

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΣ ΛΥΣΙΣ.

— 3 —

Γνωστόν ὅτι πρὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν, καταφεύγοντες εἰς Ῥωσίαν, ἐτύγχανον οὐ μόνον ὑποδοχῆς εὐμενοῦς, ἀλλὰ καὶ τιμῶν, καὶ ἀξιοματίων, καὶ ὅτι οὐκ ὀλίγοι δεκρίθησαν διὰ πολιτικῆς συνέτειως ἢ καὶ ἀνδρείας στρατιωτικῆς ὑπηρετοῦντες τὴν αὐτοκρατορίαν. Τινὲς ὑπέθεταν ὅτι ἢ τοσαύτη πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγκατάθεσις, ἢ τις ἀπὸ Αἰκατερίνης τῆς Β'. εἶχεν εἰς τοσοῦτο προβῆ ὥστε νὰ ἐρεθίσῃ τὴν ζηλοτυπίαν τῶν Ἰθαγενῶν, ὑπέκρυπτε σκοπὸν ἰδιοτελεῖ, τὴν δι' αὐτῶν εὐχεροστέραν κατάκτησιν τῆς Τουρκίας. Ἄλλ' ἡ διεργηθεῖσα αἴτη ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν ἐκείνην, ἣτις ἀξιοῖ νὰ ἐξελεγχθῇ δι' ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν καὶ αὐτὰς τὰς γενναιωτέρας καὶ ἀφιλοκεδεστέρας ὑπαγορεύσεις τῆς ἀρδίας.

Τὸ καθ' ἑρᾶς ὅμως δὲν θέλομεν πώποτε συγκατανύσει ν' ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὴν εὐεργεσίαν τὸ ὠραιότερον αὐτῆς κόσμημα, τὴν πρόθεσιν, λέγομεν, τῆς πρὸς τοὺς δυστυχεῖς συνδρομῆς, οὐδὲ θέλομεν πούτῃ θεωροῦντες τὴν συγκατάθεσιν ἐκείνην, ὡς βασιλοπρεπῆ ἀληθῶς ἐνδείξιν συμπαιδείας εἰλικρινεῖς πρὸς ὁμογενῆτους δεινοπαθοῦντας.

Ὁ πεπνυμένος τοῦ ἥρωος τοῦ ἔργατός μου ἦτο ἐκ τῶν προσφύγων τούτων. Κατογόμενος ἀπὸ ἐπιφανῆ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἰκογένειαν, εἶχε μεταβῆ, ἰσχυρὸς εἶναι, εἰς Δακίαν τὸ 1731 ἔτος μετὰ Κωνσταντίνου τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ δευτέρου Φαναριώτου ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας, ὡς μοιχορδάτης ἢ σφραγιεοῦλαξ. Ἀλλὰ, φοβηθεὶς μετ' ὀλίγον μὴ γίνῃ θύμα τῆς ἐπαναστάσεως ἣτις, καταβαλοῦσα Ἀχμέτην τὸν Γ', ἠπειλήθη νὰ καταβληθῇ καὶ αὐτὸν τὸν Μαυροκορδάτον, κατέφυγεν εἰς Ῥωσίαν, καὶ κατέλεξε μεταξὺ τῶν ἀξιοματικῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς.

Παρευρεθείς μετά ταῦτα εἰς πολλὰς κατὰ τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Τσερκίαν μάχας, ἔδωκε δείγματα ἀνδρείας ἀπαραμίλλου, καὶ ὠνομάσθη συνταγματάρχης.

Ἄλλὰ τί ἔγεινεν ἔκτοτε;

Ἡ ἀπροσδόκητος λύσις τῆς παρούσης ἱστορίας, θέλει λύσει καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν μας.

Α'.

Κατὰ τὸ Σταυροδρόμιον, περὶ τὴν θέσιν ἣτις καλεῖται σήμερον *Μνηματάκια*, ἔκειτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καφενεῖον ὅπου συνήρχοντο συνήθως οἱ Ἑυρωπαῖοι. Ὁ Ἐδουάρδος Στάϊνσορν ἐξήρχετο ἐκείθεν ἀλλοφρονῶν καὶ δραμαῖος, καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν διὰ τὴν ἀποχαιρετίτη τοῦ φίλου του, ὅταν, ἀνοίξας τὴν θύραν, συνεκρούσθη τοσοῦτω σφοδρῶς μετὰ τινος ἄλλου εἰτερχομένου, ὥστε παρ' ὀλίγον καὶ οἱ δύο νὰ ἐξαπλωθῶσιν ὑπτιοὶ κατὰ γῆς, ἐὰν δὲν ἐπρόφθανον νὰ συνυποστηριχθῶσιν ἀμοιβαίως.

— Συμπάθειον, κύριε! . . .

— Συμπάθειον, ἐπανελάθεν ὁ Ἐδουάρδος, καταθρουβηθεὶς ἀπὸ τὴν σύγκρουσιν.

Ὁ εἰτερχόμενος, νέος καὶ αὐτός, ἐφόρει ἔνδυμα πάντῃ διάφορον τοῦ ἐνδύματος τοῦ Ἐδουάρδου. Τὸ ἰμάτιόν του ἦτο ἀπλοῦν, μαῦρον, στενὸν καὶ κομβωμένον, καὶ τὰ ὑποδήματά του μακρὰ μέχρι γονάτων, ἐνῶ τὸ τοῦ ἄλλου ἦτο κομψόν, στιλπνόν, καὶ οὕτως εἶπεῖν, ἀφροσύες, ὡς ἂν μὴ τὸ εἶχον ἐγγίση χεῖρες ἀνθρώπου. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ὁμοιάζε σπουδαστὴν, ὁ δὲ ἄλλος, μυρσίος καὶ βαθύκομος. ἤθελε καταλλήλως ὀνομασθῆ, ἐὰν ὑπῆρχε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ σημερινὴ εὐπράπελος τῶν Γάλλων ὀνοματολογία, λέων. Ἐκεῖνος εἶχε τὸ ἦθος ἐμβριθὲς καὶ σοβαρὸν, οἱ δὲ μεγάλοι καὶ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ ἐπαγωγὸν μειδιάματόν του, ἀνήγγελλον χαρακτῆρα εὐπταθῆ ἀλλὰ μελαγχολικόν, ἐνῶ ὁ Ἐδουάρδος ἐραίνετο ζωηρὸς, φιλομειδῆς καὶ ἄστατος.

— Ἀλέξανδρε! ἀνέκραξεν ὁ Στάϊνσορν.

— Ἐδουάρδε! εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος.

Καὶ οἱ δύο φίλοι οἵτινες δὲν εἶχον ἀναγνωρισθῆ κατ' ἀρχάς, ἐπανήλθον κρατοῦντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὰς χεῖρας εἰς τὸ καφενεῖον.

— Πῶς! σὺ ἐδῶ, Ἀλέξανδρε! ἐπανελάθεν ἐντόνως ὁ Ἐδουάρδος, καθήσας μετὰ τοῦ ξένου του πλησίον μικρᾶς τραπέζης. Ποῖος ἄνεμος σ' ἔφερεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τῆς Ρωσίας;

Ἄλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, τεταραχμένος εἰς ἄκρον, δὲν ἀπήντησεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐρώτησιν.

— Ἐγχεῖς δίκαιον νὰ ἐρωτᾷς ποῖος ἄνεμος μ' ἔφερεν, ἀπεκρίθη μειδιῶν καὶ θεβνικῆ ἡ συνάντησίς μας ἦτον πάντῃ ἀνέλπιστος, ἂν καὶ εἶχα σκοπὸν νὰ ἔλθω νὰ σ' ἐπισκεφθῶ εἰς τὴν οἰκίαν σου. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἤξεύρω ὅτι εἶσ' ἐδῶ, καὶ νὰ μὴ ζητήσω νὰ σὲ ἰδῶ;

— Ὡ! ὦ! κ' ἐτόλμας νὰ κάμης διαφορετικά; Καί, πότε ἦλθες; καὶ διὰ τί ἦλθες;

— Ἐφρασα αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ μόλις κατέλυσεν εἰς ξενοδοχεῖον! Πλὴν, τῇ ἀληθείᾳ, ἐξηκολούθησε μειδιῶν, μόλις σ' ἐγνώρισα! Ἦτον δυνατὸν νὰ μαντεύσω ὑπὸ τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔνδυμα καὶ ὑπὸ τὸ περίκομψον τοῦτο ἦθος, τὸν συμμηθητὴν μου τῆς Πετρούπολεως;

— Γρόντι; ἠρώτησεν αὐταρέσκως καὶ μεγαλυνόμενος ὁ Ἐδουάρδος. Τί νὰ σὲ εἰπῶ, φίλε μου; εἶναι ἀνάγκη ν' ἀκολουθῆ ὁ νέος τὸν συρμόν, καὶ πρὸ πάντων νὰ συμμορφώνεται μετὰ τὰς συνηθείας τοῦ τόπου εἰς τὸν ὅποιον ζῆ. . . Καὶ τότε μᾶλλον καθόσον ἡ οἰκογενεῖά μου σκοπεύει ν' ἀποκατασταθῆ ἐδῶ.

— Ἄ! ἀνέκραξεν ἀκουσίως ὁ Ἀλέξανδρος· ὁ ἀποκαταταθῆτε εἰς Κωνσταντινούπολιν;

— Μάλιστα. . . τοῦλάχιστον διὰ τινὰς χρόνους. Δὲν ἔχομεν σκοπὸν ν' ἀφήσωμεν μόνην τὴν ἀδελφὴν μου ἄλλα μετὰ τὴν ὑπανδρείαν της.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπῆλθε σιωπὴ, ἐν τῷ διαστήματι τῆς ὁποίας νευρικός τις σπασμὸς συνετάραξε τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τὸ κατέστησεν ὠχρότατον. Καὶ ὅμως, ἀναλαβὼν ἦθος ψυχρὸν, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἠρώτησε μετὰ φωνὴν προδίδουσαν τὴν ἰσωτερικὴν συγκίνησίν του.

— Ἄ! ἡ κυρία Σοφία ὑπανδρεύεται;

— Ὡ! ναί, καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι τελειωμένον ὑπανδρεύεται μετὰ τὸν πρίγκηπα Κωνσταντῖνον Φιλόδωρον.

— Τὸν πρίγκηπα Φιλόδωρον! ἐπανελάθεν ὁ Ἀλέξανδρος βραδυπροσέρον ἐκάστην συλλαβὴν τὸν. . . ἐγνώρισατε τώρα; . . . Εἶν' εὐγενὴς Φαναριώτης. . . ὄχι τότε νέος. . . νομίζω. Ἡ κυρία Σοφία. . . τὸν ἀγαπᾷ θεοβαίως.

— Με φοίνεται! ἀπεκρίθη ἀσυλλογίστως ὁ Ἐδουάρδος. Ὁ πρίγκηψ εἶν' εὐμορφὸς ἄνθρωπος, πολλὰ ἐράτμιος, ἀπολαύει ὄχι μικρὰν ὑπόληψιν, ἔχει συγγενεῖς ἰσχυροῦς. . . εἰς ἓνα λόγον ἔχει τοιαῦτα μέσα ὥστε θὰ καταστήσῃ εὐτυχὴ τὴν ἀδελφὴν μου. Μόνον περιουσίας, ὡς λέγεται, στερεῖται ἢ προίκα ὅμως τῆς ἀδελφῆς μου εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ ζήσουν ἐν ἀνέσει. Ἠξεύρεις τὰς ἀταμαχίτους ἰδέας τοῦ πατρός μου περὶ εὐγενείας, καὶ ἐπομένως ἐνοεῖς πόσον ἐπιθυμῶ νὰ συγγενεύσῃ μετὰ μίαν τῶν πρώτων οἰκιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἔχει ἄδικον.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐσιώπη.

— Πλὴν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἐδουάρδος, ἀξιόλογα μετὰ τὴν κατέφερες. Με ζητεῖς πληροφορίας διὰ τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰ σχέδιά μας, καὶ δὲν με εἶπες ἐντοσοῦτω διὰ τί σὺ, ὁ φρονιμώτερος, καὶ ὁ δυσκινήτοτερος τῶν Ρώτων μαθητῶν, ἀπεφάσιτες ν' ἀφήσῃς τὸ σοφόν σου πανεπιστήμιον, τὴν ὠραίαν Πετρούπολιν σου καὶ τὴν ἀγαπητὴν σου μητέρα, καὶ νὰ ἔλθῃς ἐδῶ, εἰς τὴν νεῖαν αὐτὴν Βαβυλῶνα, ὅπου τὸ ἐξωτερικόν σου θὰ φανῆ θεοβαίως παράδοξον. Λέγε λοιπὸν καὶ σὺ, φίλε, τὰ τοῦ ταξειδίου καὶ τοῦ σκοποῦς σου.

Διαρκοῦντος τοῦ ῥητορικοῦ τούτου σωρείτου, ὁ Ἀλέξανδρος συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, ἐτχηματοποίησε τὸ πρόσωπόν του καὶ ἀπεκρίθη ἀτάραχος.

— Ἦλθα ἐδῶ δι' ὑποθέσεις τῆς οἰκογενείας μου.

— Δι' ὑποθέσεις τῆς οἰκογενείας σου! ἐπανάλαβεν ἐκστατικός ὁ Ἐδουάρδος, εἰς Κωνσταντινούπολιν!

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος μειδιῶν. Ἐλησμόνησας ὅτι ὁ πατήρ μου ἦτον Ἕλληνας;

— Ἄ! συμπάθειον φίλε Ἀλέξανδρε, ἀνέκραξε γελῶν ὁ Ἐδουάρδος· δὲν τὸ ἐνθυμήθην. Ἔτσι Ἕλληνας ἐκρωσισθεῖς, καθὼς ἐγὼ σήμερον εἶμαι ἴσως ἐξελληνισθεῖς. Βλέπων σε φέροντα τὸ πανεπιστημιακὸν τοῦτο ἔνδυμα ἐλησμόνησα ὅτι πρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ σέ ὀνομαζῶ, ἀντὶ mein-Herr Ἐδουάρδε, κύριε πρίγκηψ Ἀνδραμίδη... Λοιπὸν; κύριε πρίγκηψ, εἶπέ με διὰ τί ἤθελες ἐδῶ; Χωρὶς γὰρ νομίστης ὅτι μεγαλαυχῶ, σέ λέγω ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν μας συχνὰ ζουν καὶ ἄρχοντες, καὶ πρέσβεις καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἰσχυροὶ, καὶ δυνάμεθα νὰ σέ συντρέξωμεν ἐάν εὐχαριστήσῃς.

— Σέ ὑπερευγνωμονῶ, ἀδελφέ. Δὲν θὰ λησμονήσω τὴν προσφοράν σου, περιστάσεως τυχεύσης.

— Λοιπὸν λέγε... σ' ἀκούω.

— Ἡξέυρεις ὅτι τὴν μητέρα μου εἶχε σφρανωθῆ συνταγματάρχης τις Ἕλληνας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ρωσίας, ὀνομαζόμενος πρίγκηψ Ἀνδραμίδης ὁ ὁποῖος, πληρωθεὶς εἰς τινὰ μάχην δεινῶς, εἶχεν εὐρεῖ περίθλαψιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρός μου· ἀλλ' ὅταν, μετὰ προσωρινὴν τινὰ ἀνακομῆν ἐπανελήθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι, ὁ πατήρ μου ἐξεστράτευσε καὶ δὲν ἐπίστρεψε πλέον, διότι ἐφρονεύθη εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ Ὀξζακῶδ τὸ 1737.

Τὴν εἰδησιν αὐτὴν ἐγραψεν εἰς τὴν ταλαίπωρον μητέρα μου ἀξιωματικὸς τις πλησίον τοῦ ὁποῖου ἐπληγῶθη καιρίως ὁ ἀνδραγαθήσας πατήρ μου, στείλας πρὸς αὐτὴν καὶ μικρὰν τινὰ ποσότητα χρημάτων εὐρεθεῖσαν μεταξὺ τῶν πραγμάτων του. Ἦμην τότε ἑρέρος, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ στερηθῶ καὶ τὴν μητέρα μου, καταπληχθεῖσαν ἀπὸ τὴν θλίβεράν αὐτὴν εἰδήσιν.

Ἄλλ' ὁ πατήρ μου εἶχε βεβαίως ἐδῶ οἰκογένειαν, διότι πολλάκις ὠμίλητε περὶ αὐτῆς τὴν μητέρα μου κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον συμβίωσίν των. Καὶ ὅμως δὲν κατάρθρωσε νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ μετὰ τὸν θάνατόν του· ὅλοι οἱ ἀγῶνές της ἐμειναν ἀτελεσφόρητοι. Ἐν τοσούτῳ ἡ ταλαίπωρος μήτηρ μου δυστυχεῖ, καὶ σέ βεβαιῶ, αἰσχύνομαι ἐνθυμούμενος ὅτι εἶμαι ἀκόμη εἰς βῆρος της. Ἐπεθύμουν νὰ εὖρω θέσιν τινὰ ἀνεξάρτητον ἀλλὰ πῶς; Ὑποθέτω ὅτι, ἐπειδὴ ἀνήκω εἰς οἰκογένειαν γνωστὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Σουλτάνος θὰ συγκατανεύσῃ νὰ δεχθῇ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἀπόγονον ὑπηκόων ὑπηρετησάντων ἄλλοτε πιστῶς τὴν κυβερνήσιν του. Ἐλπίζω προσέτι ὅτι, ἐάν ἀνέυρω τὴν οἰκογένειαν τοῦ πατρός μου, θὰ μὲ συνδράμῃ εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχω τὸν σκοπὸν μου. Ἴδου διὰ τί ἤλθα ἐδῶ· ἴσως αἱ προσωπικαὶ μου προσπάθειαι ἀποβοῦν εὐτυχέστεραι τῶν προσπαθειῶν τῆς μητρός μου.

— Ἐκαμες κάλλιστα, εἶπεν ὁ Ἐδουάρδος. Ἐσο βεβαίως ὅτι σέ ἀγαπῶμεν ὅλοι μας, καὶ ὅτι θὰ σέ συνδράμωμεν ὅταν δυνάμεθα... Καὶ μάλιστα... σάσου... ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος διέτριψε πολὺν καιρὸν εἰς Ρωσίαν... ἤμποροῦμεν ἴσως νὰ μάθωμεν ἀπὸ αὐτόν... ἢ καλῆτερα... ὁ πατήρ μου ἐντάμωσε

χθές ἓνα παλαιὸν φίλον του, ἓνα ἀξιωματικὸν Ῥῶσον, ὁ ὁποῖος ἀκόμη χθές μᾶς ἔλεγεν ὅτι ἡ μάχη τοῦ Ὀξζακῶδ ὑπῆρξεν ἡ αἰματηροτέρα ὄλων ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας παρευρέθη. Αὐτὸς βεβαίως θὰ ἐγνώρισε τὸν πατέρα σου, καὶ θὰ σέ χρησιμεύσῃ. Ἄλλ' εἶπέ με ἐν τοσούτῳ, προσέθηκε σηκωθείς, τί θὰ κάμῃς σήμερον; ποίους σκοποὺς ἔχεις;

— Κάνένα.

— Τότε, ἐπανάλαβεν ὄλος φαίδρος, σέ σύρω μαζῇ μου, σέ παρουσιάζω εἰς τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ γεύεσαι μὲ ἡμᾶς. Ἡξέυρεις πόσον πολὺ σέ ὑπολήπτεται ὁ πατήρ μου, καὶ θὰ χαρῇ νὰ σέ ἴδῃ. Πλὴν τούτου θὰ γνωρίσῃς καὶ τὸν πρίγκηπα Φιλόδωρον ὁ ὁποῖος θὰ ἔλθῃ ἀπόψε εἰς τὴν οἰκίαν μας.

Ὅτι ἡ τελευταία αὐτὴ εἰδησις δὲν εὐχαρίστησε τὸν Ἀλέξανδρον, ἐράνη ἀπὸ τὴν ὠχρότητα ἣτις περιεχύθη καθ' ὄλον του τὸ πρόσωπον. Ἄλλ' ὁ Ἐδουάρδος, ἐνοπτριζόμενος ὡς ἄλλος Νάρκισσος εἰς ἐν τοῦ καφεναείου κάτοπτρον, λιγύζων κομψοπρεπῶς τὴν μέσην, καὶ διορθῶν ἐπὶ τὸ θρυπτικώτερον τὸν λαϊμοδέτην του, δὲν παρετήρησε τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ φίλου του. Οὗτος δὲ τὸν ἠκολούθησεν ὄλος σύννευς, καὶ ἀμφοτέροι διευθύνθησαν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ βαρόνου Στάνινδορφ.

Καθ' ὁδὸν ὁ Ἐδουάρδος δὲν ἐπαυσε λαλῶν καὶ γελῶν ὡς συνήθως· ἀλλ' ὅτω πλέον ἐπροχώρουσεν τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἐγένετο σιωπηλότερος καὶ πλέον κατηρητής. Δὲν ἀπεκρίνετο εἰμὴ διὰ νευμάτων καὶ μονοσυλλάβων εἰς τὰς φλυαρίας τοῦ συνοδοιπόρου του, καὶ ὅταν, φθάσαντες εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας, ἀνέβησαν τὴν κλίμακα, ἡ ταραχὴ του ἦτο τόσῳ μεγάλη, ὥστε καὶ ὁ Ἐδουάρδος αὐτὸς παρατηρήσας αὐτὴν, ἀνέκραξε·

— Τί ἐπαθες λοιπὸν; Δὲν ἦτο δειλὸς ἄλλοτε... Μήπως σ' ἐνοχλῆ αὐτὴ ἡ ἐπίσκεψις;

— Ὀλίγον, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλέξανδρος μειδιάσας πικρῶς. Φορῶ ἐνδύματα τοῦ ταξειδίου, καὶ ἡ πανεπιστημιακὴ μου ἐνδυμασία δὲν εἶναι τότεν κατάλληλος... Σεῖς ἀπεκλήσατε ἐδῶ νέας ἔξεις... καὶ ἐγὼ δὲν θὰ ἔγω τόπον εἰς τὴν οἰκίαν σας.

— ὦ! ὦ! ἀνέκραξεν ὁ Ἐδουάρδος· ποῖος παρατηρεῖ τὰ τοιαῦτα μὲ τοὺς ἀρχαίους φίλους σου; Ἐκτὸς τούτου, ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὴν εὐθύνην νὰ σέ παρουσιάσω ὅπως εἶσαι καὶ ἡσυχάσῃς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔδραμε πρὸς τὴν αἴθουσαν, καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν ὀρηκτικῶς.

Τρεῖς ἄνθρωποι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς αἰθούσης ἐκείνης. Μία κυρία μετόκοπος, καθήμενη πλησίον τῆς ἐστίας, ἐφυλλολόγει ἀκόπως βιβλίον· πρὸς δὲ τὴν ἄλλην ἄκραν νέα τις ἠτχολεῖτο ἀένδοτος εἰς ἐργόχειρόν τι, χωρὶς διόλου νὰ φρέψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς κύριόν τινα, ὅστις, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ θρανίου της, διέχεεν ἀπὸ τοῦ στόματός του δλόκληρον Νεῖλον φράσεων ἐρωτικῶν καὶ μελιρρῦτων, καὶ ὁ ὁποῖος, ἀκούσας τὸν κρότον τῶν δύο νέων εἰσελθόντων ὀρηκτικῶς, ἔστριψε εὐταρέστως πρὸς τὴν θύραν τὴν κεφαλὴν.

— Ἄ! ζητῶ συγγνώμην, κύριε πρίγκηψ, εἶπεν ἀταράχως ὁ Ἐδουάρδος δὲν ἤξευρα ὅτι εἴσθε ἐδῶ.

Ὁ δὲ πρίγκηψ ἐφέλλισε τινὰς λέψεις μειδιῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἤκουσεν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις, σταθεῖς παρὰ τὴν θύραν ἀκίνητος, παρετήρει μὲ βλέμμα ἀστραπηβόλον τὸν Φιλοδώρον. Εἶδεν ὅτι ὁ μέλλων σύζυγος τῆς Σοφίας ἦτο ὡς ἐγγίστα πεντηκοντούτης, εὖρωστος ὁμῶς, ὑψηλὸς καὶ ἐπιδεικτικὸς, ὅτι οἱ τρόποι του ἦσαν ἀξιοπρεπέστατοι, ἡ φυσιογνωμία ἡγεμονικὴ, καὶ τὸ βλέμμα του γενναῖον, εὐτονον καὶ αὐστηρόν. Ἀλλ' ὁ πρίγκηψ, ῥίψας τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, εἶδεξε δυταρέτκειαν διότι τὸν παρετήρει τοσοῦτω ἀτενῶς ὁ νέος μαθητῆς, κ' ἐστράφη πρὸς τὸν Ἐδουάρδον ὡς διὰ τὸν ἐρωτήσῃ τὸ αἶτιον. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ἀλέξανδρος, ὠχρὸς καὶ τὰ χεῖλη ἔχων συνστριγμένα, ἔμενε πάντοτε ἀκίνητος.

— Ἴδου σὲ παρουσιάζω ἕνα φίλον μου, ἐπανέλαβεν ὁ Ἐδουάρδος μὲ τὴν συνήθη του ἀδιαφορίαν. Ἡξεύρεις, Σοφία, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν ἀδελφήν του, ἦτις, ῥίψασα ἐν μόνον βλέμμα πρὸς τὴν θύραν ὅτε ἠνοιχθῆ, ἐνησχολήθη ἐκ νέου εἰς τὸ ἐργόχειρόν της μὲ ἀπαρδειγμάτιστον προσοχήν, σὲ φέρω σχεδὸν μὲ βίαν ἕνα ταξειδιώτην τὸν ὅποιον ἀπήνητα κατὰ τύχην εἰς τὸν δρόμον . . . καὶ ἐπομένως σὲ παρακαλῶ νὰ συγχωρήσῃς τὴν κατάστασιν τῶν ὑποδημάτων του.

Καὶ μετὰ τὴν ὀπισθοῦν κωμικὴν αὐτὴν παρουσίαν, ἀνεκάγχασεν· ἀλλ' ἀνεκάγχασε μόνος. Καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος, ἔτι μᾶλλον ταραχθεὶς, ἐχαιρέτισε σιωπηλῶς, ἡ δὲ Σοφία, ποτὲ μὲν ἐρυθριῶσα ποτὲ δὲ ὠχρῶσα, μόλις ἀνέβλεψε χωρὶς νὰ κινήθῃ, ἐνῶ τοῦ πρίγκηπος Φιλοδώρου τὸ ἦθος κατέστη ἔτι αὐστηρότερον. Ὁ Ἐδουάρδος, καὶ τοι συνήθως ἀσυλλόγιστος, παρατηρήσας τὴν γενικὴν ταύτην ἀμηχανίαν, ἐπροσπάθησε νὰ διορθώσῃ τὸ πρᾶγμα.

— Φαίνεται ὅτι δὲν εὐδοκίμῳ εἰς τὰς παρουσιάσεις μου, εἶπε μὲ προσποιητὴν σοβαρότητα. Καὶ ἐπειδὴ ἀπετύχασμεν παρουσιάσαντες τὸν κύριον εἰς τὴν εὐγενίαν σας μὲ ἀστείότητα, θέλομεν κάμει ἀμέσως χρῆσιν ὄλων τῶν ἀριστοκρατικῶν διατυπώσεων.

Καὶ προχωρήσας ὀλίγον, προσηγόρευσε τὴν ἀδελφήν του ἐδαφιαίως, καὶ δεῖξας κομψοπρεπῶς μὲ τὴν δεξιάν τὸν Ἀλέξανδρον ἰστάμενον πάντοτε ἀκίνητον, εἶπε·

— Φιλότη μου ἀδελφῆ, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρουσιάσω ἕνα ἀρχαῖον φίλον μου, ὅστις δὲν ἠθέλησε νὰ διαμείνῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν χωρὶς νὰ θέσῃ ὑπὸ τοὺς πόδας σας τὰ σεβάσματά του . . . Ὁνομάζεται πρίγκηψ Ἀνδραμίδης.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὅποιαν ἐπροξένησεν ἡ τελευταία αὐτῆ φράσις εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Φιλόδωρον. Ὡς προσβληθεὶς αἰφνης ἀπὸ κεραυνόν, ἀνεσκίρτησε τοσοῦτω σφοδρῶς, ὥστ' ἐσεισθῆ ἐκ βάθρων τὸ θρανίον ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο. Τὸ πρόσωπόν του ἔγεινε κάτωχρον, καὶ ἔκστασις μεμυμένη μὲ φρικτὴν ἐξωγραφῆθη ἐπ' αὐτοῦ. Τοσαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀλλοίωσις του, ὥστε ἡ φυλλολογοῦσα τὸ βιβλίον κυρία καταπληχθεῖσα, τὸ ἀφῆκεν ἀνεπισθῆτως ἀπὸ τὰς χεῖράς της. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ Σοφία ἀνασηκωθείσα ἀντεχαιρέτισεν εὐσεβάστως τὸν Ἀλέξανδρον.

— Δὲν μὲ φαίνεται, ἀδελφέ, εἶπε πρὸς τὸν Ἐδουάρδον, ὑπομειδιάσασα καὶ προσηπαύουσα νὰ δώτῃ τόνον εἰς τὴν κλονουμένην φωνήν της, ὅτι αἱ διατυπώσεις αὐταὶ ἦσαν ἀναγκαῖαι . . . Γνωρίζω πρὸ πολλοῦ τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην . . . καὶ βίβαια ὀλίγον μηῶν ἀπουσία δὲν ἦτον ἱκανὴ νὰ τὸν ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὴν μνήμην μου, ἢ νὰ μεταβάλῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς φιλίας μας.

— Ἡ διαβεβαίωσις αὐτῆ, κυρία, μὲ εἶναι πολῦτιμος, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ τῶσφ μᾶλλον τὴν ἐπερίμενα ἀνυπομόνως καθόσον ἐφοβούμην μὴ σᾶς ἐνόχλησα διὰ τῆς ἐπισκέψεώς μου.

— Οἱ φίλοι μεθ' ὧν συνεξοικειούμεθα ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων δὲ, εἶναι πώποτε ὀχληροί, ἀπεκρίθη ἐντόνως καὶ χαμηλωτάσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ Σοφία· εἶμαι μάλιστα βεβαία ὅτι καὶ ὁ πατήρ μου θὰ σᾶς ἰδῇ εὐχαρίστως ὅπως κ' ἐγώ.

— Τοῦτο τὸν εἶπα κ' ἐγώ, προσέθηκεν ὁ ἀδελφός της· καὶ δὲν ἐνοῶ διὰ τί εἰδείλια τόσον ὅταν ἤλθεν ἰδῶ.

Ἀλλὰ παρ' ὀλίγον ἡ παρατήρησις αὐτῆ τοῦ Ἐδουάρδου, νὰ διαταράξῃ καὶ πάλιν τὴν μόλις πραυθυθεῖσαν φυσιογνωμίαν τῶν δύο νέων.

Εἰς μάτην, ἐνόσφ διήρκεσεν ἡ συνμιλία αὐτῆ, ὁ πρίγκηψ Κωνσταντῖνος Φιλόδωρος, τὸν ὅποιον ἐφαίνετο ὅτι εἶχον λητμονήσει οἱ ἄλλοι, ἐπροσπάθει νὰ ἀναλάβῃ τὴν πρώτην ἀταραξίαν του· οἱ ὀφθαλμοὶ του, ὡς γοητευμένοι, παρεκλούθουν ὄλα τοῦ ξένου τὰ κινήματα. Ἀποσυρθεὶς μηχανικῶς πῶς ἀπὸ τὸ θρανίον, ἵστατο ἀκίνητος καὶ ὠχρὸς, τὴν δεξιάν ἔχων μεταξὺ τοῦ ὑπενδύτου καὶ τοῦ στήθους του. Ἀλλ' αἰφνης ἀνανήψας, ἐπλησίασε τὸν Ἐδουάρδον καὶ μεταβάς μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἄλλην τῆς αἰθούσης γωνίαν,

— Ὁ νέος αὐτός, ἠρώτησε μὲ φωνὴν σιγαλὴν ἀλλὰ τεταραγμένην, ὀνομάζεται πρίγκηψ Ἀνδραμίδης;

— Ναί . . . μάλιστα.

— Εἶναι Ῥώσος,

— Ναί . . . ὅχι . . . Εἶν' Ἕλληνας γεννηθεὶς εἰς Ῥωσίαν, ἀπεκρίθη ὁ Ἐδουάρδος ψελλιζων, καὶ ἀπορῶν διὰ τὴν ἀλλοιωθεῖσαν φυσιογνωμίαν τοῦ Φιλοδώρου.

— Καὶ πότε ἤλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν;

— Σήμερον.

— Θὰ διατρίψῃ πολὺ ἐδῶ;

— Δὲν ἠξεύρω . . . πιθανόν ὁμῶς.

— Καὶ τί ἤλθε νὰ κάμῃ;

— Νὰ ἐξετάσῃ περὶ τῆς οἰκογενείας του.

Ὁ πρίγκηψ, ἀνασκίρτήσας ἀκουσίως, ἐπανέλαβεν,

— Ἡξεύρεις ποῦ κατοικεῖ;

— Ἐγὼ . . . ὅχι . . . πλὴν τὸ μανθάνω ὅταν θέλω.

— Πολλὰ καλά.

Τὴν ἐπικρατήσασαν μετὰ ταῦτα βραχεῖαν σιωπὴν διακόψας ὁ πρίγκηψ, εἶπε μεγαλοφώνως·

— Ἐδῶκα τὸν λόγον μου νὰ υπάγω εἰς Θεραπεῖα . . . Λάβετε, παρακαλῶ, τὴν καλοσύνην νὰ ζητήσετε ἐκ μέρους μου συγγνώμην ἀπὸ τὸν κύριον πατέρα σας διότι δὲν τὸν ἐπερίμενα . . . Ἐλπίζω ὅτι θὰ τὸν ἰδῶ ἀργότερα.

Καὶ χαιρετίσας τὴν Σοφίαν, ἀπέτεινε πρὸς αὐτὴν λόγους φιλοφροσύνης, καὶ ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης διαβάς πλησίον τοῦ Ἀλεξάνδρου, χωρὶς ὅμως νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς αὐτόν.

B'.

Ὁ βαρόνος Ἀρνόλδος Στάινδορφ, πατὴρ τῆς Σοφίας καὶ τοῦ Ἐδουάρδου, καὶ τοὶ κατοικῶν ἐν Ῥωσία, κατήγετο ἐκ γονέων Γερμανῶν, καὶ διετήρει πολλὰ καὶ ἐκ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν. Καὶ εἶχε μὲν τὴν θέλησιν σταθερὰν, τὸν νοῦν εὐθὺν, καὶ τὴν καρδίαν γενναίαν, ἀλλὰ πολλάκις τὰς ἀρετὰς αὐτὰς παρέλκον αἱ προλήψεις τὰς ὁποίας ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τοὺς γονεῖς του. Μεταξὺ δὲ τῶν προλήψεων τούτων ἡ ἐπικρατεστέρα καὶ ἡ ἀνίατος συγχρόνως, ἦτο τὸ μέγα πρὸς τὸ εὐγενὲς αἷμα σέβας του. Ἐλκων αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ γένος ἐξ εὐπατριδῶν, ἐλάτρευε μετὰ γελοίου ἐνθουσιασμοῦ πᾶν σχέσιν ἔχον πρὸς τὴν ἀριστοκρατικὴν φυλὴν, καὶ ἐπίστευεν εὐλικρινῶς ὅτι μείζων παστῶν τῶν ἀρετῶν ἦτο ἡφεύγεια. Ἴδου διὰ τί συνωκειώθη τόσῳ ταχέως μὲ τὸν πρίγκηπα Κωνσταντῖνον Φιλόδωρον, καὶ τόσῳ προθύμως συγκατένευσε νὰ τὸν ἀναδείξῃ γαμβρόν του καὶ τοὶ πολὺ πρεσβύτερον τῆς θυγατρὸς του. Ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος ἐπεδείκνυεν οἰκόσημον ἐκ μονοκερῶτων καὶ λεόντων, καὶ δένδρον γενεαλογικόν, οὗτινος αἱ ῥίζαι ἐξετείνοντο μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος! Ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ πασαβλέψῃ ὁ γέρων βαρόνος τοιαύτην συγγένειαν; Ἦ πρόληψις αὕτη, ἥτις ἐδέσποζε τὸ λογικόν του, δὲν ἐπέτρεπε πρὸς αὐτόν νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν ἡ θυγάτηρ του ἠθελεν εἶσθαι εὐδαίμων συμβιοῦσα μετ' ἀνδρὸς γέροντος πρὸς ὃν οὐδεμίαν ἠθάνετο κλίσιν.

Ὁ γέρων βαρόνος ἠγάπα πολὺ τὸν νέον Ἀνδραμίδην. Ἐγνώριζε τὴν μητέρα του ἥτις, καθὰ συχναὶς ἐβεβαίον αὐτὸς, κατελέγετο μεταξὺ τῶν εὐγενεστέρων οἰκογενειῶν, καὶ ὡς ἀπὸ τοιοῦτο καταγόμενον γένος, ἐδέχετο εὐπροσηγόρως τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰ καὶ πτωχόν. Διότι, πιστὸς εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ὁποίαν προανεφέραμεν, καθ' ἣν ἐδόξαζεν ὅλα κατώτερα τῆς εὐγενείας, θελοποιεῖ ταύτην καὶ ὅταν ὁ ἐγκαυχώμενος ἐπ' αὐτῇ δὲν ἦτο πλουσιώτερος τοῦ ἰοῦ.

Ἐὐμενεστάτη ἄρα ὑπῆρξεν ἡ ὑποδοχὴ τῆς ὁποίας ἔτυχε παρ' αὐτῶ ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης. Ἀπαιτήσας νὰ συγγευθῇ μετ' αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἠρεῦνησε περιπαθῶς περὶ τῶν ὑποθέσεων δι' ἃς μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑπεσχέθη προθυμοτάτην συνδρομὴν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὅτι, ἐνόσῳ ἠθελε διαρκέσει ἡ ἐκείσε διατριβὴ του, ἐπεθύμει νὰ θεωρῇ τὴν οἰκίαν του ὡς οἰκίαν τῆς μητρὸς του. Μετὰ τὸ γεῦμα μετέβησαν εἰς τὸν κήπον, καὶ ἐνῶ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ὁ υἱὸς του ἤσυχολοῦντο παρατηροῦντες τὰς προόδους σπανίων τινῶν ξένων ἀνθῶν, ὁ Ἀλέξανδρος

καὶ ἡ Σοφία ἔμειναν μόνοι ὑπὸ πυκνὴν τινα δενδροστοιχίαν.

— Σοφία, εἶπεν ὁ νέος μὲ φωνὴν σιγαλὴν καὶ μὲ τυχήνησιν βαθεῖαν, ἐνόσας βέβαια ὅτι, ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, σκοπὸν εἶχα νὰ γίνω μόνος κομιστῆς τῆς ἀπαντήσεώς μου εἰς τὸ γράμμα σου.

— Δὲν θέλω νὰ τὸ πιστεύσω, Ἀλέξανδρε, ἀπεκρίθη μετὰ τίνος δισταγμοῦ ἡ νέα καὶ χαμηλώτατα τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐλπίζω ὅτι ἄλλον σκοπὸν ἔχει τὸ ταξιδιδίόν σου... Ἄλλως θὰ ἐλυπούμην πολὺ...

— Πῶς, ἐπανέλαβεν ἐντονώτερον ὁ Ἀλέξανδρος μὲ γράφεις ὅτι ὁ πατὴρ σου σκοπεύει νὰ σὲ ὑπανδρεύσῃ, καὶ ἐπειτα θαυμάζεις διότι ἤλθα! Ἄ! Σοφία, καὶ ὅλον τὸν κόσμον ἂν ἔμελλα νὰ διατρέξω, δὲν θὰ ἐδίσταζα. Νὰ ὑπανδρευθῆς... σὺ!... σὺ! μ' ἐκείνον τὸν ἄνθρωπον! Ἀδύνατον!

— Καὶ ὅμως τὸ θέλει ὁ πατὴρ μου, ἀπεκρίθη περίλυπος ἡ Σοφία. Ἦκουσες μόνος σου πῶς ὠμίλει πρὸ ὀλίγου περὶ αὐτοῦ τοῦ γάμου. Ἦ δὲ θέλησίς του εἶναι νόμος εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ὑποταχθῶ.

— Ἀδύνατον! ἐπανέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος, ἀδύνατον! ὀλίγαι μόνον στιγμαὶ μᾶς μένου... Ἄκουσέ με, Σοφία, καὶ ἀποκρίσου με σὲ παρακαλῶ, εὐλικρινῶς ὅμως, χωρὶς συστολὴν, καὶ μ' ἐλευθερίαν ὅπως σὲ ὀμιλῶ ἐγώ. Τὸ γράμμα σου δὲν μ' ἔλεγεν ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω μὲ ἀνῆγγελλεν ἀπλῶς μόνον ὅτι ὁ πατὴρ σου θέλει νὰ σὲ ὑπανδρεύσῃ μὲ τὸν πρίγκηπα Φιλόδωρον, ἐναντίον τῆς θελήσεώς σου, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἀγαπᾷς. Εἶπέ με σὲ παρακαλῶ, Σοφία! αὕτη εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς διαφωνίας σου;

— Δὲν σ' ἐννοῶ, Ἀλέξανδρε, ἐψιθύρισεν ἐρυθρίασασα ἡ νέα.

— Εἶπέ με λοιπὸν μὴν ἀγαπᾷς ἄλλον;

— Ἀλέξανδρε!

— Τὸ κατ' ἐμὲ, Σοφία, σὲ ἀγαπῶ ἀφοῦ σ' ἐγνώρισα, ἢ μᾶλλον ἀφοῦ ἐγνώρισα ἐμαυτόν. Ἐξῆσα καὶ συνανετράφην μὲ τὸν ἔρωτά σου· αὐτὸς εἶναι ὁ λογισμὸς μου, αὐτὸς ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ ζωὴ μου... Αὕτη ἡ φίλια τὴν ὁποίαν εἶχαμεν ἀπὸ τὴν παιδικὴν μας ἡλικίαν, ἦτον, Σοφία, καθαρὸς ἔρωτος... ἔρωτος ἐμφωλεύον τουλάχιστον εἰς τὴν ἐδικὴν μου καρδίαν... Λοιπὸν, εἰπέ με τώρα, ἐὼν μόνος ἐγὼ πρέπει νὰ τὸν αἰσθάνωμαι! Ὅταν πρὸ τινῶν μηνῶν ἀνεχώρησας, Σοφία, ἐνόμισα ὅτι δὲν ἠθέλα ἐπιζῆσαι εἰς τὴν ἀναχώρησίν σου... ὦ! πόσον ὑπέφερα! τότε μόνον ἐνόησα ὅτι σὲ ἠγάπων καθ' ὑπερβολὴν. Ὅταν ἤμην πλησίον σου, Σοφία, δὲν ἠσθανόμην μέχρι τίνος βαθμοῦ ἤμην εὐτυχῆς. Διὰ νὰ τὸ γνωρίσω ἔπρεπε νὰ σὲ στερηθῶ, καὶ ἡ ἀπειρός μου θλίψις μ' ἐπληροφόρησε πρῶτη ὅτι ἀπειρός εἶναι καὶ ὁ ἔρωτος μου. Βλέπεις, Σοφία, ὅτι σὲ ὀμιλῶ παρρησία καὶ μὲ ἀπλότητα ὅπως ὀμιλοῦμεν ἄλλοτε ὅτε εἴμεθα καὶ οἱ δύο παιδιὰ; Σὲ λέγω λοιπὸν καθαρὰ ὅτι σὲ ἀγαπῶ μὲ ἀγαπᾷς καὶ σὺ;

— Ὁ πατὴρ μου θέλει νὰ ὑπανδρευθῶ τὸν πρίγκηπα Φιλόδωρον, ἀπεκρίθη ἡ νέα μετὰ διεξοδικὴν σιωπὴν.

— Ὁ γάμος αὐτὸς δὲν ἔγεινεν ἀκόμη, ἐπανέλαβεν

ἐντόνως ὁ Ἀλέξανδρος· καὶ σὲ ὀρκίζομαι, Σοφία, ὅτι, ἂν μὲ ἀγαπᾷς, δὲν θὰ γείνη ἐνόσω ζῶ.

— Ἀλέξανδρε! εἶπεν ἡ Σοφία τρέμουσα· σὲ πα-
ρακαλῶ . . .

— Λοιπὸν μὲ ἀγαπᾷς; ἠρώτησε καὶ αὖθις ὁ νέος
σπουδαστὴς μὲ ζέσιν καρδίας φλογιζομένης.

— ὦ! σιώπα, σιώπα ἀπεκρίθη ἐκείνη σχεδὸν πα-
ραφρονοῦσα· ἔρχονται . . . ἔρχονται.

Ἄλλης ἀποκρίσεως πλὴν ταύτης δὲν εἶχε βεβαίως
ἀνάγκη ὁ Ἀλέξανδρος. Ἡ εὐγλωττος τῆς Σοφίας
σιωπῆ, οἱ διακεκομμένοι λόγοι τῆς, τὸ βλέμμα τῆς
αὐτὸ ἀνεκάλυπτον ὅλον τὸν ἔρωτά τῆς. Ὡς παράφο-
ρος ἤρπασε τὴν χεῖρά τῆς καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τὴν
φέρῃ πρὸς τὸ στόμα καὶ τὴν καρδίαν του, ὅταν κίνη-
σῆς τις ἐκ μέρους τῆς Σοφίας ἐξηγουῦσα τρόπον, τὸν
ἀνεκάλεσεν εἰς ἑαυτὸν. Ὑψώσας δὲ τὴν κεφαλὴν εἶδεν
εἰσερχομένους ὑπὸ τὴν δειροστοιχίαν τὸν βαρόνον
καὶ τὸν Ἐδουάρδον, καὶ πλησιάζοντας. Ἀντὶ δὲ νὰ
τοὺς περιμεινῇ, ἔδραμε πρὸς αὐτοὺς διὰ νὰ κρύψῃ εὖτω
τὴν ταραχὴν του. Ἡ δὲ Σοφία, τρέμουσα καὶ πρὸς
τὴν γῆν νεύουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἔτρεχε πλησίον
αὐτοῦ Ἀλλ' ὁ βαρόνος προλαβὼν ἔκραξεν·

— Αἱ! Αἱ! ποῦ τρέχετε τόσο σιωπηλοί; ἦτον
προτιμότερον ἂν ἤρχεσθε μαζί μου νὰ θαυμάσετε τὰ
ἄνθη μου.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐστάθη, χωρὶς ὅμως ν' ἀπαντήσῃ.
εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν μάλιστα οὐδ' ἤκου-
σεν εὐκρινῶς, ὁ δὲ βαρόνος, ἰδὼν ταραχὴν τινα ἐπὶ τοῦ
προσώπου του, ἠρμήνευσεν αὐτὴν κατὰ τὴν φαντα-
σίαν του.

— Βέβαια, ἐπανελάθε· δὲν ἐννοεῖς τὴν μαγεῖαν
τῶν ἐξωτικῶν τούτων ἀνθῶν. Εἶναι σπάνια καὶ κά-
νεῖς ἄλλος δὲν ἔχει ἐδῶ τοιαῦτα.

— Ἄ! βέβαια, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος προσπαθῆτας ν'
ἀποκριθῆ, ἀγνοῶν ὅμως καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος τί
ἔλεγεν.

— Ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος, εἶπεν ὑπολαβὼν ὁ Ἐ-
δουάρδος, εὐτυχῶς διὰ τὸν ἀπορεῦντα Ἀλέξανδρον,
ὁ πρίγκηψ Φιλόδωρος εἰς τὸν ὁποῖον ἔδειξα χθὲς τὰ
ἄνθη μας, μὲ εἶπεν ὅτι δὲν ὑπάρχουν τοιαῦτα οὐδὲ εἰς
τῆς Γαλλικῆς πρὸςβείας τὸν κῆπον εἰς Θεραπειά.

— Τῶνόντι! ἀνέκραξε μὲ ἦθος αὐτάρεσκον ὁ βα-
ρόνος· θὰ τὸν ὀμιλήσω περὶ αὐτῶν ἀκόφει.

— Καὶ θὰ ἔλθῃ ἀπέφει; ἠρώτησεν ὁ Ἀλέξανδρος,
κατορθῶτας τέλος πάντων νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτὸν.

— Ὑποθέτω, ἀπεκρίθη ὁ βαρόνος. Ἡξέυρει ὅτι
ἔχω ἀνάγκη νὰ τὸν ὀμιλήσω, καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησε
χωρὶς νὰ μὲ ἰδῇ, ἐνδέχεται νὰ ἐπιστρέψῃ.

Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἀπεκρίθη ἄλλ' ἐπειδὴ ἠθάνητο
ὅτι δὲν εἶχε τὴν γενναιότητα τοῦ νὰ συμπαραυρεθῆ
καὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος μὲ τὸν ἀντεραστήν του,
ἐνόμισε φρονιμώτερον νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἀπεχαιρέτισε
λοιπὸν τὴν οἰκογένειαν μετὰ μικρὸν, καὶ ἐπανῆλθεν
εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του δι' ὡς ἐνθους, ὡς πεισθεὶς ὅτι
ἀντηρᾶτο ἀπὸ τὴν Σοφίαν. Ἀλλ' ὁποῖα ἡ ἐκθάσις τῆς
ἀμοιβαίας αὐτῆς ἀγάπης; Πῶς νὰ παραλύσῃ τὰ σχέ-
δια τοῦ βαρόνου, καὶ πῶς νὰ τολμήσῃ νὰ ζητήσῃ τὴν
Θυγατέρα του; Πῶς νὰ ἀναβλέψῃ εἰς τοιαύτην συγ-

γένειαν ἀφοῦ ἐστερεῖτο καὶ περιουσίας, καὶ θέσεως
κοινωνικῆς; Ἡ πρὸς αὐτὸν εὐνοια τοῦ βαρόνου δὲν
ἤρκει βεβαίως μόνον νὰ δικαιολογήσῃ τὴν πρότασιν
του. Κυλινδούμενος ἄρα μεταξὺ ἀγαλλιάσεως καὶ
ἀθυμίας, καὶ ἐλπίδων καὶ φόβων, ἐπλανᾶτο ἐντὸς
λαβυρίνθου δισταγμῶν, εἰκασιῶν καὶ σχεδίων ἀνυπο-
στάτων. Δὲν ἐδύνατο νὰ πρεῖδῃ τὴν θύελλαν ἧτις
μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ ἐκραγῆ κατὰ τῆς κεφαλῆς του.

Ὁ αὐτὸς λόγος δι' ὃν ἀνεχώρησεν ὁ Ἀλέξανδρος,
παρεκίνησε καὶ τὴν Σοφίαν ν' ἀποσυρθῆ ἐνωρίς ἀπὸ
τὴν αἴθουσαν· διότι, τοσοῦτω ζωηρὰ ἦτο ἡ συγκίνησις
τὴν ὁποίαν ἠθάνητο κατὰ τὴν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου
συνομιλίαν τῆς, ὥστ' ἐθεώρησεν ἀδύνατον τὸ νὰ
κατορθώσῃ νὰ ὑποβληθῆ τὸ ἐσπέρως ἐκεῖνο εἰς τὴν
βίαν του ν' ἀκούσῃ τὰς θωπευτικὰς καὶ φιλέρωτας
ἐκφράσεις τοῦ Φιλόδωρου.

Ὁ βαρόνος καὶ ὁ υἱὸς του ἔμειναν μόνοι, καὶ
μετ' ὀλίγον, ἐλθόντων καὶ τινῶν ξένων, ἤρχισαν νὰ
πίζωσι χαρτία. Μεταξὺ δὲ τῶν χαρτοπαικτῶν ἦτο
καὶ τις συνταγματάρχης, Τίτοφ καλούμενος, ἐλθὼν
ἐσχάτως ἐκ Ρωσίας, ὅστις διηγείτο μὲ ἀπειρον
οἴστρον τὰς περιπετείας, ἐνίοτε μάλιστα ὀλίγον
σκανδαλώδεις, τοῦ στρατιωτικοῦ σταδίου του.

— Σᾶς παρακαλῶ, συνταγματάρχα, ἠρώτησε
μεταξὺ λόγων ὁ Ἐδουάρδος· ἐγνωρίσατε εἰς τὸν ῥωσι-
κὸν στρατὸν ἀξιωματικὸν τινα Ἕλληνα; τὸν πρίγκηπα
Ἀνδραμίδην, φονευθέντα εἰς τὴν μάχην τοῦ Ὀκζακῶβ;

Ὁ πολύσαρκος συνταγματάρχης ἀνακαγχάσας ἐ-
κτύπησε διὰ τῆς παλάμης του τὸν μηρὸν του.

— Ἄν τὸν γνωρίζω!.. Διάβολε!.. ἀφοῦ τὸν
ἐφόνευσα.

— Ἡ ἀπότομος αὐτῆ ἐξομολόγησις συνστάραξε
τοὺς περιστώτας. Καὶ ὁ μὲν Ἐδουάρδος ἀνασκιρτή-
σας ἀφῆκε τὰ χαρτία του, ὁ δὲ βαρόνος ἔμεινε
κρατῶν ἀπρηρωμένην τὴν χεῖρα ἐνῶ ἠτοιμάζετο νὰ
παίξῃ, καὶ ὡς παράφορος ἠτένιζε τὸν συνταγ-
ματάρχη.

— Ὡραῖος νέος! τῆ ἀληθεία, ἐξηκολούθησεν ἀπα-
λῶς καὶ διορθῶν τὰ χαρτία του ὁ Τίτοφ, χωρὶς νὰ
παρατηρήσῃ ὁποῖον ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν οἱ λόγοι
του, καὶ εὐγενῆς κύριος... καὶ γενναῖος ὡς ὁ μέγας
Ἀλέξανδρος. Πλὴν δὲν παίζετε, βαρόνε; εἶπε διευ-
θυνηθεὶς πρὸς τὸν γέροντα Στάϊνσοφο ὅστις ἐκράτει
ὄλον ἐν κρεμάμενον τὸ χαρτίον του.

— Σᾶς ἤκουα, συνταγματάρχα, ἀπεκρίθη ἐντό-
νως, ῥίψας τέλος πάντων τὸ χαρτίον του. Ἐλέγατε
ὅτι ἐφονεύσατε τὸν πρίγκηπα Ἀνδραμίδην.

— Βέβαια, ναί... πόσον ἐγέλασα... Πῶς παίζετε,
Ἐδουάρδε;.. Διάβολε! θὰ χάσωμεν... ναί, πόσον ἐ-
γέλασα! ἐπανελάθε μηχανικῶς παρατηρῶν τὰ χαρ-
τία του. Καὶ τῆ ἀληθεία!..

Καὶ ῥίψας τὰ τελευταῖα χαρτία του, ἤρχισε νὰ
τερενίζῃ καὶ νὰ περιφέρῃ φαιδρὸς τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς
συμπαίκτας τοῦ.

— Καὶ πῶς ἀπεφασίσατε νὰ φονεύσετε ἕνα συγ-
τιώτην σας; ἠρώτησεν ἐξημμένος ὁ Ἐδουάρδος.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ! ἀπεκρίθη ὁ καλὸς συνταγμα-
τάρχης, ἀνακαγχάσας καὶ πάλιν, δὲν ἠξέυρει πολλάκις

ὁ στρατιωτικὸς τί νὰ κάμῃ διὰ νὰ διασκεδάσῃ ἐν ὄρα
ὀκνηρίας...

— Καὶ πῶς; δὲν ἐφρονεῖθι εἰς τὸν πόλεμον;

— Ἐννοεῖται ἐπανέλαβεν ὁ Τίτοφ, γελᾶτας
πλατύτατον ἐφρονεῖθι κατὰ τὴν ὀρεξίν μου, καὶ ἐτά-
φη . . . ἀπὸ τὰς χεῖράς μου!

— Τί σημαίνει αὐτό; ἀνέκραξεν ὁ βαρόνος ῥίψας
τὰ χαρτία του ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἐξηγηθῆτε
καλῆτερα.

— Ἄ! εἶναι δλόκληρος μυθιστορία... μυθιστορία
δίτομος μάλιστα, ὅπου κ' ἐγὼ διαδραματίζω ἐν τῶν
πρώτων προσώπων... Πλὴν ποῦ νὰ σᾶς τὴν διηγη-
θῶ τώρα;

— Τί πειράζει;

— Ἔστω, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης· συγχωρήτα-
τέ με μόνον νὰ μὴ φανερώσω ὀνόματα. Διότι, ἂν
καὶ πρὸ πολλοῦ δὲν εἶδα τοὺς συνοποκριτάς μου,
ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχουν, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς
λυπήσω.

Εἶπε καὶ ἀνεβρόβησε μυκτηροκρότως ταυμάδιον.

— Πῶς; ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχουν!.. λοιπὸν ὁ
πρίγκηψ Ἀνδραμίδης δὲν ἀπέθανεν;

— Ὅχι δὰ, διάβολε! Προσμένετε λοιπὸν ν' ἀκού-
σετε τὸ τέλος τῆς ἱστορίας· τρέχετε τόσον ὥστε
μ' ἐκάμπετε νὰ χάσω τὴν σειρὰν τῆς ὀμιλίας μου. Τί
ἔλεγα λοιπὸν;

— Πῶς τί ἐλέγατε, ἀφοῦ δὲν εἶχατε ἀρχίσει
ἀκόμη; ἀνέκραξεν ἀνυπομόνως ὁ Ἐδουάρδος.

— Ὁ πρίγκηψ λοιπὸν τὸν ὀποῖον ὀνόμαζαν
Ἀνδραμίδην . . .

— Τὸν ὀνόμαζαν! ἠρώτησεν ὑπολαβὼν ὁ βαρόνος·
δὲν ἦτον λοιπὸν αὐτὸ τὸ πραγματικὸν ὀνομά του;

Ὁ παχὺς συνταγματάρχης ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ
τερετίζη, ἀτενίζων τὸν Στάινσορφ μὲ βλέμμα
πανοῦργον.

— Δὲν εἶπα τοῦτο, ἀπεκρίθη· ἀλλ' ἂν μὲ διακό-
πτειτε δὲν θὰ τελειώσω ποτέ. Ὁ πρίγκηψ λοιπὸν τὸν
ὀποῖον ὀνόμαζαν Ἀνδραμίδην, ἦτον, ὡς σᾶς προεῖπα,
εὐγενέστατος καὶ ἀνδρειότατος ἀξιοματικὸς ὀλίγον τι
νεώτερός μου. Ὁ ἦτον εἰκοσιπέντε χρόνων εἰς τὴν μά-
χην τοῦ Ὀκζακῶδ. Διαταχθεὶς νὰ κυριεύσῃ ὀχυρὰν τινα
θέσιν, ἐξεπλήρωσε θαυμασίως τὴν διαταγὴν· ἀλλ' ἐξέτεθῃ
τόσον ὥστε κατεπληγῶθη, καὶ ἐθεωρήθη νεκρός. Τὸ
κατ' ἐμὲ, εἶχα πενηθορήσει καὶ πίει εἰς τὴν ὑγείαν
του, (τὴν ὑγείαν του, δηλαδὴ, εἰς τὸν ἄλλον κοσμον,) ὅταν
ἔμαθα ὅτι ὁ καλὸς μου συστρατιώτης ἦτον
ζωντανός, ζωντανότατος, καὶ ὅτι ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ
νὰ ἐξηγῆ τὰ πάθη τῆς καρδίας του εἰς ὀραίαν
τινὰ κόρην, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὀποίας εἶχε καταφύγει
διὰ νὰ ἰατρευθῇ Ἡ νέα αὐτῆ, ἐνῶ κατεγίνετο νὰ
κλείσῃ τὰς πληγὰς τοῦ σώματός του, ἤνοιξεν ἄλλας
εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ θεραπεύσασα τὴν μίαν ἀσθέ-
νειαν ἐπροξένησεν ἄλλην δεινότεραν . . .

— Οἰστρηλατεῖσθε, βλέπω, ἀπὸ πνεῦμα ποιητικόν,
συνταγματάρχα, εἶπεν ὁ γέρον βαρόνος μετὰ τινος
πικρίας.

— Ἀφετέ με λοιπὸν νὰ πλέξω μικρὸν στέφανον
εἰς τὸν πρόσκαιρον ἐκεῖνον ἔρωτα, ἐπανέλαβεν ὁ Τι-

τοφ, βαλὼν τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς καρδίας του, καὶ ἀνυ-
ψώτας ἐν κατανύξει τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ Ἀνδραμίδης
ἦτον τρελὸς ἀπὸ ἔρωτα, καὶ τόσω τρελός, ὥστε ἐ-
στεφανώθη τὴν νεάν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε χάσει τὰ
μυελά του, ἐλησμόνησε νὰ εἰπῇ εἰς τὸν ἱερέα τὸ ἀ-
ληθινὸν ὀνομά του . . . πρᾶγμα βεβαίως φυσικόν, ὅ-
ταν εἶναι τις τρελός! . . . Εἶδαμεν ἄλλα καὶ
ἄλλα! . . .

— Δὲν ὀνομάζετο λοιπὸν πρίγκηψ Ἀνδραμίδης;
Ὁ συνταγματάρχης τερετίσας καὶ πάλιν, ἐξηκο-
λοῦθησεν.

— Ὁ γάμος ὑπῆρξεν εὐτυχέστατος· ἀλλὰ ὅλα ἐ-
χουν ἀρχὴν καὶ τέλος εἰς τοῦτον τὸν κόσμον! Καὶ
ὑπῆρξε ποτέ εὐτυχία ἀδιάκοπος, καὶ ἀμικτος κακῶν,
καθὼς εἶπέ τις τῶν προγόνων τοῦ πρίγκηπος Ἀνδρα-
μίδου; Τὴν εὐτυχίαν ταύτην διεδέχθη καταστροφή
φρικώδης, διότι ὁ Ἀνδραμίδης ἔμεινε μετὰ τῶν νε-
κρῶν εἰς τὴν μάχην τοῦ Ὀκζακῶδ καὶ ἔμεινε τό-
σον καλὰ ὥστε δὲν ἐφάνη πλέον ἔκτοτε.

— Καὶ πῶς! ἀνέκραξεν ὁ βαρόνος· δὲν μᾶς εἶ-
πατε ὅτι τὸν ἐφρονεῖσατε;

— Βέβαια, βαρόνε μου, ἀπεκρίθη χλευαστικῶς.
Ἐγὼ, ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν ἐφρονεῖσα. Δὲν ἐννοεῖτε; ἐσύν-
θεσα μαζὴ μ' αὐτὸν τὴν πένητον εἰδοποίησιν τοῦ
θανάτου του, ἀφοῦ ἐβρόβησαμεν τρεῖς φιάλας καμπα-
νίτου τὰς ὀποίας εὐρήκαμεν ἐντὸς ἀμαξίας ἐχθρικής.

— ἦτον λοιπὸν ζωντανός; ἠρώτησαν ὅλοι οἱ
περιεστῶτες.

Ὁ καλὸς συνταγματάρχης, ἀρχίσας καὶ πάλιν νὰ
τερετίζη, ἐξηπλώθη ὑπτιος σχεδὸν ἐπὶ τοῦ θρανίου του.

— Τί ἔγεινε λοιπὸν ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης; ἠ-
ρώτησεν ἀνυπομόνως ὁ γέρον βαρόνος.

— Ἐγεινεν ἄρρατος διὰ παντός, ἀπεκρίθη γελῶν
ὁ Τίτοφ, διότι πραγματικῶς δὲν ὑπῆρξε ποτέ. Ὅταν
κατέφυγεν εἰς τὴν Ῥωσίαν, φοβούμενος μὴ ζητηθῆ
ἀπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν, ἐθεώρησεν ἀναπό-
φευκτον ν' ἀλλάξῃ τὸ ὀνομά του. Ἐγεινε λοιπὸν πρίγ-
κηψ Ἀνδραμίδης, καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐν Βελιγρα-
δίῳ εἰρήνην τοῦ 1739. ἔλαβε τὴν ἀδειαν νὰ ἐπα-
νέλθῃ ἀκωλύτως εἰς Τουρκίαν, ἐπανέλαβε καὶ τὸ
πραγματικὸν ὀνομά του. Ἠγάπα ὅμως παραπολὺ τὴν
ὀραίαν συμπατριωτίδα μου, καὶ ἦτον ἔτοιμος νὰ τὴν
στεφανώθῃ καὶ μὲ τὸ ὀνομα τοῦτο. Ἐνόησεν ὅμως
εὐθὺς ὅτι θὰ ἦτον τρέλα· πρῶτον μὲν διότι δὲν θὰ τὸν
ἐσυγχώρει ποτέ αὐτὴ τὴν πρώτην δολιότητά του,
δεύτερον δὲ διότι δὲν εἶχεν ἄλλο ἀπὸ τὰς ἐπωμίδας
καὶ τὸ σπαθίον του, ἐνῶ καὶ αὐτῆς ἡ μόνη προῖκα
ἦτον ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ κάλλη της, καὶ τέλος πάντων
διότι, ἀφοῦ ἄπαξ ἀπέθνησεν ὁ πρίγκηψ Ἀνδραμίδης,
αὐτὴ θὰ ἔμεινε χήρα, θὰ παρηγορεῖτο ἐπὶ τέλους, καὶ
δὲν θὰ ἔχανε τίποτε. Ἀφοῦ ἤλλαξεν εἰς τὴν μάχην
ἐκείνην τὸ ὀνομά του, ἦ-ον τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἐφρονεῖτο.
Ἐγραψα λοιπὸν τὴν ἐπιστολήν.

— Αὐτὰ εἶναι σοφίσματα! εἶπεν ὁ βαρόνος σκυ-
θρωπός, καὶ ἐσηκώθη. Ἀλλὰ τὸ κακὸν ἔγεινε, καὶ εἶ-
ναι ἀδιόρθωτον.

Μετὰ ταῦτα συνδιελέχθησαν περὶ ἄλλων πραγμάτων.

των, και επειδη ο πρίγκιψ Φιλόδωρος δεν ηλθεν, η συναστροφη διελύθη ενωρίς.

Ο δε βαρόνος, μείνας μόνος με τον υιόν του, περιερέτετο κατηφής και συνωφρευμένος.

Οποία δυστυχία! άνεκραξε τέλος πάντων λυπούμαι κατάκαρδα δια τον καλόν μας Αλέξανδρον, και δια την ταλαίπωρον μητέρα του, την οποίαν ηπάτησαν τόσῳ άπανθρώπως . . . ποία κηλις δια την οικογένειάν της! Είναι άνθρωποι χαμένοι! Πώς να τον εξαναϊδῶ πλέον! Μετά τοιοῦτον σκάνδαλον, πώς να διχθῶ εἰς την οίκίαν μου τον Αλέξανδρον; ὅλος ο κόσμος θα με περιφρονῆ, διότι ὅσοι ηκούσαν την ιστορίαν αὐτὴν θα την δημοσιεύσουν βεβαίως . . . Νόθος! υἱὸς ἐνὸς τυχοδιώκτου! . . . ἐνὸς πλαστογράφου! . . . Ἀδύνατον! . . . Ἐδουάρδε, γράψε τον να μη πατήσῃ πλέον εἰς την οίκίαν μου. Μη τον λέγῃς την αἰτίαν δια να μη τον εξευτελίσῃς; ἀλλὰ πρόσεξε μη συναστραφῆς πλέον με αὐτόν.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον).

ΓΟΥΓΛΙΕΛΜΟΣ ΠΙΤΤ Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ.

(Κατὰ Μακω.Ιαίϋρ).

(Τέλος. Ἴδε φυλλάδιον Μ'Β.)

Ο Πίττ ηλπιτε να αναπληρώσῃ τὰ χάσματα ὅσα κατέλιπεν ἐν τῇ κυβερνήσει ἡ παραίτησις τοσοῦτων ὀπαδῶν τοῦ Ροικιγγάμ, δια τῆς συδρομῆς τῶν περὶ τον Βεδφόρδιον. Ἀλλ' οὔτοι ἀπήντησαν, ὅτι ἡ πρέπει να διορισθῶσιν ὅλοι εἰς ὑπηρεσίας ἢ οὐδείς. Καὶ ἡ πείρα ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ ἀξίωσις αὐτῶν δεν ἦτο παράλογος, διότι ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἠναγκάστη τὸ ὑπουργεῖον να υποκύψῃ εἰς ὄλας αὐτῶν τὰς ἀπαιτήσεις.

Ἡ μᾶλλον λόγου ἀξία κυβερνητικὴ πράξις τοῦ ὑπουργείου τούτου ὑπῆρξεν ἡ περίφημος αὐτοῦ ἐπέμβασις εἰς τὴν ἐμπορίαν τῶν σιτηρῶν. Ἐπειδὴ ἡ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν ἀπέβη εὐτελής, καὶ ἡ τιμὴ τῶν τροφίμων ὑψώθη, ὁ Πίττ ἐθεώρητεν ἀνγκαῖον ν' ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην τοῦ να παρεμποδίσῃ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου. Συνελθόντος δὲ τοῦ Παρλαμέντου, ἡ μὲν ἀντιπολίτευσις προσέβαλε τὸ μέτρον τοῦτο ὡς ἀντισυνταγματικόν, οἱ δὲ ὑπουργοὶ παρέστησαν αὐτὸ ὡς ἀπαραίτητον. Τελευταῖον αἱ βουλαὶ ἐπεκύρωσαν τὴν πράξιν. Κατὰ πρῶτον δὲ, περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐλάλησεν ὁ Πίττ ἐν τῇ τῶν Λόρδων βουλῇ καὶ ὠμίλησε μετὰ τὴν προσήκουσαν εἰς τοὺς ἀκρατάς εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο ἀπευθύμετο, ἀταραξίαν, μετρίτητα καὶ ἀξιοπρέπειαν. Ἄλλος δὲ λόγος τον ὁποῖον περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἀκολούθως ἐξεφώνησεν, ὀλιγότερον ἐπέτυχε, διότι κατεφρόνησε τὰς ἀριστο-

κρατικὰς φατρίας με ὑπεροφίαν, εἰς τὴν οἱ Λόρδοι δεν ἦσαν συνειθισμένοι, καὶ με σχήματα καὶ τρόπους, ἀρμόζοντας πολὺ μᾶλλον εἰς πολυάριθμον καὶ ταραχῶδη συνέλευσιν ἢ εἰς τὸ συνέδριον, τοῦ ὁποῖου ἦτο μέλος. Ἐκ τούτου προέκυψε σύντομός τις ἐρίς λόγων, καὶ σαφῶς ἐβρέθη αὐτῷ, ὅτι δεν θέλει τῷ ἐπιτραπῆ να ἐξευτελίσῃ τοὺς ἀρχαίους τῆς Ἀγγλίας εὐπατρίδας.

Ἐπὶ μᾶλλον δὲ καὶ μᾶλλον πρόδηλον καθίστατο, ὅτι ὁ ἀνὴρ παραπεπληγμένην εἶχε τὴν διάνοιαν. Ἐπιστήσας τὴν προσοχὴν εἰς τὰς κατακτήσεις τῆς Ἰνδικῆς ἐταιρείας, ἀπεφάσισε να καθυποβάλλῃ εἰς τὰς βουλάς τὴν ὄλην ταύτην μεγάλην ὑπόθεσιν· ἀλλὰ δεν ἠθέλησε να συνεννοηθῇ περὶ τούτου μετ' οὐδενὸς τῶν συναδέλφων. Μάτην ὁ Κουουῦς, ὅστις ἦτο ἐπιτετραμμένος τὴν ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινοτήτων διεξαγωγὴν τῶν πραγμάτων, μάτην ὁ Κάρολος Τσουνένδιος, ὅστις ἦτο ὑπεύθυνος δια τὴν διεξαγωγὴν τῶν οικονομικῶν, παρεκάλισαν να δοθῇ αὐταῖς ἡ ἐλαχίστη ἰσχύς περὶ τοῦ τί εἶχε κατὰ νοῦν να πράξῃ· αἱ ἀπαντήσεις τοῦ Πίττ ὑπέσταν δύστροποι καὶ αἰγυματώδεις· διότι ἔλεγε, ὅτι ὄφειλε να ἀποφύγῃ πᾶσαν μετ' αὐτῶν συζήτησιν· ὅτι δεν εἶχε χρεῖαν τῆς συνδρομῆς των, ὅτι προσδιώρισε τον ἄνθρωπον, ὅστις ἐμελλε να ἐπιδιώξῃ τὴν ἐπιφήρισιν τῶν μέτρων αὐτοῦ ἐν τῇ κάτω βουλῇ. Ἦτο δὲ ὁ ἄνθρωπος οὗτος βουλευτὴς τις, μηδεμίαν μετ' ἐχῶν σχέσιν μετὰ τῆς κυβερνήτειας, ὑπὸ δὲ τῆς βουλῆς μὴ εἰσακούμενος, καὶ μηδὲ ἀξιῶν να εἰσακούεται, θορυβώδης δὲ καὶ πλουτογνηθῆς καὶ ἀπαίδευτος δημαγωγός, ὀνόματι Βεκφόρδιος, τοῦ ὁποῖου ἡ περὶ τε τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Λατινικὴν ἀμάθεια ἄρθρονον παρεῖχεν εἰς τὰς ἐρημερίδας σκωμμάτων τροφὴν. Ἡ παράδοξος αὕτη διεξαγωγὴ ἔφερε, φυσικῶ τῷ λόγῳ, ὄλον τον πολιτικὸν κόσμον εἰς πολλὴν κίνησιν. Τὸ ἄστυ τοῦ Λονδίνου κατεταράχθη. Ἡ Ἰνδικὴ Ἐταιρεία ἀπήτησε τὴν πίστην ἐκτέλεσιν τῶν προνομίων αὐτῆς. Ὁ Βουῤῥκε κατεκερῶνυτε τοὺς ὑπουργούς. Οἱ ὑπουργοὶ ἐκύτταζον ἀλλήλους καὶ δεν ἤξευρον τί ἔπρεπε να εἰπῶσιν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ ταράχου αὐτοῦ, ὁ Πίττ εἶπεν, ὅτι πάσχει ὑπὸ ἀρθροίτιδος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰ θερμὰ λουτρά τῆς Βάθης. Μετὰ τινὰ χρόνον ἀνηγγέλη, ὅτι εἶναι καλῆτερα, ὅτι ἐπανέρχεται μετ' ὀλίγον, ὅτι θέλει ἐν τάχει θάλει τὰ πάντα εἰς τῆξιν, ὠρίσθη δὲ καὶ ἡ ἡμέρα τῆς εἰς Λονδῖνον ἐπανόδου αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅταν ἐξθασεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Μαρλοβορουγίου, δεν ἐπροχώρησε περαιτέρω, ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἐμεινεν αὐτόθι ἐβδομάδας τινάς. Πάντες δὲ οἱ διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης διερχόμενοι ἀπεθαύμαζον τὸ πλῆθος τῆς θεωραπείας αὐτοῦ. Ὑπηρετὰ καὶ ἰπποκόμοι φέροντες τὴν στολὴν του, ἐπλήρουσαν ἅπαν τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ περὶ ὃν ἐν τῶν μεγίστων τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἐταρωέοντο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς μικρᾶς ἐκείνης πόλεως. Ἡ δὲ ἀλήθεια ἦτο, ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἀπεφάσισεν, ὥστε, καθ' ὅλην τὴν αὐτόθι διατριβὴν του, ἅπαντες οἱ ὑπηρετὰ καὶ ἰπποκόμοι τοῦ ξενοδοχείου να φέρωσι τὴν στολὴν αὐτοῦ.

Οἱ ἄλλοι ὑπουργοὶ ἦσαν εἰς ἀπελπισίαν. Ὁ δούξ

Γράφτων πρότεινε νὰ μεταβῶσιν εἰς Μαρλοβορούγιον ἵνα ἐπερωτήσωσι τὸν χρησμόν· ἀλλ' ἀνηγγέλθη, ὅτι ὁ Λορδος Χαταμίας πρέπει νὰ ἀπούγη πᾶσαν περὶ ὑποθέσεων ὁμιλίαν. Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ πᾶσαι αἱ φατρίαι ὅσαι δὲν ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, οἱ περὶ τὸ Βικτόρδιον, οἱ περὶ τὸν Γρενουίλλιον, οἱ περὶ τὸν Ροκίγγαμ, ἠνώθησαν διὰ νὰ ἀντιπολιτευθῶσι τὴν τεταραγμένην, ἐκείνην κυβέρνησιν, εἰς τὴν περὶ τοῦ ἑγγείου φόρου ψηφοροσίαν, Ἐπειδὴ δὲ ὑπετηρίχθησαν ὑπὸ ὄλων σχεδὸν τῶν βουλευτῶν τῶν κωμῶν καὶ χωρίων, ἐπέτυχον ἀξιόλογον πλεονοψησίαν. Καὶ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ροβέρτου Οὐαλπολίου, φορὰ, καθ' ἣν τὸ ὑπουργεῖον ἠττήθη ἐν τῇ βουλῇ ἐπὶ σπουδαίας ψηφοροσίας. Ἡ δὲ ἐξῶθεν τοσοῦτον δεινῶς προσβαλλομένη ἐκείνη κυβέρνησις, διασπᾶτο ἔσθθεν ὑπὸ τῆς διχονοίας. Διότι εἰς οὐδεμίαν ἐστηρίχτο ἀρχὴν, καὶ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας μόνον τὸ τοῦ Πίττ κράτος ἀνεχάιτισε τὰ διάφορα στοιχεῖα ἐξ ὧν συνεσύρθη, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐλθῶσιν εἰς χεῖρας πρὸς ἄλληλα. Ἄλλ' ἐκλιπόντος ἤδη τοῦ κράτους τούτου, τὸ πᾶν ἤλθεν εἰς κίνησιν. Ὁ Κονουάυ, ὅστις ἦτο μὲν στρατιώτης γενναῖος, ἀλλ' εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα ἦτο ὁ δειλότερος καὶ διχοφρονέστερος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐφοβεῖτο μὲν νὰ προσκρούτῃ εἰς τὸν βασιλέα, ἐφοβεῖτο νὰ ὑβρισθῇ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, ἐφοβεῖτο μήπως θεωρηθῇ ὡς στασιαστῆς παραιτούμενος, ἐφοβεῖτο δὲ μήπως θεωρηθῇ ἰδιοτελής μόνων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἐφοβεῖτο τὰ πάντα καὶ ἐφοβεῖτο μήπως νοηθῇ ὅτι φοβεῖται τι, ἠλαύνετο ἔθθεν καὶ ἔθθεν ὡς σφαῖρα μεταξὺ ἐκείνων οἷτινες ἤθελον ν' ἀναδείξωσιν αὐτὸν πρωθυπουργόν, καὶ ἐκείνων, οἷτινες ἤθελον νὰ σύρωσιν αὐτὸν εἰς τὴν ἀντιπολιτεύσιν. Ὁ Κάρολος Γουονσένδιος, ἀνὴρ λαμπρὰ μὲν ἔχων πλεονεκτήματα, ἀρχὰς δὲ χαλαρωτάτας καὶ ἀπέραντον ματαιοφροσύνην καὶ φιλοδοξίαν, εἰς οὐδένα ἤθελε νὰ ὑποκύψῃ χαλινόν. Τὸ ὄλον μέγεθος τῆς εὐφροίας, τῆς ἀξιώσεως καὶ τῆς ἐπάρσεώς του δὲν εἶχεν ἔτι ἀποκαλυφθῆ μὲχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διότι ἐκλινεν ἀείποτε τὸν αὐχένα εἰς τὴν μεγαλόνοιαν καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην τοῦ Πίττ. Ἄλλ' ἤδη ὅτε ὁ Πίττ κατέλιπε μὲν τὴν τῶν κοινοτήτων βουλήν, ἐφάνετο δὲ ἀποβαλὼν τὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ ἔργον, ὁ Γουονσένδιος ἀληθῶς ἀφηνίασεν.

Ὅστω δὲ ἔχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ Πίττ ἐπανῆλθε τελευταῖον εἰς Λονδίον. Ἄλλ' ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔμενον εἰς Μαρλοβορούγιον, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἰῆ κανένα καὶ περὶ οὐδεμιᾶς δημοσίας ὑποθέσεως ἤθελε νὰ ἐξηγηθῇ. Ὁ δούξ Γράφτων παρεκάλεσεν, ἵκετεύσε νὰ τῷ ἐπιτραπῇ συνέντευξις μιᾶς ὥρας, ἡμισείας ὥρας, πέντε λεπτῶν· ἡ ἀπάντησις ὑπῆρξεν, ἀδύνατον. Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς κατεδέχθη νὰ ὑποβάλῃ αὐτῷ ἐπανειλημμένας παραινέσεις καὶ παρακλήσεις. «Τὸ καθῆκόν σας (τὸν ἔγραφε,) ἡ τιμὴ σας αὐτὴ ἀπαιτοῦσι νὰ πράξετέ τι.» Αἱ ἀπαντήσεις εἰς τὰς προτροπὰς ταύτας ἐγράφοντο συνήθως καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Πίττ, ὑπὸ τῆς συζύγου του, διότι αὐτὸς δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ κρατῆται εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὸν κάλαμον. Εἰς δὲ τὰς ἀπαντήσεις αὐτὰς, προσπίπτει εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως· δὲν ἔχει

λόγους νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν βασιλικὴν εὐμένειαν, τὴν τοσοῦτον ἀριδῆλως ἀποδειχθεῖσαν εἰς τὸν ἀτυχέστερον τῶν ἀνθρώπων ἱκετεύει νὰ τῷ ἐπιτραπῇ μικρὰ ἔτι συγγνώμη. Κατὰ τὸ παρὸν δὲν δύναται νὰ ἀνχοληθῇ εἰς καμίαν ὑπόθεσιν· δὲν δύναται νὰ ἰῆ τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ. Πρὸ πάντων δὲ δὲν δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν συγκίνησιν πάσης μετὰ τῆς Μεγαλειότητός του συνδιαλέξεως.

Πολλοὶ ἀπέκλινον σχεδὸν εἰς τὸ νὰ ὑποπεύσωσιν, ὅτι εἶχε, καθὼς λέγουν οἱ στρατιωτικοί, τὸν πυρετὸν τῆς πυρίτιδος. Ἐπραξεν, ἔλεγον, λάθος μέγα καὶ τὸ συνησθάνθη· ἡ ἀγανὴς πρὸς αὐτὸν εὐνοια τοῦ κοινοῦ, τὸ μέγα ἐκείνο ἐπὶ πολιτικῇ συνεσεὶ ὄνομα, ἀπωλέσθησαν διὰ παντός. Μεθύσας ἀπὸ τῆς ὑπεροφίας, ἀνέλαβεν ἔργον ὑπέρτερον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ. Ἐβλεπε δὲ ἤδη πρὸ ποδῶν οὐδὲν ἕτερον ἢ δυσχερείας καὶ ἀπότυχίας, καὶ τούτου ἕνεκα παρέστησεν ἑαυτὸν πάσχοντα, ἵνα ἀπούγη παθήματα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εἶχε τὴν γενναϊότητα ν' ἀντιπαραταχθῇ. Ἡ ὑπόνοια αὕτη εἶχε μὲν τὸ πρόσχημα πιθανότητός τινος ὡς ἐκ τῆς ἀδυναμίας ἐκείνης, ἥτις ἀπετέλει τὴν καταφανέστεραν τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ κηλίδα, ἀλλὰ βεβαίως ἦτο ἀνυπόστατος. Πρὶν ἔτι ἀναδειχθῇ πρωθυπουργός, τὸ πνεῦμά του, ὡς εἴπομεν, εἰς νοσερὰν εἶχε περιέλθει κατάστασιν, ἣν δὲ συνδρομὴ φυσικῶν καὶ ἠθικῶν αἰτιῶν συνεπλήρωσε τὴν διατάραξιν τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων. Ἡ ἀρθρίτις, ἡ μεγάλη ἐκείνη τοῦ ὄλου αὐτοῦ βίου συμφορὰ, κατεβλήθη διὰ μέσων ἰσχυρῶν· καὶ πρῶτον τότε, ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐπέρασε πολλοὺς μῆνας ἀνενόχλητος ὑπὸ τῶν νυγμάτων αὐτῆς. Ἀλλὰ τὸ κακὸν μετέβη ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν εἰς τὰ νεῦρα· καὶ ὁ ἀνθρωπος ἀπέβη δύστροπος, δύσθυμος, εὐερέθιστος· ἡ παραλυσία τῶν δημοσίων πραγμάτων, ἡ ἐπικειμένη εἰς αὐτὸν βαρεῖα εὐθύνη, ἡ συνείδησις τῶν ἰδίων σφαλμάτων, αἱ ἐριδες τῶν συναδέλφων, ἡ ἀγρία τῶν συκοφαντῶν αὐτοῦ κλαγγή, ἐσύγχυσαν ἐξ ὀλοκλήρου τὸ νῶστερον αὐτοῦ πνεῦμα. Ἐν καὶ μόνον, ἔλεγεν, ἠδύνατο νὰ τὸν σώσῃ. Ἐπρεπε νὰ ἀγοράσῃ πάλιν τὴν ἔπαυλιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, εἶχεν ἐκποιήσει. Ὁ νέος αὐτῆς κύριος δὲν ἤθελε νὰ τὴν δώσῃ, ἀλλ' αἱ παρακλήσεις, τὰ δάκρυα τῆς Λαίδου Πίττ, τὸν κατέπεισαν τελευταῖον, καὶ τότε μόλις ἠσύχασεν ὀπωρῶν ὁ σύζυγός της Ὁσάκις ὅμως ἀνεφέρον εἰς αὐτὸν περὶ ὑποθέσεων, αὐτὸς δ' ἄλλοτε μεγαλοφρονέστατος καὶ τολμηρότατος τῶν ἀνθρώπων, ἐφέρετο ὡς ὑστερικὸν κοράσιον, ἔτρεμεν ἀπὸ κεφαλῆς μὲχρι ποδῶν καὶ ποταμὸς δακρύων ἀνέβλυζεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

Οἱ συ. ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐξηκολούθησαν ἐπὶ τινα χρόνον ἔτι τρέφοντες τὴν ἐλπίδα, ὅτι θέλει ἀναλάβει μετ' ὀλίγον τὴν ὑγείαν του καὶ θέλει προκύψει πάλιν ἀπὸ τοῦ ἀναχωρήματος αὐτοῦ. Ἀλλὰ οἱ μῆνες παρήρχοντο καὶ πάντοτε ἔμνε κεκρυμμένος, καὶ, καθ' ὅσον ἠδύνατο νὰ μάθωσι, καταβεβλημένος τῷ πνεύματι. Τελευταῖον ἔπαυσαν νὰ ἐλπίζωσιν ἢ νὰ φοβῶνται τι ἀπὸ αὐτὸν· καὶ ἐπεχείρησαν ἤδη, καὶ περ διατελοῦντος ἔτι αὐτοῦ πρωθυπουργοῦ, ἄνευ διασαγμοῦ τινος, μέτρα,

τὰ ὅποια ἐγένεσκον ὄντα ἐκ διαμέτρου ἀντικείμενα εἰς τὰς βουλὰς αὐτοῦ καὶ τὰ φρονήματα, συνεδέθησαν μετ' ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους περιεφρόνησε, παρήτησαν ἄλλους τοὺς ὁποίους μάλιστα ἐτίμησε καὶ ἐπέβαλον εἰς τὰς ἀποικίας φόρους, ἐνῶ οὗτος πρὸ μικροῦ ἐτι τοσαῦτα κατὰ τῆς φορολογίας τῶν ἀποικιῶν ἐδημηγόρησεν.

Ἀφοῦ δὲ ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ ἐννέα περίπου μῆνας εἰς ἀφανῆ ὄλωσ διετέλεσε ἐρημίαν, ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς στίλους τινὰς διὰ χειρὸς τῆς Λαίδου Πίττ γεγραμμένους. Ἐν οἷς ὁ σύζυγος αὐτῆς παρεκάλει νὰ τῷ ἐπιτραπῆ νὰ παραιτήσῃ τὴν μυστικὴν σφραγίδα τοῦ κράτους. Ὁ βασιλεὺς ἀπεποιήθη κατ' ἀρχὰς χάριν εὐπρεπείας, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐδέχθη τὴν παραιτήσιν καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὁ Πίττ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶχε λησμονηθῆ σχεδὸν ὡς ἂν ἔκειτο ἤδη ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ.

Τελευταῖον διελύθησαν καὶ παρήλθον τὰ ἐπὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ σωρευθέντα νέφη. Ἡ ἀρθρίτις ἀνακάμψασα ἀπήλλαξεν αὐτὸν ἀπὸ νόσου δεινότερας. Τὰ νεῦρά του ἀνεστομάθησαν, τὸ πνεῦμα ἀνεκουρίσθη. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξύπνισιν ὡς ἀπὸ πυρετικοῦ τινος ὄνειρου. Ἀλλόκοτος δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀνάρρωσις ἐκείνη. Οἱ ἄνθρωποι εἶχον συνειθίσει νὰ ὁμιλοῦσι περὶ αὐτοῦ, ὡς περὶ τεθνηκότος, καὶ ὅταν κατὰ πρῶτον ἐνεφανίσθη εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ βασιλείου, ἐξεπλάγησαν ὡς ἂν εἶδον φάσμα ἐνώπιόν των. Ὑπὲρ τὰ δύο δὲ ἔτη καὶ ἡμισυ εἶχον παρέλθει ἀφ' ἧς τὸ ἔσχατον παρῆσθη εἰς τὸ δημόσιον.

Ἐἶχε δὲ καὶ αὐτὸς αἰτίας τοῦ ν' ἀπορῆ καὶ νὰ ἐξίσκηται. Ὁ κόσμος εἰς τὸν ὅποιον ἤδη εἰσῆρχετο δὲν ἦτο ὁ κόσμος τὸν ὅποιον εἶχε καταλίπει. Τὸ ὑπουργεῖον τὸ ὅποιον εἶχεν αὐτὸς συγκροτήσῃ, δὲν μετεβλήθη μὲν ποτὲ καθ' ὀλοκληρίαν, ἀλλὰ τοσαῦται ἐγήρευσαν ἐν αὐτῷ θέσεις καὶ τοσοῦτοι ἐγένοντο νέοι διορισμοὶ, ὥστε δὲν ἠδύνατο ὁ ἴδιος νὰ γνωρίσῃ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον. Ὁ Κάρολος Γουανσένδιος εἶχεν ἀποθάνει. Ὁ Λόρδος Σχελβούρνιος εἶχεν ἀπολυθῆ τῆς ὑπηρεσίας. Ὁ Κορνουάις εἶχεν ἀποβῆ ἐντελῶς ἀρῆμαντος. Ὁ δουξ Γράφτων εἶχε περιπέσει εἰς τὰς χεῖρας τῆς περὶ τὸν Βεδφόρδιον φατρίας. Οἱ περὶ τὸ Βεδφόρδιον εἶχον ἐγκαταλείψει τοὺς Γρενουίλλιους, εἶχον προσπέσει εἰς τὸν βασιλέα καὶ ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ὁ Λόρδος Νόρθ ἦτο ὑπογραμματοεὺς τῶν Ὀικονομικῶν καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ προήγετο ὁσημέραι. Ἡ νῆτος Κόρσικα παρεδόθη ἀμαχητὶ εἰς τὴν Γαλλίαν. Αἱ μετὰ τῶν ἀποικιῶν ἐριδες ἀνεζωπυρήθησαν. Γενικαὶ παρενέθησαν βουλευτικαὶ ἐκλογαί. Οὐίλκιός τις, πάλαι ποτὲ βουλευτὴς καὶ αἰσχρὸς λοιδορογράφος, ἐξωσθεὶς δὲ ἕνεκα τούτου ἀποτῆς βουλῆς καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας, εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐπανέλθει οἰκαδε καὶ ἐκλεχθῆ αὐτὸς βουλευτὴς. Ἡ βουλή δὲν τὸν ἐδέχθη, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκλογεὶς ἐπέμενον μὴ θέλοιντες νὰ προχειρίσωσιν ἀντιπρόσωπον αὐτῶν τὸν ὑπουργικὸν ὑποψήριον, ἡ Βουλή ἐκλεξεν αὐτὴ τὸν βουλευτὴν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης. Τότε προστούτοις ἤρχισεν τὸ στάδιον αὐτοῦ καὶ ὁ διαβόητος δημοσιογράφος Ἰούμιος, ὁ τοσοῦτον φοβερὰς εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἐκεῖνο ἐπαγαγίων πληγὰς. Ὡστε ἐντελής συνέθη πραγμάτων ἀλλοίωσις καὶ, τὸ

δεινότερον, πᾶσαι αἱ περιπόθητοι εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Πίττ ἀρχαὶ τῆς ἐξωτερικῆς, τῆς ἐσωτερικῆς τῆς τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς, προσεβλήθησαν, ἐπὶ τῆς ἀμαυρώσεως τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, τὸ ὅποιον αὐτὸς εἶχε συγκροτήσῃ.

Τὰ ὑπολοιπα τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔτη κατηναλώθησαν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν πραγμάτων καὶ ἐπέτυχε μὲν ὁ ἀνὴρ εἰς τὸ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς τὸ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν πατρὸδα ἀπὸ ὄλων τῶν βλαβερῶν ἀποτελεσμάτων ὅσα ἐπήγχευεν ἡ ἀσύμετος τοῦ ὑπουργείου ἐκείνου πολιτικὴ.

Ἐῦρε δὲ δύο κατὰ τῆς κυβερνήσεως συγκεκροτημένας μερίδας τὴν μερίδα τῶν ἰδίων αὐτοῦ κηδεστῶν, τῶν Γρενουίλλιων, καὶ τὴν μερίδα τοῦ Λόρδου Ροκινγᾶμ. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Οὐίλκιου, οἱ δύο αὗται φατρίαι συνεψηφίσθησαν ἐπὶ πολλῶν ὁμῶς ἄλλων σπουδαίων ζητημάτων, ἐδ' ἡκούσαν δεινῶς, διότι ἦσαν πολέμιοι πρὸς ἀλλήλους οὐδὲν ἤττον ἢ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον. Οἱ περὶ τοὺς Γρενουίλλιους, ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατεδίωξαν τοὺς περὶ τὸν Ροκινγᾶμ, δι' ἀλλεπαλληλῶν πικρῶν λοιδορογραφιῶν. Καὶ πολὺς μὲν παρεῆλθε χρόνος πρὶν ἢ οἱ περὶ τὸν Ροκινγᾶμ ἀποδώσωσιν αὐτοῖς τὰ ἴσα· ἀλλὰ δυσμενεστάτη τις διατριβή, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Γρενουίλλιου γραφεῖτα, ἀνέτρεψε τὴν ὑπομονὴν αὐτῶν. Ὁ Βούρκε ἀνάλαβε νὰ ὑπερασπισθῆ καὶ νὰ ἐκδιήσῃ τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ ἐξεπλήρωσε τὸ ἔργον τοῦτο μετὰ θουμαστικῆς ἐπιτηδειότητος καὶ ἰσχύος. Διότι ἀνεδείχθη κατὰ πάντα νικηφόρος, μάλιστα δὲ νικηφόρος ἀνεδείχθη, ὅταν ἐπατέθη κατὰ τῶν ἀσχημῶν ἐκείνων καὶ εὐτελῶν πολιτειογραφικῶν καὶ οἰκονομικῶν λεπτολογιῶν, αἰτινες ἀπετέλουν τὴν κυριωτέραν τοῦ Γρενουίλλιου πανοπλίαν. Ὁ τρίτων πραγματοδότης δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντισταθῆ εἰς τὸν μέγαν ῥήτορα καὶ φιλοσοφόν, οὐδὲ ἐν τῷ ὄλωσ οἰκίῳ αὐτῷ τούτῳ πεδίῳ· καὶ ζωηρὰν εἰσέτι εἶχε τὴν συναίσθησιν τοῦ αἰσχρῶς καὶ τοῦ ἀλογου τῆς δικαίης ταύτης τιμωρίας, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεράνη αὐτὸς εἰς τὰ πράγματα ὁ Πίττ. Βίλικρινὴς σύμπραξις μεταξὺ τῶν δύο κλασμάτων τῆς ἀντιπολιτευσεως ἦτο ἀδύνατος· καὶ οὗδ' ὁ Πίττ ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ συδεθῆ μετ' ἐτέρου ἐξ αὐτῶν. Τὰ μὲν αἰσθήματα αὐτοῦ, καὶ περ' τσοῦτ' αὐτὸς παθόντος καὶ ἐπαγαγόντος ὕβρεις, ἀπέκλινον πρὸς τοὺς Γρενουίλλιους, διότι ἰσχυρὸν εἶχε τὸ συγγενικὸν φίλτρον, καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ, ὅστις ἦτο μὲν ἀγέρωχος ἀλλ' ὄχι τραχὺς, εἶχε προϋβῆ ὑπὸ τῶν παθημάτων. Ἀλλὰ πολλὴ διαφωνία περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀποικιακῆς φορολογίας διεχώριζεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν συγγενῶν. Οὐδὲν ἤττον προτείεται τὴν δεξιάν πρὸς τὸν Γεώργιον Γρενουίλλιον καὶ συδιηλλάγη μετὰ τῶν γυναικαδέλφων.

Λόγω φρονημάτων, ὁ Πίττ ἦτο πολὺ πλησιέστερος πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ροκινγᾶμ ἢ πρὸς τοὺς ἰδίους κηδεστάς. Ἀλλὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ Ροκινγᾶμ ὑπῆρχε χάσμα, τὸ ὅποιον εὐχερῶς δὲν ἠδύνατο νὰ πληρωθῆ. Διότι ἠδίκητεν αὐτοὺς, διότι κατηνάλωσεν ἅπαν τὸ κεφάλαιον τῆς μεγαλοφυΐας, τῆς φήμης καὶ τῆς κοινῆς εὐνοίας αὐτοῦ, ἵνα καταβῶλῃ αὐτοὺς

ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. Πολλοὶ προστούτοις τῶν ἐπιφανῶν ἢ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ τῶν κατὰ τὴν βόρειον Ἀ-
τῆς μερίδος ταύτης ἀνδρῶν ἀκμαίαν ἔτι ἐσώζον τὴν μερικὴν ἀποικίῶν ἕρις ἔλαβεν ἠὲ μορτὴν φοβερὰν. Ἡ
μνήμη τῆς δριμύτητος καὶ τῆς περιφρονήσεως μεθ' ἡμετέρας προεκάλεσε τὴν ἀντίστασιν ἢ ἀντίστασις
ἢ ἐπολιτεύθη πρὸς οὐτοὺς καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνέλαβε ἐχρησίμωσεν ὡς πρόφασις νέας καταπίεσεως. Αἱ πα-
τῆρ ἡμετέρας ὄλων τῶν μεγίστων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ραινέσεις ὄλων τῶν μεγίστων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης
πολιτικῶν ἀνδρῶν, δὲν εἰσῆκούσθησαν. Μετ' ὀλίγον
ἀπὸ τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ ἐπιστολῶν καὶ λόγων ἐ- εἰς τὸ Ἀγγλικὸν παρλαμέντον ἀντετάχθη ἐθνικὴ τῶν
ξάγεται σαφῶς, ὅτι ἔτρεφε πρὸς τὸν Πίττ αἰσθημα ἀποικίῶν συνέλευσις. Ἐπειτα αἱ δύο χῶραι ἤλθον εἰς
οὐ πολὺ ἀπέχων τῆς ἀποτροφῆς. Ὁ Πίττ εἶχε μὲν χεῖρας. Τελευταῖον ὁ κοινὸς τῶν δύο ἔθνων δεσμὸς
βεβαιῶς τὴν συνειδήσιν τοῦ ἀμαρτήματός του καὶ ἐ- ἐκόπη. Δύο Ἀγγλῶν ἑκατομμύρια, οἵτινες πρὸ δεκα-
πεθύμει νὰ τὸ διορθώτῃ Ἀλλὰ αἱ φιλικαὶ οὐτοῦ προ- πέντε ἐτῶν ἦσαν ἐπίσης πιστοὶ εἰς τὸν βασιλεῖα αὐτῶν
τάσεις, καὶ περ μετὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ἀλοτριζ- καὶ ἐπίσης ἐπίπτη πατρίδι αὐτῶν ἐγαυρίων ὅσον οἱ πιεσό-
δῶς εἰς τὸ ἦθος τοῦ εὐπροσηγορίας γενόμεναι, ἐτυ- τεροι καὶ μᾶλλον φιλοπάτριδες πολῖται τῆς μητροπό-
χον κατ' ἀρχὰς παρὰ τῷ Λόρδῳ Ῥοκινγᾶμ ψυχρὰς Ῥεως, ἐχωρίσθησαν ἀπὸ αὐτῆς διὰ πράξεως ἐπισήμου.
ὑπεδαγῆς. Μόνον κατὰ μικρὸν, ἢ μεταξὺ τῶν δύο Ἐπί τινα χρόνον, ἐνομιζέτο ὅτι οἱ ἀποστατήσαντες
ἐκείνων ἀνδρῶν σχέσις ἀπέβη εὐμενεστέρα, ἐπὶ δὲ δὲν θέλουν δυνῆθαι νὰ ἀνταγωνισθῶσιν εὐδοκίμως πρὸς
τέλους καὶ φιλική. Τὰ παρελθόντα ὁμως οὐδέποτε τὴν ὑπέρογκον οἰκονομικὴν καὶ στρατιωτικὴν δύναμιν
ἐντελῶς ἐλητημονήθησαν.

Ἐν τούτοις ὁ Πίττ δὲν ἦτο μόνος ἀλλὰ συνεκρό-
τησε περὶ εαυτὸν μερίδα εὐαριθμὸν μὲν, ἰσχυρὰν δὲ
διὰ τὰ μεγάλα καὶ ποικίλα προτερήματα τῶν ὄπα-
δῶν αὐτῆς. Τῆς δὲ ὀχλαγῆτος ταύτης πρωτοστάται
ἦσαν ὁ Λόρδος Κάμδεν, ὁ Λόρδος Σχελβούρνις, ὁ
συνταγματάρχης Βάρδης καὶ ὁ Δούνη γγ, ὁ μετέπειτα
Λόρδος Ἀσβουρτῶν προχειρισθείς.

Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι, ἀπὸ τῆς
ἐποχῆς ταύτης μέχρι μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ
Πίττ, τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐπάθεν οἰανδῆποτέ τινα μεί-
ωσιν. Ἡ εὐγλωττία του μέχρι τέλους σχεδὸν ἐκίνει
τὸν κοινὸν ἐνθουσιασμόν ἄλλ' ἢ εὐγλωττία αὐτῆ δὲν
ἦτο κυρίως πολλὰ κατάλληλος εἰς τὴν τῶν Λόρδων
βουλήν. Ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος καὶ παρὰ ῥορος,
ἀλλὰ παρεκβατικὸς ὅπως οὖν λόγος, καθ' ὃν οὗτο-
πάντας ἀνθρώπους ὑπερέβαλλε καὶ τὸν ὁποῖον ἐπα-
κόσμου βλέμματα, σχήματα καὶ κινήματα ἀξία τοῦ
ἐπιτηδειότερου ὑποκριτοῦ, δὲν ἦτο ἐν οἰκείῳ τόπῳ
εἰς τὴν μὲν ἐκείνην αἰθουσαν, τῆς ὁποίας τὸ ἀ-
κροατήριον δὲν συνέκειτο πολλάκις εἰμὴ ἀπὸ τριῶν ἢ
τεσσάρων δυσκινήτων ἀρχιερέων, τριῶν ἢ τεσσάρων
ἀρχαίων δικαστῶν, οἵτινες πρὸ πολλῶν ἐτῶν συνεί-
θισαν νὰ μὴ ἀποδίδωσι πολλὴν ἀξίαν εἰς τὴν ἔπιτο-
ρικὴν τέχνην καὶ νὰ ἀφορῶσι μόνον εἰς τὰ γεγονότα
καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, τριῶν δὲ ἢ τεσσάρων κυρίων τοῦ
συμποῦ, παρ' οἷς πᾶν τὸ ὄζον ἐνθουσιασμοῦ, χλευα-
σμόν μόνον ἐκίνει. Ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινοτήτων, ἐ-
νόστοε μία ἀστραπή τοῦ βλέμματος αὐτοῦ, ἐν κίνημα
τῆς χειρὸς καὶ ἐκλήσσαν τοὺς ἀντιπάλους. Ἐν δὲ
τῇ τῶν Λόρδων βουλῇ, ἢ ὁρμὴ αὐτοῦ καὶ τὸ πάθος
ἐπροξένουν πολὺ ὀλιγωτέραν ἐντύπωσιν ἢ ἢ μετριότης,
ἢ συνέσις, ἢ εὐκρινὴς τάξις καὶ ἢ γαλήνιος ἀξιοπρέ-
πε α τοῦ λόγου πολλῶν ἄλλων ῥητόρων.

Μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ὁ Γεώργιος Γρενουίλλιος,
καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ διελύθη ἐντὸς μικροῦ, προσελθόν-
των τῶν πλείστων ὀπαδῶν εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἄν ὁ
ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπέζη, αἱ φιλικαὶ δεσμοὶ οἵτινες μετὰ
πολιτικῆ ψυχρότητα καὶ ἔριν, εἶγον ἀνανεωθῆ με-
ταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ γαμβροῦ του, ἤθελον, καθ' ὅλας
τὰς πιθανότητας, διασπασθῆ καὶ πάλιν βιαίως. Διότι

μερικὴν ἀποικίῶν ἕρις ἔλαβεν ἠὲ μορτὴν φοβερὰν. Ἡ
καταπίεσις προεκάλεσε τὴν ἀντίστασιν ἢ ἀντίστασις
ἐχρησίμωσεν ὡς πρόφασις νέας καταπίεσεως. Αἱ πα-
ραινέσεις ὄλων τῶν μεγίστων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης
πολιτικῶν ἀνδρῶν, δὲν εἰσῆκούσθησαν. Μετ' ὀλίγον
εἰς τὸ Ἀγγλικὸν παρλαμέντον ἀντετάχθη ἐθνικὴ τῶν
ἀποικίῶν συνέλευσις. Ἐπειτα αἱ δύο χῶραι ἤλθον εἰς
χεῖρας. Τελευταῖον ὁ κοινὸς τῶν δύο ἔθνων δεσμὸς
ἐκόπη. Δύο Ἀγγλῶν ἑκατομμύρια, οἵτινες πρὸ δεκα-
πέντε ἐτῶν ἦσαν ἐπίσης πιστοὶ εἰς τὸν βασιλεῖα αὐτῶν
καὶ ἐπίσης ἐπίπτη πατρίδι αὐτῶν ἐγαυρίων ὅσον οἱ πιεσό-
τεροι καὶ μᾶλλον φιλοπάτριδες πολῖται τῆς μητροπό-
λεως, ἐχωρίσθησαν ἀπὸ αὐτῆς διὰ πράξεως ἐπισήμου.
Ἐπί τινα χρόνον, ἐνομιζέτο ὅτι οἱ ἀποστατήσαντες
δὲν θέλουν δυνῆθαι νὰ ἀνταγωνισθῶσιν εὐδοκίμως πρὸς
τὴν ὑπέρογκον οἰκονομικὴν καὶ στρατιωτικὴν δύναμιν
τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ συμφοραὶ ἀλλε-
πάλληλοι διεκίεδαταν τὴν πλάνην τῆς ἐθνικῆς τῶν
Ἀγγλῶν κενοδοξίας. Τελευταῖον μέγας Βρετανικὸς
στρατὸς, ἀπρησθηκὸς, λιμοκτονῶν καὶ πανταχόθεν ὑπὸ
πολεμίων πιεζόμενος, ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τὰ ὄ-
πλα. Αἱ κυβερνήσεις ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας ἢ Ἀγγλία,
ἐν τῷ προηγουμένῳ πολέμῳ, τοσοῦτον δεινῶς ἐτα-
πείνωσεν, ἢ δὲ ἀνάμνησις τῶν παθημάτων αὐτῶν ἐπὶ
πολλὰ ἔτι κατέτηκεν, εἶδον μετ' ἀγαλλιᾶσεως, ὅτι
ἔφθασεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐκδικήσεως. Ἡ Γαλλία ἀνεγνώ-
ρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δημοσπόνδων πολιτειῶν,
καὶ ἀμφιβολία σχεδὸν δὲν ὑπῆρχεν, ὅτι ἡ Ἰσπανία
θέλει μετ' ὀλίγον μιμηθῆ τὸ παράδειγμα αὐτῆς.

Ὁ Πίττ καὶ ὁ Ῥοκινγᾶμ συνηγωνίσθησαν εἰλικρι-
νῶς νὰ ἀπαλλάξωσι τὴν πολιτείαν ἀπὸ τῆς ἐπικιν-
δύνου ταύτης θέσεως ἀλλὰ διὰ διαφόρων ὁδῶν πρὸς
τὸν αὐτὸν ἔτεινον σκοπὸν. Ὁ Λόρδος Ῥοκινγᾶμ ἐπρέ-
σθειε, καὶ ὡς ἀπέδειξαν τὰ πράγματα ὀρθότατα, ὅτι
αἱ στασιάζουσαι ἐπαρχίαι ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τοῦ
κράτους διὰ παντός καὶ ὅτι ἢ ἐπὶ τῆς Ἀμερικαν-
ικῆς ἠείρου παρατάσεως τοῦ πολέμου, ἄλλο ἀ-
ποτέλεσμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη εἰμὴ τὴν διαίρεσιν
δυνάμεων, τῶν ὁποίων ἐπιθυμητὴ ἦτο ἢ συμπύκνω-
σις. Ἡ Ἀγγλία, κατ' αὐτὸν, παραιτουμένη τῆς μα-
ταιίας ἐλπίδος τοῦ νὰ καθυποβάλλῃ καὶ αὐθις εἰς τὸν
ζυγὸν αὐτῆς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν, ἠδύνατο ἴσως
νὰ ἀποφύγῃ τὸν μετὰ τῆς Γαλλίας πόλεμον ἢ, ἂν ὁ
πόλεμος οὗτος ἦτο ἀναπόδραστος, ἠδύνατο νὰ διεξα-
γάγῃ αὐτὸν εὐδοκίμως καὶ ἐνδόξως. Ἐδύνατο δὲ ἴσως
καὶ νὰ ἀποζημιωθῆ ἐν μέρει διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν
ἀποικίῶν ἐκείνων, ἀφαιρούτα χώρας τινὰς ἀπὸ τῶν
ἐχθρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἤλπισαν νὰ ὠφελῶσιν ἐκ τῆς
ἐμφυλίας αὐτῆς διεξέσεως. Ὁ Λόρδος Ῥοκινγᾶμ λοι-
πὸν, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ συντασσόμενοι, ἐφρόνουν, ὅτι
τὸ φρονιμώτερον διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἦτο νὰ ἀναγνω-
ρίσῃ μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δημοσπόνδων πολιτειῶν,
νὰ τρέψῃ δὲ ἀπάσας αὐτῆς τὰς δυνάμεις κατὰ τῶν
Εὐρωπαϊκῶν αὐτῆς ἐχθρῶν.

Ὁ Πίττ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀσπασθῆ τὴν αὐτὴν γνώ-
μη. Καὶ τῶνόντι, πρὶν ἢ ἢ Γαλλία ἀναμιχθῆ εἰς τὴν
μετὰ τῶν ἀποικίῶν ἔριν τῆς Ἀγγλίας, ὁ Πίττ εἶχε

ἀποφανθῆ ἐπανελημμένως καὶ ἐντονώτατα, ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ κατατροπωθῆ ἡ Ἀμερικὴ· λογικῶς δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ ἰσχυρισθῆ, ὅτι εὐκολώτερον ἦτο νὰ κατατροπωθῶν ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Γαλλία συνάμα ἢ νὰ καταβληθῆ μόνῃ ἡ Ἀμερικὴ. Ἀλλὰ τὰ πάθη αὐτοῦ κατίσχυσαν τῆς κρίσεως καὶ ἐτύφλωσαν τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀντίφασιν. Αὐταὶ αἱ περιστάσεις, αἵτινες κατέστησαν ἀναπόδραστον τὸν χωρισμὸν τῶν ἀποικίων, κατέστησαν τὸν χωρισμὸν τοῦτον ἐντελῶς αὐτῷ ἀφόρητον. Ὁ διαμελισμὸς τοῦ κράτους ἐφαίνετο αὐτῷ ὀλιγώτερον ὀλέθριος καὶ ἐξευτελιστικὸς ἢ ἐάν παρήγετο ἀπὸ μόνων ἐσωτερικῶν διενέξεων, ἢ δι' ἐξωτερικῆς ἐπαγόμενης ἐπεμβάσεως. Τὸ αἶμα τοῦ ἐβράζεν ἅμα ἐσυλλογιζέτο τὴν ταπεινώσιν τῆς πατρίδος. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἠθάνετο ὡς προσωπικὴν καθ' ἑαυτοῦ ὕβριν πᾶν ὅ,τι ἐμείωνε τὸ ἀξίωμα αὐτῆς. Καὶ τὸ αἶσθημα τοῦτο ἦτο φυσικόν. Αὐτὸς ἀνέδειξεν αὐτὴν μεγάλην καὶ ἐγαυρία μὲν ἐπὶ τούτῳ, ἐγαυρία δὲ καὶ ἐκείνη ἐπ' αὐτῷ. Ὁ Πίττ ἐνθυμεῖτο ὅτι πρὸ εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, ἐν ἡμέραις πονηραῖς, καθ' ἃς ἀπέβλαλλε μὲν τὰς κτήσεις, ἀτιμάζετο δὲ ἡ σημαία αὐτῆς, αὐτὸν ἐκάλεσε νὰ τὴν σώσῃ. Ἐνθυμεῖτο τὴν αἰφνιδίαν καὶ ἐνδοξον ἀλλοίωσιν, τὴν ὁποῖαν ἐπέφερον ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ, τὴν μακρὰν τῶν θριάμβων σειρὰν, τὰς ἡμέρας ἐκείνας καθ' ἃς τσαῦται ὠμολογοῦντο αὐτῷ χάριτες, τὰς νύκτας ἐκείνας, καθ' ἃς τσαῦται εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἐτελοῦντο φωτοχυσταί. Καταφλεγόμενος δὲ ὑπὸ τῶν τοιούτων ἀναμνήσεων, ἀπεφάσισε νὰ χωρισθῆ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὅσοι συνεδούλευον τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ανεξαρτησίας τῶν ἀποικίων. Ὅτι ἠπατάτο, δυσκόλως δύνανται νὰ τὸ ἀρνηθῶσιν αὐτοὶ οἱ θερμότεροι αὐτοῦ θαυμασταί· διότι τῶν ἡμερῶν ἡ συνθήκη δι' ἧς, μετ' ὀλίγα ἔτη, ἀνεγνωρίσθη ἡ δημοκρατία τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν, ὅ,τι πῆρξεν ἔργον τῶν εὐκρινεστέρων αὐτοῦ ὁπαδῶν καὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ.

Ὁ δούξ Ῥιχμόνδου εἶχεν ἀναγγεῖλαι ὅτι θέλει προτείνει νὰ ὑποβληθῆ ἀναφορά εἰς τὸν θρόνον κατὰ τῆς περαιτέρω ἐξακολουθήσεως τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἐχθροπραξιῶν, ὃ δὲ Πίττ, ὅστις ἐπὶ τινὰ χρόνον, δὲν εἶχεν ἐμφανισθῆ εἰς τὴν βουλὴν τῶν Λόρδων, ἕνεκα τῆς προαγομένης αὐτοῦ πηρώσεως, ἀπεφάσισε νὰ παρευρεθῆ, εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἐν τῇ βουλῇ καὶ ν' ἀποφανθῆ, ὅτι κατὰ τοῦτο διεφώνει ἐντελῶς πρὸς τοὺς περὶ τοῦ Ῥοκινγκάμ. Μέγας δὲ ἦτο ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ καὶ οἱ ἰατροὶ του, ἀνησυχῆσαντες, τὸν συνεβούλευσαν θερμῶς νὰ ἡτυγάσῃ καὶ νὰ μείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν του· ἀλλ' αὐτὸς δὲν κατεπέσθη. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γουλιέλμος καὶ ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς Λόρδος Μαχὼν τὸν συνώδευσαν εἰς Οὐεστμίνστερον. Ἀνεπαύθη δὲ μικρὸν εἰς τὸ γραφεῖον μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν συζητήσεων, καὶ ἔπειτα ἐπορεύθη χωλαίνων καὶ ἐπὶ τῶν δύο νέων ἐκείνων στηριζόμενος, πρὸς τὴν ἔδραν αὐτοῦ. Τὰ ἐλάχιστα περιστατικὰ τῆς ἡμέρας ἐκείνης παρετηρήθησαν καὶ ἐπιμελῶς ἐσημειώθησαν. Παρητήρηθη λοιπὸν, ὅτι προσεκύνησε φιλοφρονέστατα τοὺς Λόρδους ἐκείνους, ὅσοι ἐπροσηκώθησαν διὰ νὰ δώσωσι τόπον εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς βοηθοὺς αὐτοῦ. Εἶχε δὲ

εἰς τὴν χεῖρα τὴν βακτηρίαν καὶ ἐφόρει, κατὰ τὴν συνήθειάν του, πολυτελὲς ἐξ ὀλοστηρικῆς ἱματίου. Οἱ πόδες του ἦσαν περιτετυλιγμένοι εἰς φλανέλλας. Τοσοῦτον δὲ ὀγκώδης ἦτο ἡ φενάκη αὐτοῦ, καὶ κάτισχον τὸ πρόσωπον, ὥστε οὐδὲν ἐκ τῶν χαρακτήρων αὐτοῦ ἐφαίνετο ἄλλο ἐκτὸς τοῦ μετεώρου τῆς βίνος αὐτοῦ τόξου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, εἵτινες ἐσωζον εἰς αἴγλην τινὰ τοῦ ἀρχαίου πυρός.

Ἀφοῦ ὠμίλησεν ὁ δούξ Ῥιχμόνδου, ἀνέστη ὁ Πίττ. Κατ' ἀρχὰς ἡ φωνὴ του ἦτο ἀκατάληπτος. Τελευταῖον ὁ ἦχος αὐτοῦ ἀπέβη εὐκρινέστερος καὶ ὁ λόγος ζωηρότερος ὅπως οὖν. Ἐκ διαλειμμάτων οἱ ἰκροαταὶ ἀντελαμβάδιοντο ἐννοίας τινὸς ἢ ἐκφράσεως ἀνακαλούτης τὸν παλαιὸν ποτὲ ἄλκιμον Γουλιέλμον Πίττ. Ἀλλ' ἦτο πρόδηλον, ὅτι δὲν ἦτο πλέον ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος· ἔχασε δὲ τὸν εἰρμὸν τοῦ λόγου, ἐστάθη, ἐπανελάβε πολλάκις τὰς αὐτὰς λέξεις καὶ τοσοῦτον ἦτο περισπαυμένος, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνθυμηθῆ τὰ ἐπισημότερα τῶν ὀνομάτων. Ἡ βουλή διήκουσεν αὐτοῦ ἐν πανηγυρικῇ σιωπῇ, ἐπιδεικνύουσα τῷ ἀνδρὶ τὴν βαθύτην αὐτῆς εὐλάβειαν καὶ συμπάθειαν. Τοσαύτη δ' ἐπεκράτει σιγὴ ὥστε ἠδύνατο ν' ἀκουσθῆ ἢ πῶσις βίνος αὐτοῦ. Ὁ δούξ Ῥιχμόνδου ἀπήντησε μετὰ πλείστης κοσμότητος καὶ εὐγενείας· ἀλλ' ὀμιλοῦντος αὐτοῦ παρετηρήθη, ὅτι ὁ γέροντος ἦτο ἀνήτυχος καὶ ἠρηθισμένος. Ὁ δούξ ἐκάθησεν· ἀνέστη δὲ πάλιν ὁ Πίττ, ἐπέθηκε τὴν χεῖρα εἰς τὸ στῆθος καὶ κατέπεσεν ἀπόπληκτος. Τρεῖς ἢ τέσσαρες παρακαθήμενοι Λόρδοι ἐδέχθησαν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν. Ἡ βουλή διελύθη τεταραγμένη, ὁ πνέων τὰ λείψια ἀνὴρ ἐκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν ἐνὸς τῶν ὑπαλλήλων τῆς βουλῆς, καὶ συναλθὼν ἠδυνήθη νὰ ὑπομείνῃ τὴν εἰς τὴν ἔπαυλιν αὐτοῦ μεταφορὰν. Ἀπέθανε δ' ἐκεῖ μετὰ τινῶν ἐβδομαδῶν ἀσθένειαν, εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 70. Παρὰ τὴν κλίνην αὐτοῦ ἐγρηγόρησαν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς, ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα, μετὰ στοργῆς ἐναγωνίου, εἰς ἣν εἶχε τῶν ἡμερῶν ἐπισημότερον δικαίωμα, διότι, πρὸς τοὺς ἄλλους ὧν πολλάκις ἀγέρωχος καὶ ἰδιότροπος, πρὸς τοὺς οἰκείους διετέλεσε πέραν ἴσως τοῦ δέοντος ἀγαθός. Οἱ μὲν πολιτικοὶ ἀντίζηλοι ἐφοβήθησαν ἀεὶποτε αὐτὸν, οἱ δὲ πολιτικοὶ φίλοι ἐθεώρησαν αὐτὸν μετὰ εὐλαβείας μᾶλλον ἢ ἀγάπης· ἀλλ' οὐδεὶς ποτὲ φόβος φαίνεται ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν προσήλωσιν τὴν ὁποῖαν προεκάλει παρὰ τοῖς ποθητοῖς ἐκείνοις τῆς καρδίας του μελήμασιν, τὸ πρὸς αὐτὰ ἐπιδεικνυόμενον ἀδιαλείπτως καὶ μωριστρόπως ὑπ' αὐτοῦ φίλτρον.

Ὁ Πίττ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀπέθανε δὲν εἶχεν εἰς ἀμφότερας τὰς βουλάς οὐδὲ δέκα πρωτοπρωτοῦς ὁπαδοῦς. Τὸ μὲν ἡμῖσι τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἠλλοτριώθησαν πρὸς αὐτὸν ἕνεκα τῶν ἀμαρτημάτων του, τὸ δὲ ἄλλο ἡμῖσι ἕνεκα τῶν ἀγώνων αὐτοῦ κατέβαλλε πρὸς διόρθωσιν τῶν ἀμαρτημάτων ἐκείνων. Διὰ τοῦ τελευταίου λόγου του προσέβαλε ἅμα μὲν τὴν πολιτικὴν ἣν ἡ κυβερνήσις ἠκολούθει, ἅμα δὲ τὴν πολιτικὴν ἣν ἡ ἀντιπολίτευσις ἠσπάζετο· ἀλλὰ ὁ θάνατος αὐτοῦ ἀνεξωπύρωσεν ἅπασαν τὴν ἀρχαίαν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τῆς πατρίδος. Ἦν ἠδύνατο ν' ἀκούσθῃ ἀνευ συγ-

κινήσεως τὴν πῶσιν ἐκείνου, ὅστις τοσοῦτον καὶ ἐπὶ τοσοῦτον διετέλεσε μέγας; Καὶ τὰ περιστατικά δὲ τοῦ θανάτου του ἐράινοντο προσήκοντα εἰς τραγωδίαν μᾶλλον ἢ εἰς βίον πραγματικόν. Ὁ μέγας ἐκεῖνος πολιτικός ἀνὴρ, μεστὸς χρόνων καὶ ἀξιώματος, ἀγόμενος εἰς τὸ τῶν γερόντων τῆς πολιτείας συνέδριον ὑπὸ υἱοῦ ἐξαιρετοῦς ἐπαγγελομένου τῇ πατρίδι ἐλπίδας, καὶ ἐν μέτρῳ βουλῇ καταρρηγνύμενος, ἐνῶ ἡγωνίζετο νὰ ὑψώσῃ τὴν ἀθηνῆ αὐτοῦ φωνὴν ἵνα ἀναθαρρύνῃ τὸ ταπεινωθὲν τῆς πατρίδος φρόνημα, δὲν ἠδύνατο βεβαίως εἰμὴ νὰ κινήσῃ βαθυτάτην εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην. Ἡ διὰ τὴν ἀπαρτολόγησιν αὐτῆ τοῦ δικαίου καὶ μετρίου ψόγου ἡ φωνὴ ἐφιμώθη. Οὐδ' ἐνθυμοῦντο οἱ ἄνθρωποι ἄλλο εἰμὴ τὴν ἐξαισίαν μεγαλοφυΐαν, τὴν ἀκηλίδωτον χρησιμότητα, τὰς ἀναμφω σθητήτους ἐκδουλεύσεις ἐκείνου ὅστις οὐκ ἦν πλέον ἐν τοῖς οὔτι. Τότε συνερώνησαν εἰς ἀπαξ πᾶσαι αἱ πολιτικαὶ μερίδες. Δημοσίᾳ ἐκφορά, καὶ δημοσίον μνημεῖον ἐψηφίσθησαν ἐν σπουδῇ. Τὰ χρέη τοῦ τελευτήσαντος ἐπληρώθησαν. Ἐλήφθη πρόνοια περὶ τοῦ οἴκου του. Τὸ ἄστυ τοῦ Λονδίνου ἐζήτησεν ὥστε τὰ λείψανα τοῦ μεγάλου ἀνδρός, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τοσοῦτον ἠγάπησε καὶ ἐτίμησε, νὰ ἀναπαυθῶν ὑπὸ τὸν θόλον τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ μητροπόλεως· ἀλλὰ ἡ αἰτησις ἤλθε βραδέως, διότι τὰ πάντα ἤδη εἶχον παρασκευασθῆ ἵνα κομισθῇ ὁ νεκρὸς εἰς τοὺς βασιλείους τῆς Ἀγγλίας τάφους.

Καὶ ὄλων μὲν τῶν κομμάτων ἄνθρωποι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν ἐπικηδείων τοῦ Πίττ τιμῶν, ἀλλὰ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ παρέπεμψαν εἰς τὸν τάφον μόνου σχεδὸν οἱ ἀντίπαλοι τῆς κυβερνήσεως. Τὴν μὲν σημαίαν τοῦ Κόμητος Χαταμίας ἐφερέν δὲ συνταγματάρχης Βάρρη, συμπαραμαρτούντων αὐτῶ τοῦ δουκὸς Ριχμόνδου καὶ τοῦ Λόρδου Ροιχιγγάμ. Ὁ Βυῦρκε, ὁ Σανδουίχιος καὶ ὁ Δούνιγγ ἐκράτουν τὴν νεκρικὴν ὀθόνην. Μεταξὺ τῶν παρακολουθούντων εἰς τὴν κηδείαν διεκρίνετο ὁ Λόρδος Κάμδεν. Προΐστατο δὲ τῆς ὄλης ἐκφορᾶς ὁ νέος Γουλιέλμος Πίττ. Μετὰ παρέλευσιν 27 περίπου ἑτῶν, ἐν ἡμέραις ἐπίσης πονηραῖς καὶ ἐπικινδύνοις, καὶ αὐτοῦ τὸ συντετριμμένον σῶμα καὶ ἡ τεθραυσμένη καρδίᾳ, μετὰ τῆς αὐτῆς πομπῆς, εἰς τὴν αὐτὴν ἱεράν κατετίθησαν γῆν.

Ὁ Πίττ κοιμᾶται παρὰ τὴν θόρειον τοῦ ἐν Οὐέσμινς ἐρω ναοῦ πύλην, ἐν χώρῳ ὅστις ἔκτοτε καθιερώθη διὰ τοὺς πολιτικῶν ἀνδρας, καθὼς ἡ ἄλλη ἄκρα τῆς αὐτῆς πτέρυγος πρό καιροῦ προσδιωρίσθη διὰ τοὺς ποιητάς. Ἐκεῖ ἀναπαύεται ὁ Μάνσεφελδ, καὶ ὁ νιώτερος Γουλιέλμος Πίττ, καὶ ὁ Φόξ, καὶ ὁ Γράτταν, καὶ ὁ Κάνιγγ, καὶ ὁ Οὐίλβερφόρς. Ἐν οὐδανὶ δ' ἐτέρῳ κοιμητηρίῳ τῆς γῆς τοσοῦτοι μεγάλοι πολῖται κείνται ἐντὸς τοσοῦτου στενοῦ χώρου. Πολὺ δὲ ὑπεράνω τῶν περιφανῶν τούτων τάφων μετεωρίζεται τὸ μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον τοῦ Πίττ τοῦ πρεσβυτέρου, τοῦ ὁποῖου δὲ ὑπὸ ἐπιτηδείας χειρὸς γλυφεῖς ἀνδρίας φαίνεται, ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου, ὡσανεὶ, διὰ τοῦ ἀετώδους αἵτου βλέμματος καὶ τῶν προτεινομένων βραχιόνων, ἀναθαρρύνων μὲν τὴν Ἀγγλίαν, ἀπειλῶν δὲ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς. Ἡ γενεὰ ἡ κατασκευάσατα αὐτῆ τὸ μνημεῖον ἐκεῖνο ἐξέλιπε. Ἐπέστη δὲ ὁ καιρὸς, καθ' ὃν αἱ κατεσκευασμέ-

καὶ δυσμενεῖς κρίσεις, τὰς ὁποίας οἱ σύγχρονοὶ του περὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ἐσχημάτισαν, δύνανται νὰ βασανισθῶσιν ἡρέμα ὑπὸ τῆς ἱστορίας. Καὶ ἡ ἱστορία, θέλει μὲν παρατηρήσῃ τὰ ποικίλα αὐτοῦ ἀμαρτήματα, εἰς παραίνεσιν τῶν δρητικῶν, καὶ τῶν ἀγερώχων, καὶ τῶν τολμηρῶν χαρακτήρων, θέλει δ' ἐπὶ τέλους ἐκφέρει τὴν λελογισμένην ἐτυμηγορίαν, ὅτι, ἐκ τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν τῶν ὁποίων τὰ λείψανα κείνται περὶ αὐτὸν, ὀλίγοι κατέλιπον ὄνομα ἀκηλιδωτότερον, λαμπρότερον δὲ οὐδεὶς.

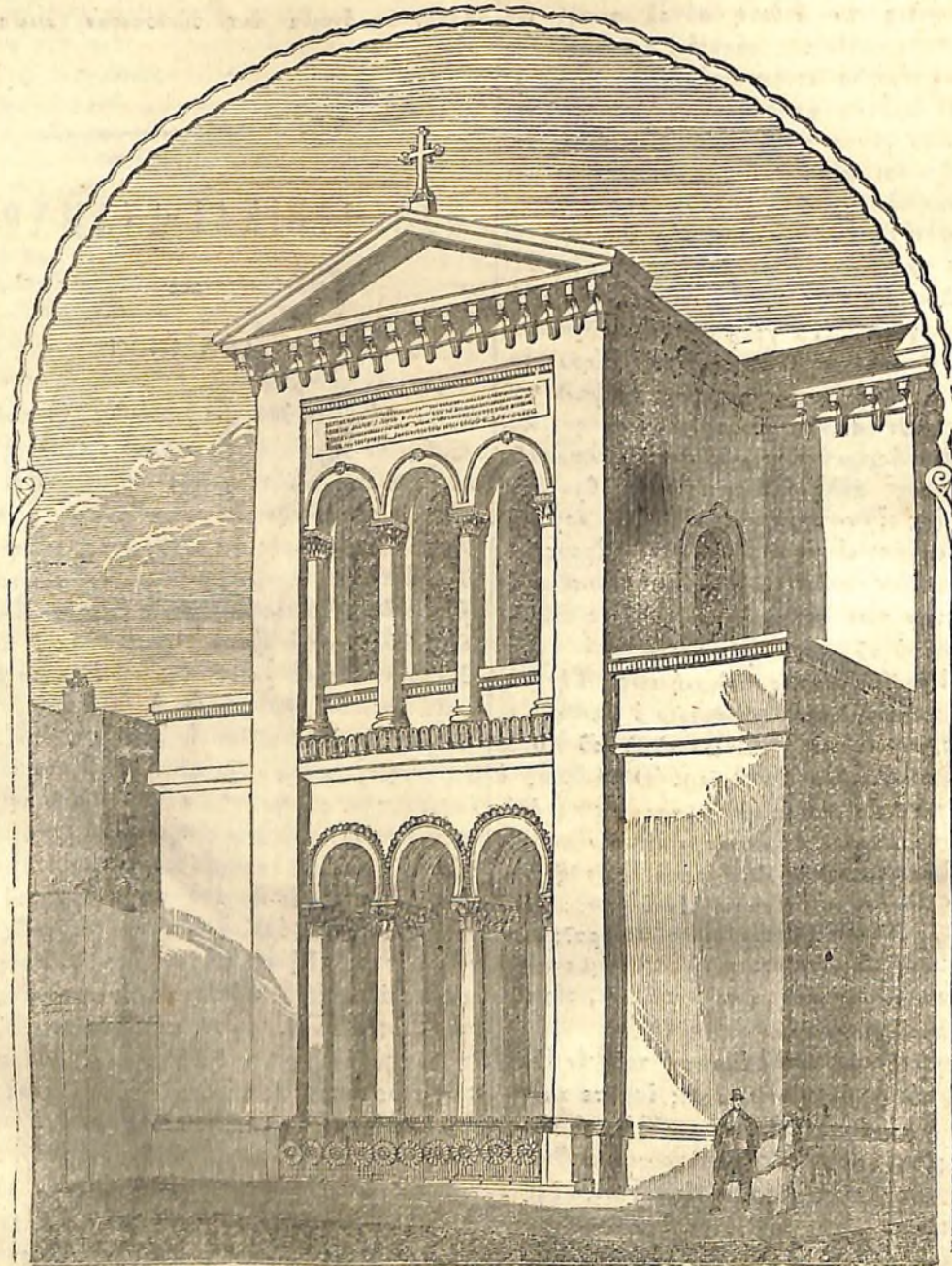
ΘΑΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

ΛΟΝΔΙΝΟΝ.

Ἐν Λονδίῳ ὑπάρχει συνοικία ἣν πολλάκις ἐπεκτέφην ἐν τῇ ὀλιγοήμερῳ αὐτόθι διαμονῇ μου, ἣν δὲ οὐδέποτε ἐπλησίαζον χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ ἑμαυτὸν ἰσχυρῶς συγχινούμενον. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἄστους, πλατεία κυκλοτερῆς καὶ εὐρύχωρος, τεχνητὸν περικλείουσα ἄλσος, ἐξ οἰκιῶν μεγάλων καὶ εὐπρεπῶν συγκειμένη, ὁ Φινσβούριος λεγόμενος Κίρκος, εἶναι ἡ κατοικία τῶν Ἑλλήνων ἐποίκων. Ἐκεῖ ὁσάκις παρερχόμενος ἐβλεπον γνωστὰς φυσιογνωμίας, ἐβλεπον μορφὰς ἡλιακαῖς καὶ ὀρθαλμοῦς ὧν ἡ ζωηρότης, ὧν ἐνίοτε ἡ λάμψις, κατὰ τὸ φύλον εἰς δ' ἀνήκον, ἐφαίνετο ὡς διαμαρτύρησις κατὰ τῆς αἰωνίου βρετανικῆς οὐμύλης, ἥκουσιν τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος μου κελαδούσαν μεταξὺ τῶν, ὡς λέγουσιν οἱ ἡμέτεροι γραμματικοί, ὁδοντοπροφέρτων καὶ λαρυγχοπροφέρτων ἐκείνων φθόγγων, οἵτινες φαίνονται ὡς ἀπὸ τὰ ἄντρα τοῦ βορρᾶ ἐξερχόμενοι, καὶ ἐνόμιζον ἑμαυτὸν μαγικῶς μετατεθέντα εἰς τὰς Ἀθήνας· ἢ ὅταν, ἀφορῶν πρὸς τὰς εὐρείας ἐκείνας ἀγυῖας, τὰς εὐθείας καὶ διαπνεομένας, τὰς ἐσρωμένας ὡς αἰθούσας χοροῦ, πρὸς τὴν στίλβουσαν καθάρτητα, πρὸ τὸ ἀέριον μεταβάλλον εἰς ἡμέραν τὴν νύκτα, πρὸς τοὺς εὐπρεπεῖς ἀστυνομικούς φύλακας, τοὺς πανταχοῦ παρόντας, πανταχοῦ ἀγρυπνον ἔχοντας τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὴν χεῖρα πρόθυμον, ὅταν ἐξ ὄλων τούτων τῶν γνωρισμάτων ἐνόησον ὅτι δὲν εὐρίσκωμαι εἰς Ἀθήνας, τότε τὴν πικρίαν τινῶν διαλογισμῶν οἵτινες ἐθλίβον τὰς φρένας μου ἠθρονόμην μετρίαζομένην ὑπὸ τινος αἰτιήματος μετέχοντος ἐθνικῆς ὑπερηφανείας, διότι ἐβλεπον εἰς μίαν ἄκραν τῆς μεγάλης εὐρωπαϊκῆς καρδίας ἣτις καλεῖται Λονδίνο, ὀχρεομένην τὴν δραστηριότητα τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπὶ τῆς παγκοσμίου ταύτης σκηνῆς τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπόριον ἀντιπροσωπευόμενον καὶ σεβαστὸν γινόμενον, καὶ ἀπεριόριστον ἀπολαμβάνον πίστεως, καὶ τὸν ἐθνικὸν πρὸς τοὺς ξένους δικαιοῦν χαρακτήρα· καὶ κατὰ νεῦν ἔφερον τὰς ἐνδόξους ἡμέρας, ὅταν ὁ χρυσοῦς καὶ πολυχρύμων πρῶτα μὲν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου κατέκλυζε

τὴν γνωστὴν οἰκουμένην, ἀπὸ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν
μέχρι Πόντου καὶ μέχρι Κασκάτου, ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας
μέχρι τῆς Γαλατίας, ὅταν οἱ ἀπειράριθμοι Ἕλληνας
καὶ ἀποικίαι δὲν ἐπώχονον οὐδ' ἐξερῆμον τὴν Ἑλ-
λάδα, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἐξέτεινον αὐτῆς τὰ ὄρια καὶ
τὴν ἐπιβρῶν, καὶ ἐμετάλλειον ὑπὲρ αὐτῆς τῶν ἀπω-
τέρων τόπων τὰ πλοῦτη.

ἀποσπασμένη ἀπὸ τὴν δυτικωτέραν γῆν τῆς αὐτῶν
γεννήσεως, καὶ προσηλῶνται μᾶλλον εἰς τὴν πα-
ρέχουσαν αὐτοῖς πάντα τὰ ἀγαθὰ, μὴ ὁ ἔθνισμός αὐ-
τῶν ἀποβίη γαλαρώτερος καὶ νωθρότερος ὁσημέραι.
Ἄλλ' ὅστις δὲν ἠτύχησεν, ὡς ἐγὼ, νὰ συναναστραφῇ
τοὺς ὁμογενεῖς ἐκείνους, καὶ νὰ ἰδῇ πόσον ἐνθερμον
καὶ καθαρόν διαφλέγει τὰς καρδίας των τὸ τοῦ ἔθνι-

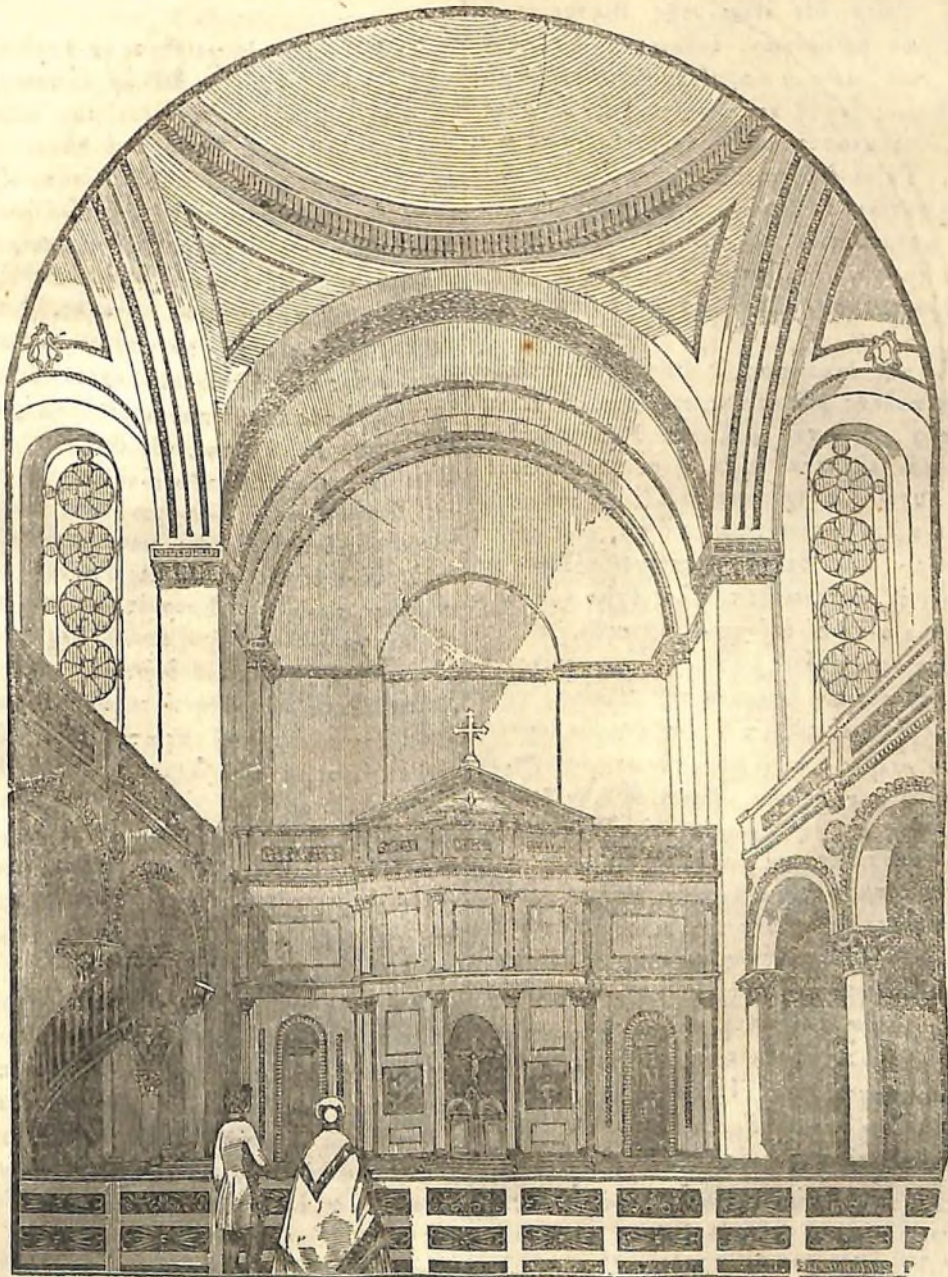
Ἡ ὄψις τῆς ἐκκλησίας.

Εἰς μόνον ῥόθον ἐδύνάτο φυτικῶς νὰ μοι ἐ-
πέλθῃ, μὴ οἱ ἄλλοι οὗτοι, οἱ ἐν ἀνέτει καὶ πλού-
τῳ βούτε, οἱ πάντες τῶν ἀγαθῶν ἀριστὸν διαίτης
ἐν τῇ πρώτῃ τῶν μεγιστοπόλεων ἀπολαμβάνοντες, οἱ
ἐν παντὶ προνοήτορες καὶ εὐδοκίμοι, οἱ
ὑπὸ τιμῆς καὶ ὑπολήψεως πανταχόθεν περὶ τοὺς ἰσ-
μενοι, μὴ αἰσθίνονται τὴν καρδίαν αὐτῶν κατ' ὀλίγον

τιμοῦ αἰσθημα, ἐπιτεινόμενον μάλιστα ὑπὸ τοῦ πόθου
καὶ τῆς ἀπαιτίας, ἐκεῖνος ἄς στραφῇ ὀπίσω τοῦ Κίρ-
κου, ἄς εἰσέλθῃ εἰς τὴν στενὴν ὁδὸν, τὴν ἐπώνυμον
τοῦ ἄλλοτε παρατεινόντος αὐτὴν τείχους τῆς πόλεως,
ὅταν τὸν Λονδίνον ἐδύνάτο νὰ ἔχη τείχη. (London
Wall), καὶ ἐκεῖ θέλει ἀπαντήσῃ λαμπρῶν ἀπόδειξιν
ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἐν Λονδίῳ Ἑλλήνων οὐδὲν

ἀπεσβέσθη τῶν ἐθνικῶν αἰσθημάτων, θέλει θαυμάσει
 μάλιστα πόσην ἔχει πρὸς οὐτοῖς ἰσχὺν τὸ τὰ λοιπὰ
 ἐθνικὰ αἰσθημὰ ζωογονοῦν καὶ συνεχόν, τὸ θρησκευ-
 τικὸν αἶσθημα. Τριάκοντα περίπου οἰκογένηται ἐκ συ-
 δρομῶν ἑκουσίων ἀνήγειραν ἐκκλησίαν, ἥτις τιμᾷ πρὸς
 τοὺς ξένους τοὺς Ἑλληνας, καὶ εἰς ἣν ἐδαπανήθησαν
 ὑπὲρ τῶν 260 χιλιαδῶν δραχμῶν. Τὸ σχέδιον αὐτῆς
 διέγραψεν ὁ Ἀγγλος ἀρχιτέκτων Owen, εἰς τὴν συν-
 δουκᾶς δύο σχέδια τῶν ἡμετέρων ἀξίων ἀρχιτε-

Μουσῶν θιασώτου διακριθέντος, ἥδη δὲ τῷ Ἑρμῇ ὑ-
 πηρετοῦντος Κ. Ἑμμ. Ψύχτ.
 Γὰρ δύο πρὸ πάντων ἐλλείποντα ἐν Λονδίῳ εἰσὶ
 ῥῆ καὶ εἰς, καὶ τὰς ἐλλείψεις ταύτας τῆς θάλασσης καὶ
 ἡ οἰκοδομῆ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Τὸ γῆπεδον ἐστὶ
 οὐ ἀνεγερθεῖ ἦτον στενόν, καὶ σκοτεινὴ ἡ ὁδὸς ἐν ἣ
 καίται· διὰ τοῦτο ἀναγκη ἦτον νὰ περιτραπῆ μὲν το
 πρόσωπον κατὰ πλάτος, νὰ ἀρθῆ δὲ εἰς ὕψος, ὥπως
 φωτισθῆται ἀνωθεν, καὶ οὕτω κατεσκευασθῆ ἡ ὄψις

Ἐσωτερικὴ ὄψις τῆς ἐκκλησίας.

τόνων Κλεάνθους καὶ Καυταντζόγλου, τὸ μὲν Ἑλ-
 ληνικῆς, τὸ δὲ Βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Διεύθυνε
 δὲ τὴν οἰκοδομὴν εὐπρεπέστατα ὁ τέκτων Jay, συναν-
 τιληθέντος καὶ συνοδηγοῦντος μετὰ μεγάλου ζήλου
 τοῦ ἄλλοτε μὲν ἐν Ἑλλάδι ὡς πεπαιδευμένου τῶ-

διόριστος, ὡς φαίνεται ἐν τῷ δημοσιευμένῳ πίνακι,
 ἔχουσα διπλὴν ἐπάλληλον σειρὰν κορινθίων διπλοκί-
 νων, φερόντων ἀψίδας, καὶ περιλαμβανόντων, κάτω
 μὲν τὰς εἰσόδους, ἄνω δὲ φωταγωγούς πολυχρόου θε-
 λου. Ὑπεράνω δ' αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἐλαράθη-

σαν ἐν κοίλῳ πλαισίῳ οἱ τέσσαρες ἀκόλουθοι ὠραῖοι
στίχοι, συντεθέντες ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Κ. Φιλίππου
Ἰωάννου:

*Σεπτῆς Βικτορίης, Βρετανῶν μέγαρ ἰθυνοῦσης
Λαόν, ἰδ' ἄλλ' ἀνδρῶν φύλα πολυσεπεία,
Τόν δε Θεῶ Σωτῆρι παροιική εἴσατο Γραικῶν
Νηδόν, θεσμοσύνας ἀζομένη πατρίους.*

Εἰς τοὺς στίχους τούτους ἂν ἔχωμεν τι νὰ πα-
ρατηρήσωμεν, τοῦτο δὲν εἶναι τῆς Βικτορίας τὸ
Ο, ὅπερ τινὲς τῶν φιλολόγων ἐκάκισαν. Ἄν τοῦτο
θεωρηθῆ ὡς τοῦ μέτρου παραβίασις, τὸ καθ' ἡμᾶς
ἠθέλωμεν προθύμως δεχθῆ καὶ δευτέραν, ἂν δι' αὐτῆς
ἐδυναμέμεθα ν' ἀντικαταστήσωμεν τοὺς Ἕλληνας ἀντὶ
τῶν Γραικῶν. Τὸ δὲ διάγραμμα τῆς ἐκκλησίας σύγ-
κειται ἐκ δύο κυτῶν ὀρθογωνίως διασταυρουμένων,
ἀλλὰ τὰ κενὰ μεταξύ τῶν δύο τοῦ σταυροῦ βραχί-
ων καὶ τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως πληροῦνται μέχρι
τοῦ ἡμίσεως ὕψους, περιλαμβάνοντα κατὰ πλάτος τὸν
νάρθηκα.

Τὸ δ' ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, ὃ ἐπίσης παριστῶμεν
ἐνταῦθα, μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας συνδέον τὰ Ἕλλη-
νικὰ κοσμήματα μετὰ τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ἔχει
τὰ Θριαμβευτικὰ λεγόμενα τόξα, ἥτοι τὰς διαιρού-
σας τὴν τῶν κυτῶν διασταύρωσιν ἀψίδας, κατὰ κράτος
καὶ στηριζόμενα ἐπὶ κορινθιακῶν κίονων, οἳ καὶ εἰ-
τῆς ἐκτὸς στοᾶς. Ἐπὶ δὲ τῶν τεσσάρων τόξων ἐπι-
κλῆθαι βυζαντινὸς σφαιροειδὲς τοῦρλο, ἔχων τὸν κάτω
κύκλον κοσμοῦμενον ὑπ' ὀδόντων Ἰωνικῶν. Εἰς τὸ
τέμπλον ἐμπρέπουσιν εἰκόνες ῥωστικῆς ζωγραφίας, ἐν
τῷ μεσαιτάτῳ δὲ πλαισίῳ ὑπεράνω τῆς ὠραίας πύλης
εἰσὶν ἐπιγεγραμμένοι αἱ λέξεις: Τὸ σιγρέωμα τῶν ἐπι-
σοῦ, πεποιθότων στερέωσον, Κύριε, τὴν ἐκκλησίαν, ἢ
ἐκτίσω τῷ τιμῷ σου αἵματι. Εἶναι δὲ λιαν φιλοτέ-
γνωσ τετορευμένη ὄλη ἡ ξυλική, καὶ τοῦ τέμπλου
αὐτοῦ καὶ τῶν στασιδίων καὶ τοῦ ἄμβωνος, ὅστις κεί-
ται ἐπ' ἀριστερὰ παρὰ τὸν πρῶτον κίονα, καὶ ἀφ' οὗ
ὁ ἱερεὺς κατὰ κυριακὴν κηρύττει τὸν θεῖον λόγον, μὴ
ἀμελῶν βεβαίως ν' ἀναμνησθῆ εἰς τοὺς περιῖσταμέ-
νους καὶ τὴν μεμακρυσμένην πατρίδα, καὶ νὰ ζωπυρῆ ἐν
αὐτοῖς τὰ πρὸς αὐτὴν αἰσθήματα, καὶ νὰ τοὺς προτρέ-
πῃ αὐτὴν νὰ θεωρῶσι πάντοτε ὡς κέντρον, ὡς σκο-
πὸν, ὡς ἔσχατον καταφύγιον. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἦ-
τις τοῖς ὁμογενέσιν εἶναι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δεσμός
καὶ ποίμνη κοινή, καὶ ἀντιπρόσωπος παρ' αὐτοῖς οὗ-
τως εἰπεῖν τῆς Ἑλλάδος, συντελεῖ καὶ τοῖς ἄλλο
γενέσι παρ' οἷς ἱδρύεται νὰ καταδεκνῆ τὸ ἱεροπρεπὲς
καὶ σεβαστὸν τοῦ ἡμετέρου δόγματος, καὶ νὰ κατα-
στρίφῃ τὰς περὶ αὐτοῦ τυχόν ἐπικρατούσας προλή-
ψεις παρ' ἐκείνοις, εἴτινες ἐν τῇ τεταραγμένῳ των συν-
ηδέσει ζητοῦσι τῆς ἀρχικῆς χριστιανικῆς ἐκκλη-
σίας τὰς ἀληθείας καὶ τοὺς τύπους, ὧς ἡμεῖς καυχό-
μεθα οἱ διετετήρησαμεν ἀναλλοίωτον τὴν ἀρχαίαν
παρακαταθήκην.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ο ΤΑΡΤΟΥΦΟΣ,

ἠωμοφία Μολιέρου τοῦ Γάλλου, μεταφρασθεῖσα
ἰμμέτρως, καὶ μεταγεχθεῖσα εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἤθη

ὑπὸ

Ι. ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΣΚΥΛΙΣΣΗ.

Ὁ Βολταῖρος ἐπιχειρήσας νὰ σχολιάσῃ τὸν Κορνῆ-
λιον, ἔλεγεν ὅτι ὀλίγου δεῖν ὑφ' ἐκάστην σελίδα ὄφριλε
νὰ γράψῃ ὡς μόνον σχόλιον τὰς λέξεις, εὐραῖον,
θαυμαστόν! Καὶ ἡμεῖς ὑπὸ πᾶσαν σχεδὸν σελίδα
τῆς μεταφράσεως τοῦ Κ. Σκυλίτση εἴμεθα πρόθυμοι
νὰ γράψωμεν ἐπιπυχεστάτον, ἀξίεπαιον, ἀριστον! Ὁ
Δύω ὑπάρχεισι μεταφράσεων τρόποι, καλῶν δηλαδὴ
μεταφράσεων, διότι κακῶν ὑπάρχουσιν ἄπειροι, ὡς μᾶς
διδάσκει πεῖρα δυστυχῶς συνεχῆς. Κατὰ τὸν μὲν, ὁ
μεταφραστὴς εἰς τὸν συγγραφέα ἀφοσιούμενος, σκιά
καὶ Σωτίας αὐτοῦ, τὸν παρακολουθεῖ κατὰ βῆμα, σέ-
βεται καὶ τὰς ἐλαχίστας παρεκδρομάς του. τὸν ἐναγ-
καλίζει μετ' ἀγάπης, τὸν θωπεύει μετὰ λατρίας,
θίλει νὰ τὸν καθιδρύτῃ εἰς τὸ ἑαυτοῦ ποιητικὸν τέμε-
νος ἀναλλοίωτον, ἀνέπαρον, καὶ ἀκέραιον, ὡς τὸ
πάλαι εὐσεβεῖς ἱερόσυλοι μετέφερον εἰς τοὺς ἰδίους
ναοὺς ξένα ἔδη θεῶν, καὶ περιβάλλον αὐτῷ τῆς ἰδίας
γλώττης τὸ ἔνδυμα διαφανές, καὶ προσηφικὸς, ὥστε
νὰ ἐλέγχῃ μᾶλλον ἢ ν' ἀποκρύπτῃ τὴν πρωτότυπὸν
του μορφήν, θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην τῆς
μεταφράσεως τὴν αὐτὴν ἐντελῶς ἐντύπωσιν, ἣν λαμβά-
νει ὁ ἀναγνώστης τοῦ πρωτοτύπου. Οὕτω μετέφρα-
σεν ὁ Βοσστιος τὸν Ὅμηρον, τὸν Βιργίλιον, καὶ
τὸν Ἀριστοφάνην, οὕτως ὁ Σατωβριάνος τὸν
Μίλτωναν, οὕτως ὁ Ἰάκωβος Ρ. Ραγκαβῆς τὰ ἀρι-
στουργήματα τῶν Γάλλων δραματούργων. Τοιαύτη
τέλος εἶναι ἡ ἀκριβής, ἀλλὰ τραχίτη καὶ ἄχαρις με-
τάφρασις τῶν ἰδικῶν ποιημάτων τοῦ φιλοπάτριδος
Γαλανοῦ.

Κατὰ δὲ τὸν ἄλλον τρόπον ὁ μεταφραστὴς λαμβά-
νει μὲν τὸν συγγραφέα ὡς ὀδηγόν, ἀλλὰ δὲν δεσμεύ-
εται εἰς τὸ βῆμα του· ἐμπνέεται μὲν ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ
δὲν γίνεται ἀκριβής· του ἡχώ· μεταφέρει μὲν αὐτὸν
εἰς τὰ ἴδια τεμένη, ἀλλ' ὡς οἱ μετασκευάζοντες
ἄλλων θεῶν ἀγάλματα εἰς ἀγάλματα τῶν ἰδίων θεο-
τήτων, ἢ δι' ἐπιθέσεως νέων κεφαλῶν εἰς ἑαυτῶν εἰκό-
νας μεταβάλλοντες· τὸν μετακαλεῖ εἰς τὸ ἔθνος του
οὐχὶ ὡς φιλοξενούμενον μέτοικον, ἀλλὰ πολιτογραφεῖ
αὐτὸν, τὸν μεταμφυέννυσι, τῷ μεταρρυθμίζει χαρα-
κτῆρα καὶ ἤθη, ὥστε καθιστᾷ αὐτὸν εὐπαραδέκτον καὶ
οἰκεῖον εἰς τοὺς νέους αὐτοῦ συμπολίτας, πολλάκις
ὡς καὶ λητμονομένης τῆς ἀρχαίας καταγωγῆς τοῦ.
Οὕτως εὐφύεστατα μετέπλασεν ὁ Κ. Οἰκονόμος τὸν
Ἐλληνα Ἑ-Γάλλον Ἀρπαγῶνα εἰς τὸν αὐτόχρομα Ἑλληνα Ἑ-
ξηναβελόνην· οὕτως αὐτὸς ὁ Μολιέρου μετέφερον
εἰς τὴν Γαλλικὴν φιλολογίαν Ἰσπανικὰ δράματα, αὐτὰ

μὲν ἄγνωστα καὶ λητμονηθέντα, ἐνῶ αἱ γαλλικαὶ μεταπλάσεις εἰσὶ καὶ ἔσονται ἀθάνατοι· εὖτω τέλος μεταποίησε τὸν Ταρτοῦφον καὶ ὁ Κ. Σκυλλίσσης, καὶ ἔπρεπεν ἴτως ἢ μεταμόρφωσις νὰ γίνῃ πληρεστέρα ἀκόμη· διότι, ἀφ' οὗ ὁ σκοπὸς τῆς μεταφράσεως ταύτης δὲν εἶναι νὰ μᾶς δώσῃ τὸ γαλλικὸν δρᾶμα, τὸ γαλλικὸν πνεῦμα, τὴν γαλλικὴν κοινωνίαν τοῦ 17. αἰῶνος, πρέπει νὰ μᾶς δώσῃ δρᾶμα ἑλληρικόν, κατάλληλον εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον, καὶ κατοπτρίζον ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

Οἱ πλεῖστοι τῶν στίχων τῆς μεταφράσεως εἰσὶ φυσικοὶ, εὐρυθμοὶ, ἑναρμονιοὶ, ἐκεῖνοι δὲ μάλιστα ἐφ' ὧν ὁ μεταφραστὴς ἀποπτύων τοῦ συγγραφέως τὸν γαλλικόν, παραδίδεται εἰς τὴν ἰδίαν ἐμπνευσιν καὶ αὐτοσχεδιάζει. Ἄν δὲ που ἐνίοτε τὸ βῆμα του περιπλέκῃται, ἂν φαίνεται ἐπιπόνως σύρων τὴν ἄλυσιν τοῦ μεταφραστοῦ, στενεχωρούμενος καὶ δύσπινους εἰς τὸ ξένον ἔνδυμα, καὶ συνθλῶν, μέχρις οὗ διέλθῃ τὴν ἀνοδίαν, γλοερᾶ μετὰ τῶν ξηρῶν, δημῶδη μετ' ἐπιτετηδευμένων, ἂν εἶναι που ἀνώμαλος, καὶ σωρεύων στίχους πολλοὺς, καὶ οὐχὶ πάντοτε ἀναγκαίους, ὅπως πληρώσῃ χάσματα, ἐφ' ὧν ὁ συγγραφεὺς ἀρκεῖται εἶνα μόνον ὑπερτείνων στίχον, τοῦτο συμβαίνει ὅπου μᾶλλον φιλοτιμεῖται εἰς τὴν πίστιν τῆς μεταφράσεως· ὥστε τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν ὅτι ἡ μετάφρασις αὕτη, ἢ ἐν γένει κρίνομεν ἀξιόλογον, ἐκεῖ μάλιστα εἶναι ἀσθενεστέρα, ὅπου εἶναι καὶ πιστοτέρα, καὶ ἐν κυρίως νομιζόμεν αὐτῆς τὸ ἐλάττωμα, ὅτι εἶναι μετάφρασις.

Ἡ κρίσις αὕτη ἀντιβαίνει, τὸ ἠξυρόμεν, εἰς ὅσα πρὸς εὐρίκειαν τὸ προοίμιον τοῦ μεταφραστοῦ. Ἄλλ' ἀπὸ ἀρχῆς τι μέρος τοῦ βιβλίου πρὸς ὃ δὲν εἴμεθα παντάπασι σύμφωνοι, τοῦτο εἶναι αὐτὸ τὸ προοίμιον. Ἄν ἤθελε ν' ἀποδείξῃ ὁ Κ. Σκυλλίσσης ὅτι καλῶς ποιῶν μετέφρασε τοῦ Μολιέρου τὸ ἀριστούργημα, εἶχε λόγον πολὺ ἰσχυρότερον τῶν ὅσους προτείνει, καὶ ὁ λόγος οὗτος εἶναι, ὅτι καλῶς τὸ μετέφρασεν. Οὗτος καθιστᾷ ὅλους τοὺς λοιποὺς περιττοὺς, καὶ μάλιστα τὸν δεινὸν ἐκείνον ἀφορισμὸν, ὅτι διὰ πολὺν χρόνον δὲν δύνανται καὶ δὲν πρέπει νὰ παράγωνται ἐν Ἑλλάδι πρωτότυπα δράματα, ἀλλὰ μόνον μεταφράσεις δραμάτων. Θεωρία καὶ πᾶρα νομιζόμεν ὅτι μάχονται κατ' αὐτοῦ. Ἡ ποίησις δὲν εἶναι καρπὸς σπουδῆς μακρᾶς καὶ ἐναγωγίου, ἀλλ' αὐτόματον προῖον τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς ἐμπνεύσεως. Οὐγάτηρ τοῦ οὐρανοῦ, κατέρχεται ἀπροσκλητῶς πρὸς ἐκλελεγμένας τινὰς ψυχὰς, καὶ προσάγουσα αὐταῖς τὴν θείαν τῆς δᾶδα, προκαλεῖ μέλη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρόσφορα πρὸς τὸ ἔθνος παρ' ᾧ χρησιμεύει, καὶ ἀνάλογα τῆς αὐτοῦ καταστάσεως. Ὅταν δ' ὁ ποιητὴς εἶναι κατὰ πάντα τοῦ ἔθνους του καὶ τῆς ἐποχῆς του, ἂν εἶναι μεγαλοφυῆς, ἂν, δηλαδή, εἶναι ἀληθῆς ποιητὴς, θέλει οὐχ ἤττον προπορεύεσθαι ἀμφοτέρων. Θεῖα ἔφαλλε μέλη ὁ Πίνδαρος ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἔτι θεϊότερα ἔφαλλον ὁ Ὀμηρὸς ἐπὶ τῆς τραχείας ἐποχῆς τῶν ἀνάκτων, καὶ ἀθανάτου· ἐκρούσε χορδὰς ὁ Ὀρσιάνος, ὁ Βάρδος τῶν δρεσιτρόφων καὶ ἀγρίων Κελτῶν. Παιδείαν εἶχε πολλὴν ὁ Οὐίργιλιος, καὶ ὁ Μίλων ἔγραψεν ἀφ' οὗ ὠρίμασαν πᾶρα καὶ ἡλικία

τὸν νοῦν του, ἀλλ' ὁ Δαυὶδ ἦτον ποιμὴν, καὶ ὁ Κλοψτόκος ἐποίησε τὸ πρῶτον καὶ ὠραιότατον μέρος τῆς Μεισσιᾶδος του πρὶν καταλείψῃ τὰς ἐδρας τοῦ Πανεπιστημίου.

Ὅτι δὲ λέγομεν περὶ τῆς ποιήσεως ἐν γένει, ἐφαρμόζεται, ἐννοεῖται, καὶ εἰς τὴν δραματοποιίαν, ἥτις εἶναι ἰδιαιτέρος τύπος ποιήσεως, ἀπικτῶν μὲν βιβαίως, μεγάλα παρὰ τοῦ ποιητοῦ, καὶ μεταξὺ ἄλλων ἦθος, πιθανότητα, πλοκὴν, κατάληψιν ἢ μᾶλλον αἰσθησιν τῶν παθῶν, διάγνωσιν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας· ἀλλὰ ταῦτα πάντα πρῶτον μὲν οὐχ ἤττον ἀπαιτοῦνται καὶ εἰς πᾶν ἄλλο εἶδος ποιήσεως, ἔπειτα δὲ συγκεφαλαιεῦνται εἰς μίαν μόνην λέξιν, ἥς ἄνευ οὐδ' αὐτὰ, οὐδὲ δραματικὴ ποίησις, οὐδὲ ποίησις παντάπασι δύναται νὰ ὑπάρξῃ, εἰς τὴν λέξιν μεγαλοφυῆς, ἥτις καλλιεργεῖται μὲν καὶ κοσμεῖται, ἀλλ' οὔτε δίδεται οὔτε ἀποκτᾶται. Ἄν ὁ Εὐρυπίδης καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραφον ἐπὶ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος, ἂν ὁ Βολταῖρος ἦτον πάνσοφος, ἀλλ' ὁ Μολιέρους καὶ Σαικίεσπῆρος ἦσαν ἀπλοὶ σκηνικοὶ, ὁ μὲν μικρᾶς παιδείας, ὁ δὲ ἀμαθῆς, καὶ εἰς τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τοῦ μεσαιῶνος, οἱ ἀπαιδύτοι λαοὶ εἶχον δράματα, τὰ καλούμενα Μυστήρια.

Ἄν τις ἄρα εἴπῃ ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι ὠρμος διὰ πρωτότυπον ποίησιν, λέγει ἀντικρὺς παραλογισμὸν· ὁ δὲ διῆχυριζόμενος, ὡς ὁ Κ. Σκυλλίσσης, ὅτι δράματα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πρωτότυπα, φαίνεται παραγνωρίζων ὅτι πᾶς λαὸς ἐν πάσῃ ἐποχῇ δύναται νὰ ἔχῃ ἴδιον δρᾶμα ἀρμόζον πρὸς τὰς ἰδίας διανοητικὰς καὶ αἰσθητικὰς δυνάμεις, ὥστε παντόμιμά τινα δράματα ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τῆς Πολυνησίας οἱ ἄγριοι, ὡς καὶ πᾶς λαὸς ἐν πάσῃ ἐποχῇ δύναται νὰ ἔχῃ ποιητὰς, οἷους ἐπιτρέπει καὶ ἀπαιτεῖ ὁ βαθμὸς τῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως. Ἐννοοῦμεν πᾶσαν προτροπὴν πρὸς τοὺς ἀποπειρωμένους τῶν ἀτραπῶν τοῦ Παρνασσοῦ, ὅπως καλλιεργῶσι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν των, ὅπως ἔχωσι διηνεκὰς ἐφόδιον καὶ μελέτημα τὰ ποιητικὰ ἀριστουργήματα τῆς προγονικῆς καὶ τῆς ξένης φιλολογίας. Νὰ τοῖς λέγηται ὅμως ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀκόμη πρέπει εἰς μόνους μεταφράσεις νὰ περιορίζωνται, τοῦτο δὲν τὸ ἐννοοῦμεν.

Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν μάλιστα ὅτι ἐντελῶς τὴν ἐναντίαν ἔχομεν γνώμην. Ἄν ἡ ποίησις, ἐν ἣ καὶ ἡ δραματοποιία, ἀπαιτῆ μεγαλοφυῆαν καὶ ἐμπνευσιν, μεγάλα βιβαίως δωρήματα, ἀλλὰ δωρήματα ἀνωθεν, ἢ μετάφρασις, ἢ καθαρὰ, δηλαδή, μετάφρασις, καθ' ἣν ὁ μεταφραστὴς οὐδέποτε, αὐτονομίας πειρώμενος, δὲν διαδιδράσκει ἐπὶ τοῦ ἰδίου κηνάτου, αὕτη εἶναι πρὸ πάντων πάλῃ λέξεων, εἶναι γλωσσικὸν τέχνασμα, ἀπαιτεῖ ἀπαραιτήτως παιδείαν, σπουδὴν ξένων φιλολογιῶν, περιουσίαν γνώσεων, ἐξ ὧν νὰ συβραβῆ ὁ ἐντελὴς τῆς μεταφράσεως κέντρον· ὥστε διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἀλληλουχίᾳ τῶν φιλολογικῶν παραγωγῶν αὕτη πρέπει νὰ εἶναι, καὶ εἶναι τῆς ὄντι, ὀψιγονωτέρα τῆς πρωτοτύπου ποιήσεως. Οὔτε ὁ Θεόστις μετέφρασεν, οὔτε ὁ Ὀρφεύς, οὔτε ὁ Ὀμηρὸς· ἀλλὰ μετέφραζον οἱ πεπαιδευμένοι καὶ ἤκιστα ποιητικοὶ Ῥωμαῖοι, ὁ λόγιος Βιργίλιος, ὁ Πλαῦτος καὶ ὁ Τερέντιος. Καὶ ἐν τῇ

νεωτέρα Εὐρώπῃ, λαοὶ ἀγροῖκοι ἤρχισαν ἀγροῖκον ἀλ-
λ' αὐτοφυῆ τὴν ποίησιν ἔχοντες, τῶν Τρουβαδούρων
οἱ Γάλλοι τὰ ἄσματα, τοὺς Νειβελούγγους οἱ Γερμα-
νοὶ, τὴν ἐκαλλιέργει δὲ κατ' ὀλίγον ὁ προῖων ἐξευ-
γενισμός. Ἀλλὰ διὰ μεταφράσεων οὐδεμία φι-
λολογία ἤρχισε μορφουμένη. Τοιαύτη δὲν εἶναι ἡ
ὀργανικὴ τῆς φιλολογίας ἀνάπτυξις. Μετὰ τὸν
Κλοφτόκον, τὸν Σχίλλερρον καὶ τὸν Γαίτην μετέ-
φραζεν ὁ Βόσσιος τὸν Ὅμηρον· ὁ Βειλάνδος,
πρῶτον ἐποίησε τὸν Ναθάντου, καὶ ἔπειτα μετέφρα-
σε τὸν Σαχσεπῆρον· οὐδὲ παρήγαγε τὸν Σχίλλερρον
καὶ τὴν Γαίτην ἢ μεταφράσεις αὐτῆ, διότι ἐκεῖνοι ἀνε-
γίνωσκον εἰς τὴν γλῶσσάν του τὸν Βρεττανὸν Σοροκλῆν,
οὔτε ἐμόρφωσεν αὐτὴ τὴν φιλοκαλίαν τῶν Γερμανῶν,
οὔτινες προτιμῶσι μέχρι τοῦδε τὸν ἐδικόν των Δὸν Κά-
ρολον καὶ Ἐγμόνδον, ἀπὸ τὸν ξένον Ἐμπορον τῆς
Βενετίας ἢ τὸ Θερεϊνὸν Ὅναρ. Διὰ τοῦτο ὅμως δὲν
διίσχυρίζομεθα ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνωνται μεταφρά-
σεις. Ὅστις δύναται νὰ μεταφράσῃ ὡς ὁ Κ. Σκυλίσ-
σης τὸν Ταρτούρον, ἄς μεταφράζῃ.

Κρίνομεν ἐντελῶς περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ
μετάφρασις τοῦ Κ. Σκυλίστη οὐδὲ σύγκρισιν ἐπιδέχ-
ται πρὸς τὴν τοῦ Κοκκινάκη, διότι, καὶ ὡς πρὸς τὴν
γλῶσσαν, καὶ ὡς πρὸς τῶν φράσεων τὴν στροφὴν, καὶ
ὡς πρὸς τὴν στιχουργίαν εἶναι χειρίστη μὲν ἡ παλαιά,
ἀρίστη δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ νέα μετάφρασις. Καὶ
τὸ μέτρον δὲ ταύτης ἀκόμη προτιμῶμεν διὰ τὸν
Ταρτούρον ἀπὸ τὸ μέτρον τῆς πρώτης, ἂν καὶ
νομίζωμεν ἐκεῖνο οἰκειότερον εἰς κωμικὰ ἀντι-
κείμενα, τοῦτο δὲ εἰς τὰ ἐμβριθέστερα καὶ τὰ
τραγικὰ, ἀπ' ἐναντίας τῆς γνώμης τοῦ Κ. Σκυλίσ-
ση, ὅστις ἐν σελίδι δ. τοῦ προομίου, σημειώ-
σει (β), λέγει ὅτι τὸ μέτρον τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Ι. Πραγκα-
θῆ μετάφρασεως τῆς Ζαίρας, τοῦ Κίνα, κτλ. δὲν ἀ-
πέβη ποτὲ κατάλληλον εἰς τραγωδίαν. Ὁ τροχαιὸς,
ἔχων τὴν θέσιν προηγουμένην τῆς ἄρσεως, εἶναι εὐκι-
νητότερος καὶ κουφότερος, ὁ δ' ἰαμβὸς ἀπὸ ἄρσεως
μεταβαίνων εἰς θέσιν, εἶναι ἐμβριθέστερος καὶ μεγα-
λοπρεπέστερος. Ἐκ τῶν ἰαμβικῶν μέτρων ὁ τρίμε-
τρος ἀκατάληκτος εἶναι ἀνυμφιβόλως, διὰ τὸ πολὺ
μορφον, τὸ εὐτροφον, καὶ ἄνετον αὐτοῦ, ὁ πάντων
καταλληλότερος διὰ τὸν δραματικὸν ἐν γένει διάλογον,
ὥστε καὶ αὐτὸν παρεδέχοντο γενικῶς οἱ ἀρχαῖοι καὶ
τραγικοὶ καὶ κωμικοὶ ποιηταί. Ἀλλ' εἰς μεταφράσεις
γαλλικῶν τραγωδιῶν, τῶν αὐστηρῶς ἐσφηνωμένων, τῶν
ἀκριβῶς μεμετρημένων ἐκεῖνων, τῶν ἐχουσῶν δεδε-
σμευμένους, κατεξοσμένους καὶ καθ' ἓνα τύπον
κεκομμένους τοὺς στίχους, τὸ τοιοῦτον μέτρον εἶναι
λίαν ἐλεύθερον καὶ ἐκλελυμένον, οὐχὶ ἰκανῶς αὐστηρὸν
καὶ σύμμετρον, καὶ ὁ Σχίλλερρος εἰς τοιοῦτον μεταφρά-
σας τὴν Φαίδραν τοῦ Πρακίμου, ἀπέτυχεν. Εἰς τὸν
γαλλικὸν Ἀλεξανδρινόν, θεωρουμένης τῆς ὑπὲρ ἐκα-
τέρων τῶν γλωσσῶν, καὶ τοῦ μήκους τῶν λέξεων
αὐτῶν, ἀντιστοιχεῖ ὁ ἡμέτερος τετράμετρος ὁ ἰαμβικὸς,
ὁ λεγόμενος πολιτικὸς δεκαπεντασύλλαβος, ὃν καὶ οἱ
ἀρχαῖοι ἀνεγνώριζον ὡς τῆ τε τραγοδία καὶ τῆ σοβα-
ρᾶ κωμωδία πρέποντα, ὡς καὶ ὁ τετράμετρος ὁ τρο-
χαικός, ὁ στίχος τοῦ Κ. Κοκκινάκη, καὶ ἀμφοτέρων

τῶν μέτρων γίνεται πολλὴ χρῆσις καὶ ἐν τῷ Ἀριστο-
φάνει καὶ ἐν τοῖς τραγικοῖς. Ἀλλ' εἰς τὴν τοσαύτην
λεπτολόγον φυσιολογίαν τῶν στίχων δὲν θέλομεν νὰ ἐν-
διατρίψωμεν. Ὅταν οἱ στίχοι εἶναι καλοὶ, δὲν εἴμεθα
ἡμεῖς οὔτινες θὰ ἐξετάσωμεν ἂν εἶναι ἰαμβικοὶ, ἢ τρο-
χαικοὶ. Ἀπὸ τὸν ποιητὴν ἀπαιτοῦμεν νὰ μᾶς τέρψῃ,
ἀδιαφοροῦμεν πῶς, καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι τὴν ἀπαι-
τησιν ταύτην ἐξεπλήρωσε πληρέστατα ὁ Κ. Σκυλίσσης.

ΛΕΞΙΚΟΝ

Τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὑπὸ Δ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.
Ἐξεδόθη στερεοτύπως ὑπὸ Α. Κορομηλᾶ ἐν 1851.

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

Τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Κατὰ τὸ στερεοτύπον
τοῦ Ἰ. Α. Ε. Σμιδιτίου, Ἐξεδόθη ὑπὸ Ἐμμ. -
Ἀντωνιάδου 1851.

Ἐπὶ τῶν προλαβουσῶν ἐποχῶν ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλ-
ληνικῆς ἀπετέλει βεβαίως παρ' ἡμῖν τὸ ἐπισημότατον
τῆς ἀγωγῆς· μέρος, πολλάκις τὴν ἀγωγὴν ἄπασαν,
καὶ τινες ἐν αὐτῇ βλέποντες τὸν κρῖνον τὸν συνδέοντα
τὰς τότε τύχας μετὰ τοῦ παρελθόντος, ἴσως δὲ καὶ
τὸ σπέρμα τὸ περιέχον τὸ μέλλον, ἐπεμελοῦντο αὐτῆς
ἐκθύμως, καὶ ἀναδείκνυτο ἐνίοι ἑλληνισταὶ ἐξοχοί. Ἀλλ'
ἐπὶ τῆς νέας τῆς Ἑλλάδος πολιτικῆς καταστάσεως αἱ
σπουδαὶ αὗται ἀπώλεσαν ἴσως τι τῆς αὐτῶν καθύτητος,
ἀλλ' ἀνεπτύχθησαν εἰς ἕκτασιν ἀσυγκρίτως μεγαλητέ-
ραν. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀνέβη εἰς θρόνον, εἰσῆλθεν εἰς
δικαστήρια, ἐπέβη τοῦ βήματος τῶν ῥητόρων, χρησημωδεῖ
ἀπὸ ἐπισημονικῶν καθεδρῶν, διέπει τὴν τῶν κοινῶν διοί-
κησιν, διευθύνει στρατὸν καὶ στόλον, ὑπηρετεῖ τὴν βιο-
μηχανίαν, καὶ ἀντανακλᾷ καθ' ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς τὴν
πλήρη ζωὴν τοῦ κοινωνικοῦ σώματος. Ἡ μελέτη ἐπο-
μένως αὐτῆς εἶναι τὴν σήμερον οὐχὶ νεκροῦ αὐτοψία,
ἀλλὰ μετὰ ζῶντος συνεχῆς συνδιαίτησις, οὐχὶ δικαίωμα
τῶν τῆς διανοίας ἀριστοκρατῶν, ἀλλ' ἐπιούσιος τροφή
τῶν πλείστων ἐπιτηδευμάτων καὶ τάξεων, καὶ τὰ βουηθή-
ματα πρὸς ἐκμάθησίν της, τὰ λεξικά μάλιστα, βιβλία
πρώτης ἀνάγκης. Ὁ Βαρῖνος ἦτον ἄλλοτε ἡ μόνη
πρόνοια τῶν διδασκομένων, καὶ αὐτὸν, σπάνιον κατα-
τήσαντο, ὀλίγοι ἐκέκτηντο, καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδὲν
ἄλλο λεξικὸν ἀντικατέστησε· διότι ἡ συγγραφή λεξικοῦ
δὲν εἶναι ἔργον εὐχερὲς οὐδὲ τοῦ τυχόντος. Ὑπὸ τῶν
ξένων συνετάχθησαν λεξικά ἀξιόλογα, ὑπὸ τῶν Γερ-
μανῶν μάλιστα· ἀλλ' αὐτῶν ἢ μετάφρασις δὲν ἠδύνα-
το ν' ἀποβῇ ἔργον ἄρτιον, καθὼς τῷ ὄντι οὐδὲ ἀπέβη
ποτὲ τοιοῦτον, ὁσάκις ἐγένετό τις αὐτῆς ἀπόκειρα.
Τὰ κυριώτερα προτερήματα τὰ διακρίνοντα τὸ ἐν-
τελὲς λεξικὸν εἰσὶ, πρῶτον τὸ πλήρες· πρέπει τὸ

λεξικόν νά περιέχη πᾶσαν τήν ὕλην τῆς γλώσσης, πάσας τὰς λέξεις αὐτῆς, καί ὅταν πρόκειται περί γλώσσης νεκρᾶς, νά διακρίνη καί μακρύνῃ τὰς ἀνυπάρχτους, τὰς νόθας, τὰς προκυπούσας ἀπό διεφθαρμένας γραφᾶς· νά περιέχη δέ καί πασῶν τῶν λέξεων πάσας τὰς σημασίας καί διαφόρους χρήσεις, σαφηνιζομένας, ὅπου ἀναγκαῖον, καί διὰ παραδειγμάτων. Τοῦτο τὸ πρόβλημα προετίθετο νά λύσῃ ἡ Κιβωτός, ἣτις ὅμως ἀπέβη ἀληθῆς ἀντίτυπον τῆς ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκείνης, περιλαμβάνουσα καλὰ μετὰ κακῶν, μικρὰ μετὰ μεγάλων, ἄχρηστα μετ' εὐχρήστων, καί πάντα συγκεχυμένα καί ἀναμειγμένα, ἀλλὰ, ὡς ἡ ἐπόμενον διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀποχρώντων βοηθημάτων, πολλάκις καί ἐλλειπῆ. Δεύτερον δὲ προτέρημα, ἀφεικτον καί τοῦτο, εἶναι ἡ τάξις, ἡ μέθοδος. Αἱ σημασίαι ν' ἀλληλουχῶνται καταλλήλως, νά ἐπωνται λογικῶς, ὡς πηγάζουσιν ἀπ' ἀλλήλων, ὡς βαθμηδὸν ἀλλοιοῦνται. Τρίτον δὲ προτέρημα, ἡ ἐξήγησις νά εἶναι, ἀκριβῆς, εἰ δυνατόν κυριολεκτικῆ. Τὰ δύο τελευταῖα ὅμως ταῦτα χαρακτηριστικὰ εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νά εὐρεθῶσιν εἰς λεξικά μεταφρασθέντα ἐξ ἄλλων, ἐν οἷς αἱ σημασίαι ἐπονται, αἱ λέξεις ἐρμηνεύονται κατ' ἐκείνης τῆς γλώσσης τὸ πνεῦμα.

Συνεγράφη τῷ ὄντι ὑπὸ ξένων εἰς ξένην γλῶσσαν ἐν λεξικόν, τιμὴν φέρον εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, καί ὅπερ ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας καί ἐκ φιλολογικῆς ἀνάγκης ἐπράτε νά οικειοποιηθῆ ἡ ἀναγεννηθεῖσα Ἑλλάς. Τοῦτο εἶναι τὸ λεξικόν τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου, φιλολογίας μοναδικὸν μεγαλόργημα, ἀχανῆς συναγωγή παντός τοῦ πλούτου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καί, ὡς μάλιστα μετεποίηθη κατὰ τάξιν ἀλφαβητικὴν ὑπὸ τῶν ἐν Παρισίοις ἐκδοτῶν, ἀκένωτος θησαυρὸς καί ἐξαίσιον βοήθημα παντός περὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἰδιαιτέρως ἀσχολουμένου. Ἄλλ' ἡ μεταφρασις καί ἐκ νέου ἐκδοσις ταιούτου ἀπεράντου ἔργου, ὅπου πάντες ὀλίγου δεῖν οἱ συγγραφεῖς, εἰς παραδείγματα κερματισθέντες, ἐχωνεύθησαν, ἤθελεν ἀπαιτῆσαι χορηγίαν πάσας τὰς δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος ὑπερβαίνουσας, καί ἤθελεν ἀποβῆ δύσχρηστος πρὸς τὰς συνήθεις ἀνάγκας, καί τοὺς ἀτυχερίως πλείστους τῶν σπουδαστῶν δυσἀπόκτητος.

Ἄλλ' ὁ ἀνὴρ ὅστις ὑπὲρ τινος ἄλλου παρ' ἡμῶν ἦν ἱκανὸς νά ἐπιχειρήσῃ καί περαῶν ἐπαξίως τὸν δεινὸν τοῦτον λεξικογραφικὸν ἀγῶνα, ὁ τοσαύτας ἤδη τῆς ποικίλης αὐτοῦ παιδείας καί πρὸ πάντων τῆς ἑλληνικῆς αὐτοῦ πολυμαθείας δούς εἰς τὸ πανελλήνιον ἀποδείξει, ὁ ἤδη τὸ ἐντελέστερον τῶν παρ' ἡμῶν λεξικῶν συντάξας, ὁ Κ. Βυζάντιος, αὐτὸς κατώρθωσε διὰ τῆς ἀνω ἀγγελλομένης νέας του ἐργασίας νά μεταφέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου τὸ τιμαλφέστερον μέρος, ὅλον δηλαδὴ τὸ ἀληθῶς χρήσιμον, κατὰ τοῦτο μόνον ἐπιτεμῶν αὐτὸ, ὅτι ἀφῆρεσε τῶν παραδειγμάτων τὴν σώρευτιν, ὡς καί πάντα τὰ δι' ἡμᾶς ἀφ' ἐαυτῶν ἐννοούμενα καί οὐδεμιᾶς ἐξηγήσεως χρῆζοντα· καί ἵνα ἐν ἀντὶ μυρίων παραδειγμάτων φέρωμεν, ἡ λέξις Ἄγαλμα ἦτις, ὡς ὁ ἴδιος λέγει ἐν τῷ πλουσίῳ καί σοφῷ, καί περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐτυ-

μολογίας πολυτίμους παρατηρήσεις περιέχοντι προοίμιόν του, ἐν τῇ Γαλλικῇ ἐκδόσει ἐκτείνεται εἰς ἡμίσειαν στήλην, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλικῇ περιέχει 150 σελίδας (!), ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Κυρίου Βυζαντίου ἔχει μόνον ὀκτῶ στίχους, καί ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνει πληρέστατα πάσας τὰς σημασίας τῆς λέξεως.

Ἐν τῇ ἐπιτομῇ δὲ ταύτῃ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου παρατηροῦμεν καί τὰ τρία προτερήματα τὰ συγκεφαλαιοῦντα πᾶσαν τὴν λεξικογραφικὴν ἀξίαν, τότε πλήρες τῆς ὕλης, καί τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐρμηνείας, ἣς ἐγγύησις εἶναι οὐ μόνον τὸ πρωτότυπον λεξικόν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ παιδεία, καί ἡ οὐδὲν ἀβυσάνιστον παραδεχομένη εὐσυνείδητος φιλοπονία τοῦ ἐπιτομῆως· καί τέλος τὴν ἀρίστην μέθοδον καθ' ἣν διαρροῦνται, συνέχονται καί ἐπονται ἀλλήλαις αἱ σημασίαι, ὧν καί τινες δὲν πρέπει ν' ἀποτιωπῶμεν ὅτι ἐνίοτε διωρθώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνος συντάκτου, μετὰ πολυμαθείας ἐφαμίλλου τῆς τῶν μεγάλων ἐκείνων τῆς Εὐρώπης λεξικογράφων. Διὰ τῆς ἐκδόσεως ἐν ἐνὶ λόγῳ τοῦ λεξικοῦ τούτου ἀποκτᾶ ἡδῆ ἡ Ἑλλάς τὸ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου, κατ' οὐδὲν μὲν ἐλαττωθῆν, διὰ τῆς ἀποκοπῆς δὲ τῶν πλεοναζόντων παραδειγμάτων εὐχρηστον μόνον τῷ τε ἐξ ἐπαγγέλματος φιλόλογῳ καί τῷ ἀπλῷ σπουδαστῇ, καί ἐκάστῳ ἐρικτὸν γινόμενον, καί προσέτι ἀξιολόγον προσεπιχορηγοῦν βοήθημα τοὺς εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου προστεθέντας μετρολογικοὺς, νομισματολογικοὺς καί χρονολογικοὺς πίνακας.

Τὸν ἔσχατον τοῦτον σκοπὸν, τὴν εὐχρηστίαν προτιθέη κυρίως τὸ δεύτερον τῶν ἀνω σημειουμένων βιβλίων· τοῦτο, παραλήψει πόντων τῶν παραδειγμάτων καί πολλῶν πολλάκις δευτερευουσῶν σημασιῶν, ἐπιτεμῆθη κυρίως ἀπὸ τὴν πρώτην ἐκδοσιν τοῦ Κ. Βυζαντίου, πρὸς πρόχειρον χρῆσιν ἐν ταῖς κοιναῖς τοῦ βίου ἀνάγκαις τὰς κοινωτέρας τῶν σημασιῶν περιέχον. Οἱ συντάκται αὐτοῦ εἰσι προφανῶς ἄνδρες καί κρίτιν, καί τῆς Ἑλληνικῆς γνῶσιν ἔχοντες καί τὸ ἔργον αὐτῶν ἐστὶ, δι' ὃν προτίθεται σκοπὸν, πάσης συστάσεως ἀξίον. Λυπούμεθα ὅμως ὅτι πρὸς οἰκονομίαν τόπου καί χάρτου ἀπεφάσισαν νά παραδεχθῶσι τοῦ Σμιδιτίου τὴν μέθοδον, καθ' ἣν, ὅταν θέλωμεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν λέξιν *κυκλος*, φέρ' εἰπεῖν, πρέπει νά ζητῶμεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν λέξιν *κυκλογραφῆ*, ἢ τὴν *δυσκέματος* ὑπὸ τὴν *δύσκρατος*, ἢ τὴν *δεκίρης* ὑπὸ τὴν *δεκάσπορος*, ἢ τὴν *γυναικωῖτης* ὑπὸ τὴν *γυναικάδελφος* κτλ. Ἐν τῷ γερμανικῷ λεξικῷ αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις διακρίνονται καὶ ὡς ἐκ τῆς τῶν χαρακτηριστικῶν διαφορᾶς. Ἄλλ' ἐν τῷ Ἑλληνικῷ τούτῳ, μόνος ὁ βαθμὸς τῆς πυκνότητος τῶν στοιχείων ἀποτελεῖ τὴν διάκρισιν, καί φοβούμεθα μὴ ὅσον εὐχρηστίας ἐκέρδησεν ἡ ἐπιτομὴ αὕτη ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ὄγκου αὐτῆς, τὸ ἀπώλεσεν ἐκ τῆς σωρεύσεως τῶν λέξεων καί τῆς περισσοτέρας δυσκολίας πρὸς ἀνέυρεσιν αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν, παχύτερον μὲν ἴσως κατὰ τι, σκοπιμώτερον ὅμως ἤθελεν ἀποβῆ τὸ λεξικόν τοῦτο, ἀν μὲχρι τέλους ἐξηκολούθει ὡς προέβη μὲχρι τῆς 120 περιπέου σελίδος, τάττον τὰς λέξεις κατὰ τὴν συνήθη

ἀλφαβητικὴν τῶν σειρῶν. Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτο ὄν, ὁ πρὸς τὴν μέθοδον αὐτοῦ ἐξοικειωθείς, δύναται νὰ τὸ μεταχειρίζηται μετ' ὠφελείας, οὐχὶ μὲν πρὸς βαθεῖαν σπουδὴν βεβαίως, ἀλλ' εἰς τὰς παραχρῆμα ἀνάγκας.

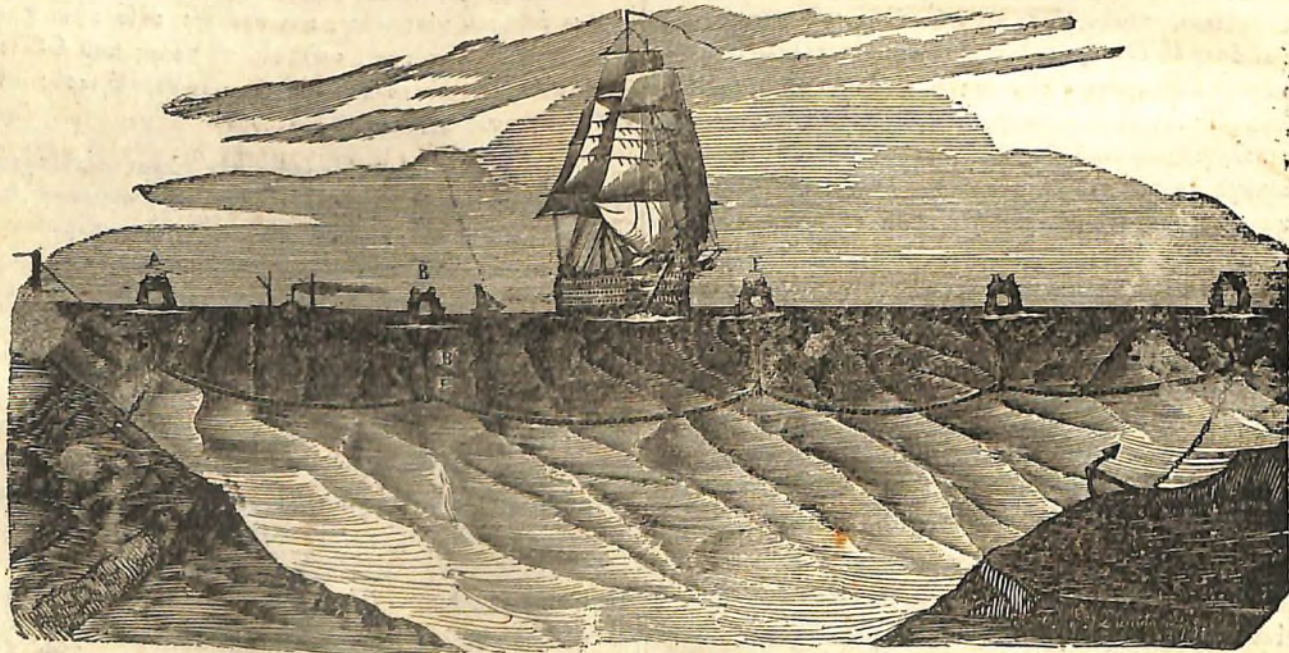
ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΣ.

Ἐν Ἀθήναις, δακτύλις θέλομεν νὰ μάθωμεν ἐὰν κα ταπλέη εἰς τὸν λιμένα τὸ ἀτμοκίνητον, ἄλλον τρόπον δὲν ἔχομεν, εἰμὴ καταβάντες εἰς Πειραιᾶ, νὰ περιμείνωμεν, καὶ πολλάκις περιμένομεν ὥρας πολλὰς, οὐ σπανίως δὲ καὶ ἐπὶ ματαίῳ, ὥστε, ἀπολέσαντες τὴν ἡμέραν ἐκείνην, συμβαίνει νὰ ἐπανερχώμεθα καὶ τὴν ἐπιούσαν, ἴσως καὶ τὴν τρίτην καὶ τὴν τετάρτην.

Ἐν τούτοις, ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, διὰ νὰ μάθῃ τι ἀπὸ Βορρᾶ τί γίνεται ἐν Μεσημβρίᾳ, ἀπὸ Ἀνατολῶν

θαλάσσης ἐκτεινόμειον τὸν πυθμένα, ἀφαιρεῖ τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ τῶν δύο ἐπικρατειῶν. Ἀλλ' ἄρ' οὗ ἤδη ἔγινε τὸ πρῶτον τοῦτο τεράστιον βῆμα, μελετᾶται δεύτερον ἄλλο, πρὸς ἐκεῖνο ἔχον ὡς γίγαντος ἔχει πρὸς μύρμηκος. Πρόκειται νὰ συνδεθῇ οὐχὶ μικρὸς πορθμὸς ὀλίγων μιλίων, ἀλλ' ὁ ἀχανὴς ὠκεανός, ὁ ἐπὶ αἰῶνας αἰῶνων δλόκληρον κόσμον κρύψας ἄγνωστον εἰς τοὺς κόλπους του, πρόκειται δι' εἰδὸς σύρματος νὰ συνενωθῶσι τὰ δύο τῆς γῆς ἡμισφαίρια, καὶ νὰ συνομιλῶσιν ἡ Εὐρώπη μετὰ τῆς Ἀμερικῆς ὡς δύο γειτόνισσαι, ἃς μόλις χωρίζει στενὴ ὁδός. Τὸ μεγαλοῦργημα τοῦτο σήμερον δὲν φαίνεται πλέον παραβόλου φαντασίας ἄτοπον ἀποκύημα, καὶ ὁ Γάλλος Ἀριστείδης Δυμόντος ἐπρότεινε πρὸς τὴν πραγματοποίησιν του τρόπον, ὅστις εἰς τὰ θετικώτερα πνεύματα ἐφάνη ἐκτελεστός.

Ἡ γραμμὴ ἣν πρόκειται νὰ διατρέξῃ ὁ ὑποβρύχιος τηλεγράφος ἔχει μῆκος περίπου πέντε χιλιάδων χιλισμέτρων, ἤτοι πέντε ἑκατομμυρίων μέτρων, ἢ πρότασις λοιπὸν εἶναι νὰ κατασκευασθῶσι σύρματα χαλκᾶ ἔχοντα τὸ αὐτὸ τοῦτο μῆκος, καὶ μετὰ τὴν ἀποπειραν τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ τηλεγράφου εἶναι ἀποδειγμένον ὅτι τὸ σύρμα δύναται ἀκωλύτως νὰ τε-

Τηλέγραφος ὑποβρύχιος

τί γίνεται ἐν Δυσμαῖς, ἀρκεῖ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ θαυματουργὸν τοῦ Τηλεγράφου κιβώτιον, καὶ ἐρώτησι: καὶ ἀπόκρισις ἀνταλλάσσονται ἀπὸ πέραςτος μέχρι πέραςτος τῆς Εὐρώπης, τῆς διανοίας ταχύτεραι. Ἀλλ' εἰς τὴν ἀπίστευτον ταύτην κατάκτησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀνυπέβλητα ὄρια ἐφάνητο θέτουσα ἡ τῆς γῆς τὰ ὄρια διαγράφευτα θάλασσα. Ὑπερνεκλήθη ὅμως καὶ τοῦτο τὸ πρόσκομμα, καὶ ἐν τῷ ἔτι τούτῳ μετ' ἐκπλήξεως ἴδομεν τὴν διαταγὴν «Πῦρ!» διδομένην ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας, τὴν θρυαλλίδα προσαγομένην ἐν Γαλλίᾳ, καὶ τὴν ἐκπυροσφρότησιν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκτελουμένην ταῦτα δὲ πάντα θαυματουργόμενα ὑπὸ σύρματος, ὅπερ, εἰς τῆς

χονορρηθῆ εἰς ἀτελεύτητον μῆκος· τὰ δὲ ἤλεκτρα γωγὰ ταῦτα σύρματα νὰ ἐγκλεισθῶσιν εἰς χιτῶνα ἐκ κόμμιος τῆς Γούττα-Πέρχας, καὶ οὗτος πάλιν, πρὸς πλείστην ἀσφάλειαν, νὰ περιτυλιχθῇ διὰ μεταλλίνου σχοινοῦ.

Ὁ πολύτιμος δὲ οὗτος θρόνος δὲν πρόκειται νὰ βυθισθῇ εἰς τῆς θαλάσσης τὸν ἀχανῆ πυθμένα, ὅν βολίς οὐδέποτε ἐξιχνίασεν, ἀλλὰ νὰ τεθῇ παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς εἰς δέκα περίπου μέτρων βάθος, ὅπου οὐδένος, οὐδέ τοῦ ἰσχυροτάτου πλοίου τροπὸς δύναται ποτὲ νὰ τὸν ἀπαντήσῃ. Πρὸς διατήρησιν δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕψος τοῦτο, καὶ ὅπως μὴ βυθισθῇ εἰς τὸ χάος τῶν

υδάτων, αποτελών καμπύλην ὁποιάν οὐδέποτε ἀνθρώπινος διαθέτης διέγραψε, καὶ ἥτις ἐφάμιλλον μόνον ἔχει τὴν καμπύλην τῆς γῆς, ἢ τὴν καμπύλην τοῦ σπειρώματος, προτείνεται νὰ κρεμασθῇ εἰς σημαντήρας ὁποιοὶ οἱ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐπιπλέοντες καὶ δεικνύοντες τὴν εἰς τὸν πυθμένα θέσιν τῶν ἀγκυρῶν. Οὗτοι δὲ, μεταλλικοὶ ὄντες, κερτοὶ ἐσωθεν, ἔχοντες 5 μέτρων τὴν μεγάλην ἢ μέσην, καὶ ἀνὰ 1 μέτρον τὰς μικρὰς ἢ ἄκρας διαμέτρους, ὕψος δὲ 6 μέτρων, ὧν τὰ 5 ἔσονται ὑποβύχια, δύνανται νὰ τεθῶσιν εἰς 4 χιλιάδων μέτρων ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε ἐν ὅλοις ἀπαιτοῦνται 1000 ἢ 1200 τοιοῦτοι σημαντήρα. Ἡ δαπάνη δι' ἕκαστον ὑπελογίσθη πρὸς μύρια φράγκα, ὥστε ὅλοι ὁμοῦ ἀπαιτοῦσι δέκα ἢ δώδεκα ἑκατομμύρια φράγκων. Τεσσαράκοντα ὀκτώ ἑκατομμύρια φράγκων δύνανται νὰ ὑπολογισθῶσι διὰ τὴν κατασκευὴν, ὥστε δι' ἑξήκοντα ἑκατομμυρίων, ὅσα, δηλαδὴ, δὲν ἀρκοῦσι διὰ τὸν ἐλάχιστον τῶν σιδηροδρόμων, δύναται σχεδὸν νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ ποιητικὸν ὄνειρον τῆς μεγαλοφυῆς φαντασίας τοῦ Ὀμήρου, ἢ ἄλλοις ἥτις ἐμελλε νὰ περιλαβῇ καὶ νὰ ἐξαρτήσῃ ὅλην τὴν γῆν.

ἀποζῶντας δὲ ὀλιγαρχῶς ἐκ σμικροτάτου εἰσοδήματος, φροντίζοντας νὰ θέλῃωσι καθ' ἑκάστην τὰς ἀκοὰς διὰ τῶν ἤχων τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς, ἐπαίρονται πατὰ πᾶσαν μεσημβρίαν πρὸς τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ τακτοποιήσωσι τὰ ὀρολόγια τῶν, τρώγοντας τὴν εὐτὴν ὥραν, περιπατοῦντας τὴν αὐτὴν ὥραν, καὶ σταθερῶς ἀναψυχομένους τὴν δειλὴν, εἴτε ἐν τῷ Πανσιλύρω, εἴτε ἐν τοῖς Τιβούροις—
Tivoli—.

Ἐν ἐβλίπετε, ὡς καὶ ἐγὼ, τὸ ἀπέριπτον ἐκεῖνο γερόντιον, δὲν ἠθέλατε βεβαίως ὑποκτευθῆ ὁποῖον ὑπῆρξεν ἄλλοτε· καὶ ἐὰν σὰς ἔλεγέ τις ὅτι ὁ πολὺταρκος καὶ κυρταύχην ἐκεῖνος πρεσβύτες, κατετάσσετο πάλαι μεταξὺ τῶν ὠραιότερων νέων, δὲν ἠθέλετε θαυμάσει διὰ τὴν ἀλλοίωσιν, γνωρίζοντας ὅτι ὁ χρόνος πάντα δαμάζει καὶ μεταβάλλει. Ἄλλ' ἔκστασις ἀναμφιβόλως ἠθέλε καταλάβει ὑμᾶς, ἐὰν ἐμάνθανετε ὅτι ὁ πενιχραλέος ἐκεῖνος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ κατακαλύψῃ, ἐὰν ἠθέλε, τὸ πεπαλαωμένον ἱμάτιόν του, διὰ σταυρῶν, καὶ ταινιῶν, καὶ ἀπτέρων, καὶ παρατήμων, καὶ νὰ κρεμάσῃ ἀπὸ τοῦ ἐξῆρτιδωμένου τραχήλου του τὸ περιμάχητον *Χρυσὸν Δέρας!* Αὐτὸς τὸν ὁποῖον βλέπετε ταπεινὸν σήμερον, ἐκράτησεν ἀνὰ χεῖρας τὰς τύχας ὀλοκλήρου λαοῦ, διέθεσε θησαυροὺς ἀκενώτους, διεχειρίσθη ἐξουσίαν ἀχαλίνωτον, ἠγαπήθη ὑπὸ βασιλείας καὶ ἐδέσποσε βασιλέως, (1) καὶ ἐκυβέρνησεν ὡς μονάρχης ἀπόλυτος μέγα βασιλεῖον. Ἐτιμήθη δὲ διὰ τοσούτων τίτλων καὶ τηλικούτων ἀξιομαμάτων, ὥστε καὶ εἰκοσὶν ἰσως φύλλα περγαμνῆς δὲν ἠθέλον ἀρκέσει νὰ περιλάβωσι τὴν καταγραφὴν αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ δακτύλιος τὸν ὁποῖον φέρει, ἐδόθη πρὸς αὐτὸν ὑπὸ νύμφης ἐξ αἵματος βασιλικοῦ! Ἐνὶ λόγῳ, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἐκλαμβανετε ὡς παντοιοπώλην ἢ μικρὲμπορον πτωχεύσαντα. εἶναι ὁ ὑψηλότατος δὲν Ἐμμανουὴλ Γοδόι, δούξ Ἀλκουδίας καὶ πρίγκηψ τῆς Εἰρήνης. (2)

Ναί! αὐτὸς ἦτο ὁ καθημερινὸς ἐκεῖνος ξένος τοῦ Βασιλικοῦ Παλατίου! Καὶ ὁμως, πρὸς τί νὰ θαυμάσωμεν διὰ τὴν μεταμόρφωσίν του, ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἐν ἐποχῇ παθογνωμονικῶν σημείων ἐχούσῃ τὴν πτώσιν τῶν μεγάλων, ἡμεῖς οἱ ἰδύοτες τόσους καὶ τόσους παρελθόντας ὡς ἡ σκιά; Καὶ ἐκεῖνος ἐπίσης παρῆλθεν ὡς ὄνειρος! Ἀλλὰ τοιαύτη συνήθως ἢ τύχη τῶν εὐνοουμένων ὑπὸ τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν Αὐλῶν.

Ὁ δὲν Ἐμμανουὴλ Γοδόι ἦτο κομψὸς τὸ ἀνάστημα. εὐειδὴς τὴν ὄψιν, τεύς τρόπους προσηνῆς, καὶ κίθα:ωδὸς ἐξαισίος πρὸς δὲ, καὶ ζωηρὸς, καὶ

(1) *‘O Thiers ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ, Du consulat et de l'empire, λέγει περὶ αὐτοῦ ὅτι ὑπῆρξε, dominateur de la paresse de son souverain, et des vices de sa souveraine.*

(2) *Πρίγκηψ τῆς εἰρήνης ὠνομάσθη, διότι εἶχεν ὑποστατικὸν καλούμενον Εἰρήνη ἐν Ἀμερικῇ, καὶ διότι ἐπραγματεύθη συνθήκην συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας μετὰ τῆς Γαλλίας.*

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

—ο—

Ὁ κῆπος καὶ αἱ στοαὶ τοῦ ἐν Παριζίαις Βασιλικοῦ παλατίου, —Palais Royal— ἐτερέθησαν πρὸ τριῶν μηνῶν ἐνός τῶν πιστοτέρων καὶ ἀρχαιοτέρων φίλων αὐτῶν. Ἦτο δὲ οὗτος μικρόσωμος τις γέρον, τὸ βλέμμα ἔχων ἰλαρὸν καὶ τὸ μεϊδιάμα γλυκὺ, ψυχαγωγῶν καθ' ἑκάστην ἐξουτὸν διὰ πολυῶρου περιπλανήσεως ἐντός τοῦ τερπνοτάτου ἐκείνου παραδείσου. Τὸ ἀφελὲς τοῦ ἤθους, τὸ ἀπλοϊκὸν τῆς συμπεριφορᾶς, καὶ τὸ πενιχρὸν τοῦ ἐνδύματός του, ἐνέφαινον ἄνδρα εἰς εὐτελεῆ μὲν μᾶλλον ἀνήκοντα τάξιν τῆς κοινωνίας, μικρὸν δὲ ἀπολαύοντα τῶν δώρων τῆς τύχης. Τὸν γέροντα τοῦτον ἐγνώριζον καὶ οἱ διαβάται, καὶ τὰ παῖδιά, καὶ αἱ τροφοὶ τῶν, καὶ αὐτὰ τὰ συναγελαζόμενα ἐκεῖ στρουθία, πρὸς ἃ διένειμε τὰ ψυχία τοῦ λιτοῦ προγεύματός του. Ἐτέρπετο δὲ συνδιαλεγόμενος μετὰ τῶν πολλῶν, συμπαίζων μετὰ τῶν παιδιῶν, καὶ ἀντισφενδονίζων τὰς πᾶλλας τῶν, καὶ φαιδρωπὸς μετέβαινε καθ' ἑκάστην ὅπου ἐμελλε εἰς ἐκπυροσκοπήσῃ τὸ ἀναγγέλλον τὴν μεσημβρίαν κανόνιον. Τοιαῦτα τὰ ἤθη πολλῶν ἰδιωτῶν, διανυόντων ἀθορύβως τὸ σταδίων τοῦ βίου, λητμονούντων μὲν τὸ παρελθόν, ἀρκομένων δὲ εἰς τὸ ἐνεστώ, καὶ ἀμεριμνούντων περὶ τοῦ μέλλοντος! Οὕτω καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν μέσῳ κοινωνίας τρεφομένης ὑπ' ἀγενῶν πολιτικῶν ἐριδῶν, καὶ διαπληκτισμῶν, καὶ συκοφαντιῶν, καὶ ἀνταγκλήσεων, γνωρίζομέν τινας, βιοῦντας λεληθῶτως, πολίτας σεμνοῦς, θρηνοῦντας μὲν τὴν τύχην τῆς πατρίδος,

χαρίεις, και εὐθαρσής, ἀτεβῶν περὶ τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο ἰσπανικὸν δόγμα τὸ ἀπαγορευθὲν τὸ νὰ ἐγγίση τις τὴν βασιλίτσαν. Εἶχεν ἄρα χρεῖαν ἄλλων προτερημάτων διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν ἡγεμόνος ἀσθενοῦς, και βασιλίτσας ἐρωτολήπτου ;

Ἐπῆρξε λοιπὸν εὐτυχής ὡς ὁ Ποτέμκην, ἀλλ' ὄχι και μεγαλοφυής ὡς ἐκεῖνος. Καταγόμενος ἀπὸ γονέων εὐπατριδῶν μὲν ἀλλ' ἐνδεῶν, κατατάχθη περὶ τὸ 16 ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐν τῇ βασιλικῇ φρουρᾷ, και μόλις ἦτο εἰκοσιπενταετής ὅτε διωρίσθη πρωθυπουργός· ἐνυμφεῦθη δὲ και αὐτὴν τοῦ βασιλέως τὴν ἀνεψίαν, και συνεσώρευθεν εἰς ἐαυτὸν πᾶσαν τιμὴν και πᾶν ἀξίωμα, ὀνομασθεὶς βραδύτερον και ἀρχιστράτηγος και μέγας στόλαρχος.

Ὅταν τὸ προσεχές ἔτος, κατὰ τὰς ἐρετὰς τοῦ Πάσχα, καθ' ἃς ἀνανεοῦνται ἐν Παρισίοις τὰ θεατρικὰ συμβόλαια, θέλουσι κατασκευάσει, ὡς συνήθως, οἱ ὑποκριταὶ ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ ζητοῦντες θέσιν, θέλουσιν ἐρωτήσῃ περιπαθῶς τί ἐγείνην ὁ γέμων φίλος των. Ὁ πρίγκηψ τῆς Εἰρήνης ἡγάπα νὰ ἀναστρέφεται μετ' αὐτῶν, νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν συμφερόντων ἑνὸς ἐκάστου, νὰ συντρέχῃ ὅλους διὰ τῶν συμβουλῶν και τῶν μικρῶν χρηματικῶν του μέσων, και ν' ἀκούῃ ἀνέκδοτα τῆς σκηνῆς. Οὐδεὶς ἐγνώριζεν ὡς αὐτὸς τὴν κατάστασιν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας θεάτρων, και οὐδεὶς διετήρει τοσοῦτω ἀκριβῶς ἐν τῇ μνήμῃ τὰ ὀνόματα και τὴν βιογραφίαν τῶν ὑποκριτῶν. Αὐτοὶ ὁμως ἡγνόνουν τίς ἦτο, διότι ἀπέκρυσεν ἐπιμελῶς τὰ παρελθόντα μεγαλειά του, και μόνον ἐγνώριζον ὅτι ὀνομάζετο Ἐμμανουήλ. Ποσάκις προέτειναν πρὸς αὐτὸν νὰ τὸν προσλάβωσιν ὡς ὑποβόλεα, ἢ ἐπιστάτην, ἢ και ὡς πρόσωπον δραματικόν. Ἄλλ' αὐτὸς ἀπεκρίνετο μετριοφρόνως ὅτι δὲν εἶχε τοιαύτην ἱκανότητα, ἢ ὅτι ἐπῆρκει διὰ τοῦ εὐτελοῦς εἰσοδήματος του εἰς τὰς ἀπολύτους ἀνάγκας του.

Και ὁμως διὰ τοῦ εὐτελοῦς αὐτοῦ εἰσοδήματος συνέτρεχε πολλάκις τοὺς δυστυχεῖς, στενοχωρούμενος και ζῶν δι' ὀλίγων, αὐτὸς δὲ πάλαι ποτὲ πολυτελής και μεγαλοπρεπέστατος. Καὶ ἐκεῖνος ὅστις διεχειρίσθη ἄλλοτε ἀνευθύνως τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἰσπανίας και τῶν Ἰνδιῶν, κατήγγυνε σήμερον διὰ τῆς πτωχείας του (1) τοὺς συκοφαντήσαντας αὐτὸν ὡς ληστεύσαντα τὰ δημόσια, και παραλαβόντα ἑκατομμύρια κατὰ τὴν ἐκ τὴν ἐκ τῆς Ἰβηρικῆς Χερσονήστου ἀναχώρησίν του.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ κατοικήσας τὰ ἀέεραντα τῆς Ἰσπανίας ἀνάκτορα, ἀπέθανεν ἐν δωματίῳ στενῷ και ζοφερῷ ἀσήμεου τινὸς ὁδοῦ τῶν Παρισίων· και αὐτὸς ὅστις καταπολεμήθη ἄλλοτε ὑπὸ τόσων ἐχθρῶν, καθ' οὓς ἐγένοντο και συνωμοσίαι και στάσεις, αὐτὸς ὅστις ἐκρύβη ἐντὸς ψάθης ἐν Ἀραγγοῦζῃ διὰ νὰ σωθῇ, και ὅστις, συλληφθεὶς, περιυβρίσθη ὑπ' ὄχλου ἀρηνιά

ζωστος, ἐκοιμήθη ἀτάραχος ἐπὶ τῆς κλίνης του περὶ τὸ ὀγδοηκοστὸν ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας του !

Τὸ 1836—38, ἐδημοσίευσεν ἐν Παρισίοις ὑπομνήματα ἢ μᾶλλον ἀπολογία, δι' ἧς ἀπέκρουε πρὸς τοὺς ἄλλοις ὡς ἐπίβουλον τὴν φήμην τῶν μετὰ τῆς βασιλείτσας ἀθεμίτων σχέσεών του. Ἐὰν τὰ ὑπομνήματα ταῦτα συνετάχθησαν παρ' αὐτοῦ, ἔπεται ὅτι δὲν ἦτο ἀμαθής, ὡς δισχυρίσθη ἡ ἱστορία. (2)

N. A.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΠΟΙΗΣΙΣ ΙΤΑΛΙΔΟΣ.

Μετὰφρασις.

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, φίλοι μου, κ' ἐν ξέδον ἐμαράνθι,
Στοιή τῆς κεφαλῆς μου.
Τίς ν' ἀναστήσῃ δόναται τοῦ ἑαρός μου τ' ἄνοιη,
Τὰ μῦρα τῆς ζωῆς μου ;

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, κ' ἔχασα τῆς ἡδῆς ἕνα κρίνον,
'Αδάμαντά τῆς ἕνα.
'Ὀ! ποῖος μὲ παρηγορεῖ τὴν δρόσον ἐπιχύνων
Εἰς κάλλη μαραμμένα ;

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, φίλοι μου, και μία ταυτοχρόνως
Παρήκμασεν ἐλπίς μου.
Πῶς πάλιν ν' ἀνανεωθῇ ὁ περασμένος χρόνος,
Τὸ θάρρος τῆς ψυχῆς μου ;

Σὺ μόνη τ' ἄνοιη, Ἄρετή, ἀμάραιτα φυλάττεις
Εἰς πᾶσαν ἡλικίαν·
Τὸ κάλλος τὸ ἀληθινόν σὺ μόνον ἐγχαράττεις
Εἰς ἀγαθὴν καρδίαν.

Τῆς ἀρετῆς οὐδέποτα τὸ θάρρος καταβάλλει
'Ελπίς ἀποδημοῦσα,
Ἄλλ' εἰς τοῦ νοῦ ἴης τὰς πτωχὰς ἐλπίς ἐκλάμπει ἄλλη,
Τὴν πρὶν ζωογονοῦσα.

Γ.Χ.Ζ.

(2) Ὁ Thiers (αὐτ.) ἐπιδαψιλεύει πρὸς αὐτὸν τὰ ἐπίθετα ταῦτα· vain, léger, paresseux, ignorant, fourbe et lache.

(1) Ὁ πρῶν βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φίλιππος ἐχορήγει πρὸς αὐτὸν σύνταξιν δύο χιλιάδων φράγκων κατ' ἔτος.

Ο ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΗΣ.

Διάφορα ἐπιθέτα ἐδόθησαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον· ἄλλοι τὸν ὠνόμασαν δρᾶμα, ἄλλοι σκιάν, ἄλλοι πομφόλυγα, ἄλλοι παίγιον, καὶ ἄλλοι ὄνειρον. Καὶ ἐὰν μὲν εἶναι ὄνειρον, ἡμεῖς εἰμεθα ὑπνοβάται, θαδίζοντες ἐν μέσῳ ἀβεβαιότητος καὶ σκότους, κατατρυχόμενοι ὑπὸ φατμάτων, τυφλούμενοι ὑπὸ τοῦ συμφέροντος, κοιμώμενοι ἐν ἀσφαλείᾳ, διαπαιδαγωγούμενοι ὑπ' ὀνείρων ἀπατηλῶν, γοητευόμενοι ὑπὸ ἡδονῶν ματαίων, καὶ μόλις ἀκαίρως, περὶ παρηκμακίαν ἡλικίαν, ἀκούομεν τὴν φωνὴν τῆς φρονήσεως καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ἐὰν δὲ δρᾶμα, διαδραματίζομεν πρόσωπα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομεν τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκλέξωμεν κατ' ἀρέσκειαν. Τοιαῦτα ἢ παρόμοια ἐδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων τριῶν ἐπιθέτων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀποστρέφομαι ἐκ φύσεως τὰ λυπηρὰ, καὶ εἶμαι, ὡς ἤθελεν εἰπεῖ ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Κοραῆς, ψισιχάρης, δὲν θέλω θεωρῆσαι τοὺς ἀνθρώπους ὡς ὑπνοβατοῦντας, ἢ ὄνειροπολοῦντας, ἢ ὑποκρινομένους, ἀλλ' ὡς ἀσχολουμένους εἰς παιδιάν, τῆς ὁποίας σκοπὸς πρῶτιστος εἶναι ἡ τέρψις ἢ τὸ συμφέρον. Θέλω ἄρα τοὺς διαίρει εἰς τέσσαρας κατηγορίας, εἰς ἡδονοδιώκτας, τιμοδιώκτας, ὑπουργηματοδιώκτας, καὶ τυχοδιώκτας ἢ γυναικοδιώκτας. Συγγεῶ δὲ τὰς δύο ταύτας τελευταίας κατηγορίας, διότι οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπαιτοῦσι νὰ εἶναι αἱ γυναῖκες ἀναπόσπαστον τῆς τύχης παρακολούθημα, καὶ ἐνίοτε μάλιστα αἰσθάνονται τὴν ὄρεξιν νὰ ἐνστερνισθῶσι ταύτην καὶ ν' ἀποβλώσιν ἐκείνας.

Ὁ διώκτης τῶν ἡδονῶν, σκοπὸν μόνον ἔχων νὰ χαίρῃ, νὰ χορεύῃ, νὰ λατρεύῃ τὸ ὠραῖον φῦλον, νὰ στολιζέται, νὰ μυρίζεται, νὰ τρώῃ καὶ νὰ πίνει, εἶναι τάχα ἄξιος νὰ ἐλκύσῃ ἐν μόνον βλέμμα, ἔστω καὶ λοξόν, ἐφ' ἑαυτοῦ; Αἱ ἡμέραι τοῦ ἔαρός του, ἐν μέσῳ τοῦ ἐπιγείου παραδείσου, παρέρχονται ὡς σκιά, καὶ αἱ ὀρέξεις του αὐταὶ εἶναι πρόσκαιροι. Ἐχει μὲν πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς καρπούς τοὺς ὁποίους ἐπιθυμεῖ νὰ δρέψῃ, ἀλλ' εἴτε νέφος, εἴτε σκότος νυκτερινὸν τοὺς καλύπτει, εἴτε μακραινόνται ὑπὸ τοῦ φύχους. Αἱ ἡδοναὶ σβέννυνται ταχέως, καὶ τὰς διαδέχεται κόρος, ἀηδία, θλίψις, καὶ πολλακί· ἀτθέειαι, ἔστω παρέλθῃ καὶ ὁ σκόληξ αὐτός.

Ὁ διώκων τὰς τιμὰς εἶ' ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐρπετῶν. Ἐρπει κατ' ὄπιν τῶν ἰχνῶν ἄλλων ζώων, καὶ μάτην ἀγωνιᾷ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν χρυσαλλίδα περυγίζουσαν· καὶ ἡ μὲν βασιλεία του εἶναι ὀλιγοχρόνιος, αὐτὸς δὲ ἄξιος πλειότερας καταφρονήσεως ἢ ὁ πρῶτος. Εἶναι ὡς κώνωψ ὀχληρὸς ὄστις, γοητευόμενος ὑπὸ τῆς λάμπσεως τῆς ἐξουσίας, πέτεται περὶ αὐτὴν, καὶ παίων τὰ πτερά του, σήπεται ἄσημος μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς του, ἢ ἀποθνήσκει καταφλεγόμενος ὑπὸ τοῦ ἀσθέστου τῆς φιλοδοξίας πυρός.

Ἄλλὰ πρὸς τί νὰ ἐνδιατρίψωμεν περὶ τὰς τρεῖς πρώτας κατηγορίας, ἐνῶ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ πα-

ρόντος ἄρθρου ὑπεσχέθημεν νὰ γράψωμεν περὶ τοῦ τυχοδιώκτου; Τὸ στάδιον τούτου εἶναι πολὺ εὐρύτερον, καὶ ἀπαιτεῖ πλειοτέραν ἐπιτηδειότητα, ἂν καὶ αὐτὸς εἶναι ἀξιοκαταφρόνητος, ὡς καὶ οἱ πρῶτοι, καὶ μᾶλλον ἐκείνων ἐγκληματίας. Ὁ σκοπὸς του εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ψηλαφητότερος, καὶ ἀπληρτος ἐπιδιώκει τὰ εὐτελέστερα συμφέροντα. Δὲν τρέχει ποτὲ ἀσκόπως, ἀλλ' ἐνεδριῶν, ὡς κύων κυνηγετικός, ἐπιπίπτει βραγδαίως κατὰ τοῦ θύματός του. Ἀποβλέπων ἀδιακόπως εἰς ἓνα καὶ μόνον σκοπὸν, εἰς τὸ πῶς ν' ἀρπάσῃ τὸ θῦμα τοῦτο διὰ τῶν δυνύχων του, διατελεῖ πάντοτε ψυχρὸς, σταθερὸς, ὑπουλος, ὑπομονητικὸς καὶ βραδιοῦργος· τὸ κάλλος δὲν ἀναλύει τοὺς παγετοὺς τῆς καρδίας του. Καθυποτάσσει τὰς ἡδονὰς, δαμάζει τὰ πάθη, περιφρονεῖ καὶ τοὺς συρμούς, καὶ τὰς ἐπιδείξεις, ἐξευτελιζεται καὶ ἔρπει χαμαὶ, καὶ μόνον τὸ συμφέρον ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν. Αἰσθάνεται ἔρωτα διακαῆ πρὸς πᾶσαν γυναῖκα πλουσίαν, ἔστω καὶ γραῖαν, καὶ ἄτιμον, καὶ δυσειδῆ, καὶ ἀνάγωγον, καὶ ἀγενῆ, καὶ φιλάθρον, ἐνῶ λακτίζει τὸ σῶφρον κάλλος, ὁσάκις ἀπαντήσῃ αὐτὸ πορευόμενος πρὸς τὸν ναὸν τῆς τύχης.

Ἐπάρχει ἄλλος χαρακτήρ χαμερπέστερος καὶ βδελυρότερος; Καὶ ὅμως καθ' ἑκάστην βλέπομεν πολλοὺς, ὄχι μόνον πολιορκοῦντας τὰς πρὸ τῶν ποδῶν πλουσίας, ἀλλὰ καὶ μακρὰς ἐπιχειροῦντας ὁδοιπορίας διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τοιαύτας.

Κύριός τις ἄφοῦ κατηνάλωσεν ἀσωτευόμενος ὄλην τὴν περιουσίαν, ἐνυμφεῖθ, ἀλληλοδιαδόχως δύο γυναῖκας πλουσίας, τὰς ὁποίας εὐτύχησεν, ὡς λέγει αὐτὸς ὁ ἴδιος, νὰ θάψῃ, πρὶν ἢ ἐγκαταλείψωσι πρὸς αὐτὸν τὸ θάρος τέκνων. Ἄν δὲ καικατήνησεν παρῆλξ, ἂν καὶ δὲν ἔχει τί ἀρεστόν, προσπαθεῖ νὰ νυμφεῖθ καὶ τρίτην· ἀλλὰ ζητεῖ καὶ πάλιν πλουσίαν· τὴν ἐξηρηραιωμένην καρδίαν του δὲν θέλγει οὐδὲ τὸ κάλλος τοῦ σώματος, οὐδὲ ὁ πλοῦτος τῶν ἀρετῶν!

Τοιοῦτος ἄνθρωπος δὲν θέλει πώποτε ἀξιοθῆ οὐδὲ τῆς ὑπολήψεως, οὐδὲ τῆς φιλίας μου.

N.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΧΡΕΟΣ, ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΛΟΣ, τῶν κυριωτέρων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης. Τὸ χρέος ὅλων συμποσοῦται ἐκ φρ. 56,985,480,000, ὁ στρατὸς, ἐξ ἀνδρῶν 2,618,000, καὶ ὁ στόλος, ἐκ πλοίων 2,633, κατὰ τὴν ἐρεξῆς ἀναλογίαν.

Μεγάλη Βρετανία. Χρέος, (ἄνευ τῶν ἀποικιῶν) 25,000,000,000, στρατὸς, 129,000, στόλος, 678 πλοῖα μὲ 18,000. καννονίων.

Ἰσπανία. Χρέος, 6,500,000,000, στρατὸς, 160,000, στόλος, 50 πλοῖα μὲ 721. καννονία.

Αυστρία. Χρέος 5,500,000,000, στρατός, 400,000, στόλος 156. πλοία με 600. καννόνια.

Ρωσία. Χρέος 366,500,000, στρατός, 700,000 στόλος, 615 πλοία (συμπεριλαμβανομένων και των κανονοφόρων) με 7,000, κανονίων.

Ολλανδία. Χρέος 3,655,000, στρατός 50,000 στόλος, 125, πλοία με 2,500 κανονίων.

Πρωσία. Χρέος, 9,000,000,000, στρατός, 121,000, (επικουρικός, 492,000), στόλος, 47. πλοία με 114. καννόνια.

Γαλλία. Χρέος 6,650,000,000, στρατός, 366,000, στόλος, 328, πλοία με 8,000, κανονίων.

Βελγική. Χρέος 825,000,000, στρατός, 90,000 στόλος 5. πλοία με 36. καννόνια.

Πορτογαλλία. Χρέος 800,000,000, στρατός, 38,000, στόλος, 36. πλοία με 600. καννόνια.

Ρώμη. Χρέος 600,000,000, στρατός, 19,000, στόλος, 5. πλοία με 24. καννόνια.

Σαρδηνία. Χρέος 600,000,000, στρατός, 38,000 στόλος 60 πλοία, και 900. καννόνια.

Νεάπολις. Χρέος 500,000,000, στρατός 48,000 στόλος 15, πλοία με 484. καννόνια.

Βαυαρία. Χρέος 410,000,000, στρατός 57,000.

Δανία. Χρέος 400,000, στρατός 20,000, στόλος 33. πλοία με 1120. καννόνια.

Σαξωνία. Χρέος 210,500,000, στρατός 25,000.

Τουρκία. Χρέος (δεν έχει) στρατός 220,000, στόλος 60. πλοία με 800. καννόνια.

Ελλάς. Χρέος 125,000,000, στρατός 9,000, στόλος 18. πλοία με 100 καννόνια.

Σουηδία και Νορβηγία (η πρώτη δεν έχει χρέος) η δε δεύτερα, χρέος 7,500,000. στρατόν 57,000, στόλον 500. πλοία με 2960. καννόνια.

Ελβετία χρέος (δεν έχει), στρατός 70,000.

Υπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα μικρότερα Κράτη μὴ ἔχοντα χρέη.

Τὰ κυκλοφοροῦντα κατὰ τὴν Εὐρώπην χαρτονομίσματα παριστάνουσιν 6,307,142,600 φράγ. ἄξια.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.

Πρὸ δώδεκα περίπου ἐτῶν Πάριός τις Δημήτριος ὀνομαζόμενος, υἱὸς Ἰερέως, ἐνυμφεύθη τὴν ἐξ Ὀλβιάρου Κ. Δ. Β. Μετὰ ὀλίγοι τε συμβίωσιν, ὁ ἀνὴρ με-

ταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τὴν ζήτησιν τύχην συνῆλθεν ἐκεῖ εἰς δεῦτερον γάμον. Τοῦτο μαθούσα ἡ νόμιμος αὐτοῦ σύζυγος ἐξητήσατο τὸ διαζύγιόν της, ὃ ὅποιον καὶ ἔλαβε κατὰ νόμον. Ὑπανδρεύθη δὲ καὶ αὐτὴ μετὰ τινος πλοιοάρχου Θηραίου Π. καλουμένου. Ὁ Ὑμέσιος ἔμως δυσαρσθηθεὶς, ὡς φαίνεται, διὰ τὴν διάλυσιν τοῦ πρώτου γάμου, ἀπεράτισα νὰ καταστρέψῃ συγχρόνως καὶ τὴν δευτέραν νύμφην καὶ τὸν δεῦτερον γαμβρόν. Καὶ οὕτω παρεκίνησε, τὸν μὲν Χάρωνα νὰ παραλάβῃ εἰς τὸ σκαφίδιον τοῦ τὴν ἄνομον σύζυγον τοῦ Δημητρίου, τὸν δὲ Ποσειδῶνα, νὰ καταποντίσῃ τὸν Θηραῖον πλοιοάρχον εἰς τὰς ἀβύσσους τοῦ βασιλείου του. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ περίεργον. Ὁ Δημήτριος ἐπιστρέψας ἐσχάτως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐζήτησε νὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου τὴν πρώτην γυναῖκά του. Οἱ πλείστοι εἰσχυρίζοντο ὅτι ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα ἄλλοτε σύζυγος θέλει ἀποπτύσει μὲ καταφρόνησιν τὴν πρότασιν. Ἄλλ' οἱ πλείστοι αὐτοὶ ἠπατήθησαν· διότι μὲ ἀμνησικακίαν ἀπαρδειγμάτιστον ἀπειδέχθη τὸν ἄσωτον υἱόν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐτοιμάζεται νὰ θύσῃ μόσχον ὑπὲρ αὐτοῦ.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Τὸ πρῶτον εἶναι σύνδεσμος, ἐλάττωσιν δεικνύων,
Τὸ δεύτερον δὲ φεβερὸς θεὸς τῶν Ὀλυμπίων.
Τὸ δ' ὄλον εἶν' ἐπάνυμον ἀνδρὸς ἐκ τῶν συγχρόνων,
Τὸν πόντον καταπλήξαντος δι' εὐκλεῶν ἀγῶνων.

Π. Κ.

ΕΓΓΡΟΝ

Τὸ πρῶτον φάραγας δηλοῖ συνδένδρους καὶ βαθείας·
Τὸ δεύτερον εἶν' ἡγεμῶν, συγχρόνως δὲ καὶ ζῶν·
Τὸ δ' ὄλον εἶν' ὁ ὑπατος τῶν ἐφ' ἡμῶν ἡρώων,
Καὶ τούτου ἔκγονος μικρὸς, πλὴν μέγας τολμητίας.
Ρ. Ψ.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΟΣ. Ὁ εφευρετὴς τῆς μηχανῆς περὶ ἧς ὁμιλήσαμεν ἐν τοῖς Διαφόροις τοῦ προηγουμένου φύλλου τῆς Παρδώρας, δὲν ὀνομάζεται, ὡς κατὰ παραδρομὴν ἐτυπώθη, Μαρτοράνης, ἀλλὰ Μαρτοράνης.

ΛΥΣΙΣ

τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ αἰνίγματος.

Ὁ ὕμνος.